

แผนการใช้ที่ดินตำบลลุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน

สถานีพัฒนาที่ดินหนองคาย

กรมพัฒนาที่ดิน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๒๕๖๒

แผนการใช้ที่ดินตำบลอุดมพร

อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

โดย

สถานีพัฒนาที่ดินหนองคาย

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5

กรมพัฒนาที่ดิน

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๑ บทนำ	๑-๑
๑.๑ หลักการและเหตุผล	๑-๑
๑.๒ วัตถุประสงค์	๑-๑
๑.๓ ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	๑-๑
๑.๔ ขั้นตอนการดำเนินงาน	๑-๑
๑.๕ นิยามศัพท์	๑-๒
๑.๖ คำสำคัญ	๑-๓
บทที่ ๒ ข้อมูลทั่วไป	๒-๑
๒.๑ ที่ตั้งและอาณาเขต	๒-๑
๒.๒ การแบ่งส่วนการปกครอง	๒-๑
๒.๓ ประวัติและเอกลักษณ์ความเป็นมาของหมู่บ้าน/การตั้งถิ่นฐาน	๒-๓
๒.๔ สภาพภูมิประเทศ	๒-๔
๒.๕ สภาพภูมิอากาศ	๒-๕
๒.๖ สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	๒-๖
๒.๗ สภาพเศรษฐกิจและสังคม	๒-๒๐
บทที่ ๓ ทรัพยากรธรรมชาติในตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	๓-๑
๓.๑ ทรัพยากรป่าไม้	๓-๑
๓.๒ ทรัพยากรน้ำ	๓-๑
๓.๓ ทรัพยากรดิน	๓-๑
บทที่ ๔ กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	๔-๑
๔.๑ หลักการ	๔-๑
๔.๒ การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	๔-๒
๔.๓ การวิเคราะห์	๔-๗

สารบัญ(ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๕ การประเมินคุณภาพที่ดิน	๕-๑
๕.๑ ทรัพยากรดิน	๕-๑
๕.๒ ประเภทการใช้ที่ดิน	๕-๑
๕.๓ ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน	๕-๑
บทที่ ๖ แผนการใช้ที่ดิน	๖-๑
๖.๑ ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล	๖-๑
๖.๒ นโยบายแห่งรัฐ ในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	๖-๑
๖.๓ แผนการใช้ที่ดิน	๖-๒
๖.๔ ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน	๖-๙
๖.๕ การจัดการความเสี่ยง (Risk management)	๖-๑๐
บทที่ ๗ การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	๗-๑
๗.๑ ขั้นตอนการดำเนินงาน	๗-๑
๗.๒ ตัวชี้วัด	๗-๑
เอกสารอ้างอิง	อ - ๑
ภาคผนวกที่ ๑ การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนพืชชนิดต่างๆ	ผ- ๑
ภาคผนวกที่ ๒ การวิเคราะห์ทางเลือกในการลดพื้นที่ปลูกยางพารา	ผ - ๒

สารบัญตาราง

เรื่อง	หน้า
ตารางที่ ๒-๑ สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย (ปี พ.ศ.๒๕๓๒-๒๕๖๑)	๒-๘
ตารางที่ ๒-๒ สถิติข้อมูลอุตุวิทยามหาวิทยาลัยรายเดือน ปี พ.ศ. ๒๕๕๗	๒-๑๑
ตารางที่ ๒-๓ สถิติข้อมูลอุตุวิทยามหาวิทยาลัยรายเดือน ปี พ.ศ. ๒๕๕๘	๒-๑๒
ตารางที่ ๒-๔ สถิติข้อมูลอุตุวิทยามหาวิทยาลัยรายเดือน ปี พ.ศ. ๒๕๖๐	๒-๑๓
ตารางที่ ๒-๕ สถิติข้อมูลอุตุวิทยามหาวิทยาลัยรายเดือน ปี พ.ศ. ๒๕๖๑	๒-๑๔
ตารางที่ ๒-๖ สภาพการใช้ที่ดินตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	๒-๑๖
ตารางที่ ๒-๗ จำนวนประชากรในพื้นที่ตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	๒-๑๘
ตารางที่ ๒-๘ จำนวนประชากรแต่ละหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	๒-๒๐
ตารางที่ ๓-๑ หน่วยแผนที่ดินตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	๓-๕
ตารางที่ ๓-๒ สมบัติดินตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	๓-๗
ตารางที่ ๔-๑ การวิเคราะห์เพื่อกำหนดเขตการใช้ที่ดินระดับตำบล จากความต้องการของชุมชนและเกษตรกร (ส่วนที่ ๑)	๔-๒
ตารางที่ ๔-๑ การวิเคราะห์ความต้องการ จากกลุ่มจังหวัด/เทศบาล/อบต. (ส่วนที่ ๑)	๔-๓
ตารางที่ ๔-๒ การวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ส่วนที่ ๒)	๔-๔
ตารางที่ ๔-๓ ผลวิเคราะห์ตัวอย่างดินของเกษตรกรตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	๔-๙
ตารางที่ ๕-๑ ทรัพยากรดินตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	๕-๗
ตารางที่ ๕-๒ ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดินตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	๕-๘

สารบัญตาราง(ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ตารางที่ ๖-๑ นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลอุทุมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	๖-๒
ตารางที่ ๖-๒ เขตการใช้ที่ดิน	๖-๕
ตารางที่ ๖-๓ การเปรียบเทียบระบบการปลูกพืชก่อนและหลังมีแผนการใช้ที่ดิน	๖-๑๑
ตารางที่ ๗-๑ กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๓	๗-๒
ตารางที่ ๗-๒ สรุปกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินและหน่วยงานที่สนับสนุนในเขตการใช้ที่ดิน	๗-๓
ตารางที่ ๗-๓ เป้าหมายการดำเนินงาน และงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลอุทุมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย แผน ๔ ปี (ปี ๒๕๖๓-๒๕๖๖) หน่วยงานสถานีพัฒนาที่ดินหนองคาย	๗-๔

สารบัญรูป

เรื่อง	หน้า	
รูปที่ ๒-๑	แผนที่ตั้งและอาณาเขตตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	๒-๒
รูปที่ ๒-๒	ขอบเขตการปกครองตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	๒-๕
รูปที่ ๒-๓	เส้นชั้นน้ำฝนในคาบ ๓๐ ปี (พ.ศ.๒๕๓๑-๒๕๖๐) ตำบลอุดมพร จังหวัดหนองคาย	๒-๙
รูปที่ ๒-๔	สมมูลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดหนองคาย พ.ศ. ๒๕๓๒ -๒๕๖๐	๒-๑๐
รูปที่ ๒-๕	สภาพการใช้ที่ดินตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	๒-๑๘
รูปที่ ๒-๖	แผนที่เขตการใช้ที่ดินตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	๒-๑๙
รูปที่ ๒-๗	แผนที่ถือครองที่ดินในเขต ส.ป.ก. ตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	๒-๒๘
รูปที่ ๓-๑	แผนที่ทรัพยากรดินตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	๓-๙
รูปที่ ๔-๑	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	๔-๑๐
รูปที่ ๔-๒	ระบบการปลูกพืช ตำบลตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	๔-๑๑
รูปที่ ๔-๓	จุดเก็บตัวอย่างดินในที่ดินของเกษตรกร	๔-๑๒
รูปที่ ๖-๑	การใช้ที่ดินตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	๖-๘
รูปที่ ๖-๒	ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน	๖-๑๐

บทที่ 1

บทนำ

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ หลักการและเหตุผล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒(๑) ได้มีการบัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินของประเทศให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน ต่อมา ได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๑ มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบลจำนวน ๗,๒๒๕ ตำบลให้แล้วเสร็จภายในปี ๒๕๖๕ ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่องการประกาศแผนปฏิรูปประเทศดังกล่าวข้างต้น สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดหนองคาย จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ขึ้น

๑.๒ วัตถุประสงค์

เพื่อให้การใช้ที่ดินในตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย มีผลตอบสนองสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่ และเป็นไปอย่างยั่งยืน

๑.๓ ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

๑.๓.๑ ระยะเวลา ๑ ตุลาคม ๒๕๖๑ – ๓๐ กันยายน ๒๕๖๒

๑.๓.๒ สถานที่ ตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

๑.๔ ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑.๔.๑ ทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาวิเคราะห์และใช้ในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ดังนี้

(๑) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ ฯลฯ

(๒) ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้ รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา ฯลฯ

(๓) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนา ๓ ปี ของเทศบาลตำบลหรือแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล (ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ดำเนินการ)

๑.๔.๒ จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

๑.๔.๓ ประเมินคุณภาพที่ดิน

๑.๔.๔ สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดินรายแปลงจากแผนที่สำมะโนที่ดิน หรือ แผนที่ภาษีที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และ **กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน** (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

๑.๔.๕ สํารวจข้อมูลทั้ง ภายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตามประเด็น ปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

๑.๔.๖ กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

๑.๔.๗ รับฟังความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อร่างแผนการใช้ที่ดิน

๑.๔.๘ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

๑.๔.๙ นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญ คือ

(๑) การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไป บรรจุในแผน ๓ ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณของเทศบาล หรือ องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ เช่น งบซื้อเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดิน ซึ่งปลูกโดยเกษตรกรในพื้นที่ตำบลนั้น เป็นต้น

(๒) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา ๑๖ แห่ง พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๑) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขต ต่างๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

(๓) กิจกรรมของส่วนราชการต่างๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อบาดาล เป็นต้น

๑.๕ นิยามศัพท์

๑.๕.๑ ที่ดิน (Land)

“ที่ดิน” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา ๔ ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“ที่ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “ชีวมณฑลบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วย ชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืช สัตว์ และผลที่เกิด จากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO, ๑๙๙๓)

“ที่ดิน” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนผิวของของโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้นที่ดินจึงไม่ได้หมายถึง ดินเพียงอย่างเดียวแต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิสัณฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate) อุทกวิทยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (land improvement) ได้แก่ การทำขึ้นบันไดและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, ๑๙๙๓)

๑.๕.๒ ดิน (Soil)

“ดิน” หมายความว่ารวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ ที่เจือปนกับเนื้อ ดินด้วย (มาตรา ๔ พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๑)

“ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึงเทหวัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลก เป็นวัตถุที่ค่าจุนการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วยแร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ มี ลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ละชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามขบวนการกำเนิดดิน ที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความ ต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO ๑๙๗๔: ๓๙-๔๐)

“ดิน” อินทรีย์วัตถุและอนินทรีย์วัตถุที่ไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก ซึ่งเป็นผล มาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ

วัตถุประสงค์กำเนิด และระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกันเนื่องมาจากลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมี ชีวภาพ และสัญญาณ (คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา, ๒๕๕๑)

๑.๕.๓ การใช้ที่ดิน

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชานเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO, ๑๙๙๓)

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลง ลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, ๑๙๗๕)

๑.๕.๔ การวางแผนการใช้ที่ดิน

“การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ได้ให้ความหมายของการวางแผนการใช้ที่ดินว่าเป็น กระบวนการของการเปลี่ยนแปลง ที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนด ทิศทางของการลงทุน แนวทางของการพัฒนาเทคโนโลยี และเป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่างๆ ให้ ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนอง ความต้องการของมนุษย์ (NRC, ๑๙๗๕ และ ADB, ๒๐๑๒)

๑.๕.๕ “เศรษฐกิจที่ดิน” หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้าน เศรษฐกิจ

๑.๕.๖ “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรม อื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๑.๕.๗ “การชะล้างพังทลายของดิน” หมายความว่า ปรากฏการณ์ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลาย ด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ ของดิน

๑.๕.๘ “การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกันรักษาดิน และที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของดินและการ รักษาหน้าดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดินในการ เกษตรกรรม

๑.๖ คำสำคัญ

“เกษตรอินทรีย์ ดินดี วิถีชาวบ้าน”

: เกษตรกรในพื้นที่ตำบลอุดมพร หันมาทำการเกษตรแบบอินทรีย์ โดยลดการใช้สารเคมีทาง การเกษตร ใช้วัสดุที่มีในท้องถิ่นมาปรับปรุงบำรุงดิน การคลุมดิน การเพิ่มธาตุอาหารในดิน โดยใช้ภูมิปัญญา ชาวบ้าน ตามวิถีชาวบ้าน มาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงบำรุงดิน ลดต้นทุนในการผลิต เนื่องจากเกษตรกร ในพื้นที่เริ่มตระหนักได้ว่า ดิน คือ ปัจจัยขั้นพื้นฐานในการผลิตสินค้าทางการเกษตร ดินดี ผลผลิตดี คุณภาพ ชีวิตดี และปลอดภัย

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

บทที่ ๒ ข้อมูลทั่วไป

๒.๑ ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลอุดมพร มีเนื้อที่ ๕๐,๗๔๓ ไร่ อยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอเมืองหนองคาย มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

- ทิศเหนือ อาณาเขตติดต่อกับตำบลนาดี อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
- ทิศใต้ อาณาเขตติดต่อกับตำบลบ้านจันทร์ อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี
- ทิศตะวันออก อาณาเขตติดต่อกับตำบลดงหม้อทอง อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร
- ทิศตะวันตก อาณาเขตติดต่อกับตำบลเซิม และตำบลโพธิ์ อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ๒๕๖๑ ,

๒.๒ การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลอุดมพรแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๔ หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ ๑ บ้านโคกอุดม

หมู่ที่ ๘ บ้านอุดมพร

หมู่ที่ ๒ บ้านคำชิ

หมู่ที่ ๙ บ้านโพธิ์จุมพล

หมู่ที่ ๓ บ้านหนองบัวเงิน

หมู่ที่ ๑๐ บ้านคำบุญมี

หมู่ที่ ๔ บ้านนาดุน

หมู่ที่ ๑๑ บ้านบูรพา

หมู่ที่ ๕ บ้านโนนสะอาด

หมู่ที่ ๑๒ บ้านคำแก้ว

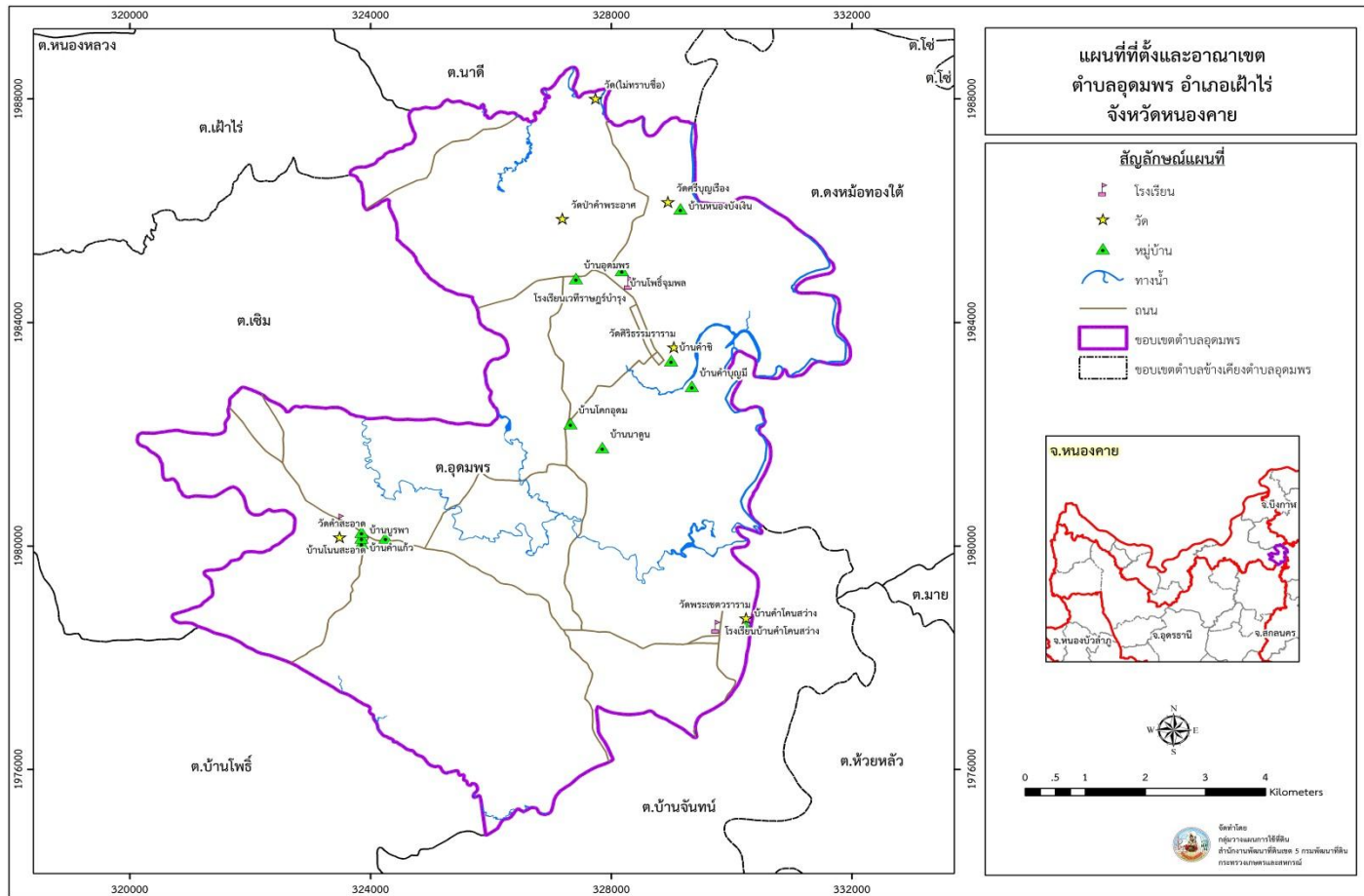
หมู่ที่ ๖ บ้านคำสะอาด

หมู่ที่ ๑๓ บ้านแสงสว่าง

หมู่ที่ ๗ บ้านคำโคนสว่าง

หมู่ที่ ๑๔ บ้านใหม่พัฒนา

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ๒๕๖๑ ,

รูปที่ ๒-๑ แผนที่ตั้งและอาณาเขตตำบลอุคมพร อำเภอเมืองเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

๒.๓ ประวัติและเอกลักษณ์ความเป็นมาของหมู่บ้าน/การตั้งถิ่นฐาน

ตำบลอุดมพร แยกออกมาจากตำบลเขมเป็นตำบลอุดมพร เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๒๘ มีหมู่บ้านอยู่ในความรับผิดชอบ ๘ หมู่บ้าน ตำบลอุดมพรได้ยกฐานะตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๓๙ ปัจจุบันเป็นตำบลที่ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของกิ่งอำเภอเฝ้าไร่ ประกอบด้วย ๑๓ หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ ๑ บ้านโคกอุดม หมู่ ๒ บ้านคำซิว หมู่ ๓ บ้านหนองบัวเงิน หมู่ ๔ บ้านนาคูณ หมู่ ๕ บ้านโนนสะอาด หมู่ ๖ บ้านคำสะอาด หมู่ ๗ บ้านคำโคนสว่าง หมู่ ๘ บ้านศรีสว่าง หมู่ ๙ บ้านโพธิ์จุมพล หมู่ ๑๐ บ้านคำบุญมี หมู่ ๑๑ บ้านบูรพา หมู่ ๑๒ บ้านคำแก้ว หมู่ ๑๓ บ้านอุดมพร

วิสัยทัศน์ “น้ำไหล ไฟสว่าง ทางดีมีรายได้”

องค์การบริหารส่วนตำบลอุดมพร เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดกลาง มีหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลอุดมพรจึงจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาท้องถิ่น ไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลอุดมพรจะต้องพัฒนาท้องถิ่นให้ครอบคลุมในทุกด้าน และให้ประชาชนอยู่ดีกินดีอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ได้รับบริการตามสิทธิหน้าที่ เป็นชุมชนปลอดภัยและยาเสพติด เยาวชนในพื้นที่มีคุณภาพ ประชาชนในพื้นที่มีความสามัคคีกันเป็นพลังพัฒนาให้ตำบลอุดมพรก้าวหน้าต่อไป

ประเพณีและงานประจำปี

- ประเพณีวันขึ้นปีใหม่	ประมาณเดือน มกราคม
- แห่งช้างสีบสานประเพณีบุญผะเหวด	ประมาณเดือน เมษายน
- ประเพณีทำบุญกลางบ้าน	ประมาณเดือน พฤษภาคม
- ประเพณีวันสงกรานต์	ประมาณเดือน เมษายน
- ประเพณีลอยกระทง	ประมาณเดือน ตุลาคม พฤศจิกายน
- ประเพณีเข้าพรรษา ออกพรรษา	ประมาณเดือน กรกฎาคม ตุลาคม พฤศจิกายน

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนในเขตตำบลอุ้มผางได้อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ วิธีทำเครื่องจักรสานใช้สำหรับในครัวเรือน วิธีทอเสื่อจากกก และวิธีจับปลาธรรมชาติ ภาษาถิ่น ส่วนมากร้อยละ ๙๔% พูดภาษาอีสาน ประเพณีกองยาว

สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก

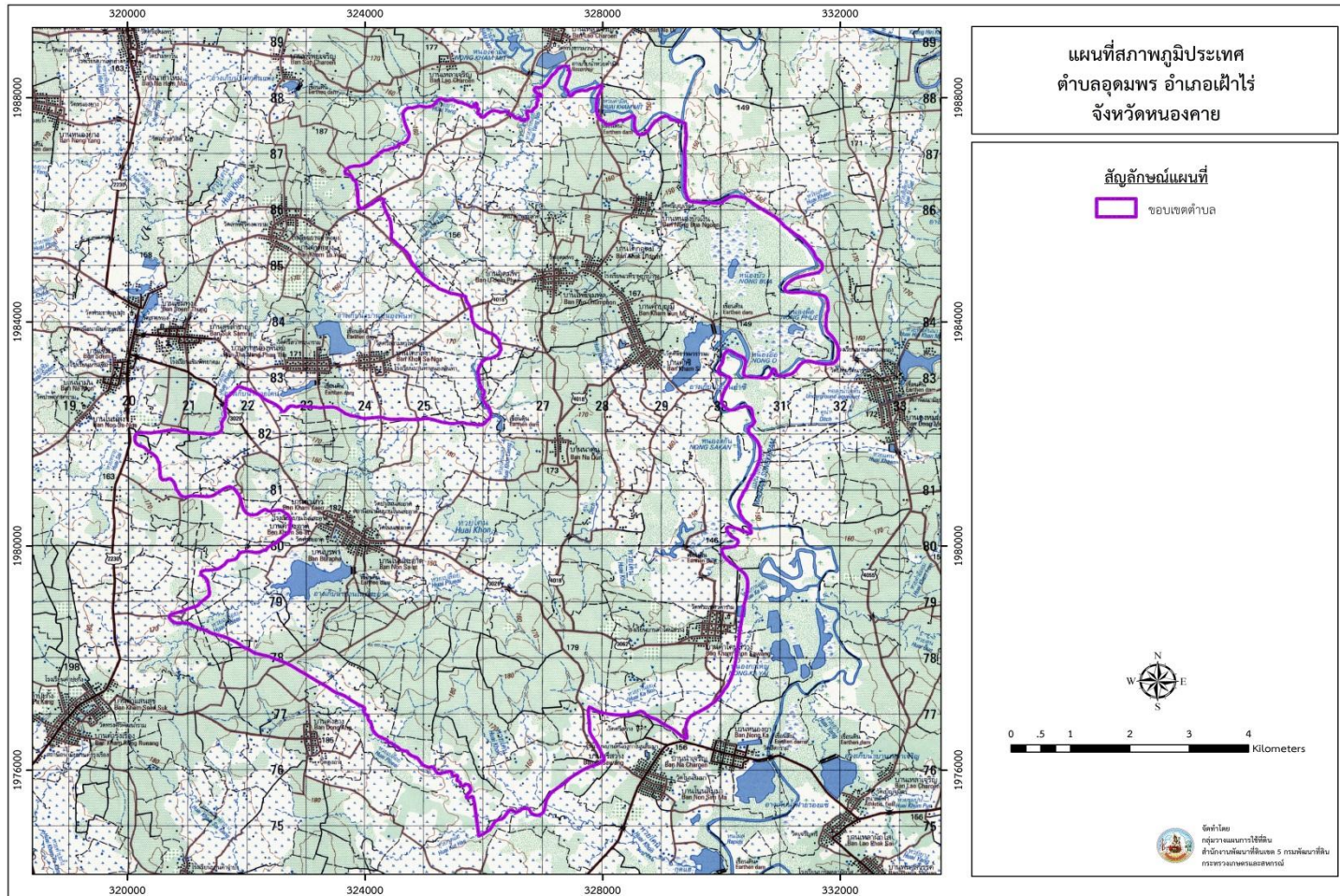
ประชาชนในเขตตำบลอุ้มผางได้ผลิตของใช้พื้นเมืองขึ้นใช้ในครัวเรือนและเหลือเอาไว้จำหน่ายบ้าง ได้แก่ เสื่อที่ทอจากกก เครื่องจักรสานที่ทำจากไม้ไผ่

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลอุ้มผาง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย,๒๕๖๑

สินค้าโอท็อป ได้แก่ กระเทียม ผ้านวม ผ้าไหมหมัดหมี่
ที่มา : ไทยตำบลอุ้มผาง,๒๕๖๑

๒.๔ สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของตำบลอุ้มผาง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นลูกคลื่นลอนลาดสลับกับที่ลุ่ม แหล่งน้ำตามธรรมชาติที่สำคัญ คือ ห้วยยางน้อย ห้วยยาง ห้วยคำมิต ห้วยโคนแลง ห้วยโคน ห้วยเปลือย ห้วยกาน้อย และแม่น้ำสงคราม ที่เป็นเขตแดนทางด้านทิศตะวันออก ความสูงของพื้นที่อยู่ระหว่าง ๑๕๐-๑๘๐ เมตร จากระดับน้ำทะเล

รูปที่ ๒ - ๒ ขอบเขตการปกครองตำบลลุดมพร อำเภอเมืองเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

๒.๕ สภาพภูมิอากาศ

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ ๓๐ ปี (ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๒ -๒๕๖๑) ของสถานีตรวจวัดอากาศจังหวัดหนองคาย พบว่าตำบลอุดมพร ได้รับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล ๒ ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ พัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้าปกคลุมประเทศไทย ในช่วงฤดูหนาว (ตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณเดือนกุมภาพันธ์) ทำให้มีอากาศหนาวเย็น และแห้งทั่วไป และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งพัดพามวลอากาศชื้นจากทะเล และมหาสมุทรเข้าปกคลุม ประเทศไทยในช่วงฤดูฝน (ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงประมาณกลางเดือนตุลาคม) ทำให้มีฝนตกชุกทั่วไป

อุณหภูมิ เฉลี่ยตลอดปี ๒๖.๗ องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยตลอดปี ๓๒.๕ องศาเซลเซียส โดยพบอุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายน คือ ๓๖.๒ องศาเซลเซียส และพบอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยตลอดปี ๒๒.๓ องศาเซลเซียส โดยพบอุณหภูมิต่ำสุดในเดือนมกราคม คือ ๑๗.๒ องศาเซลเซียส

ปริมาณน้ำฝน ปริมาณน้ำฝนรวมตลอดปี ๑,๖๕๔.๑ มิลลิเมตร โดยในเดือนสิงหาคมมีปริมาณน้ำฝนมากที่สุด ๓๒๒.๐ มิลลิเมตร และเดือนธันวาคมมีปริมาณน้ำฝนน้อยที่สุด คือ ๘.๕ มิลลิเมตร

ความชื้นสัมพัทธ์ มีความชื้นสัมพัทธ์ตลอดปี ๗๔.๐ เปอร์เซ็นต์ สูงสุดในเดือนสิงหาคม เท่ากับ ๘๕.๕ เปอร์เซ็นต์ และต่ำสุดในเดือนกุมภาพันธ์ และเดือนมีนาคม เท่ากับ ๖๕.๕ เปอร์เซ็นต์

การวิเคราะห์ช่วงฤดูเพาะปลูก ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปลูกพืช โดยใช้ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำฝนรายเดือนเฉลี่ย และค่าศักยภาพการคายระเหยน้ำของพืชรายเดือนเฉลี่ย (Evapotranspiration : ETo) ซึ่งคำนวณโดยใช้โปรแกรม Cropwat for Windows Version ๘ โดยพิจารณาจากระยะเวลาช่วงที่เส้นน้ำฝนอยู่เหนือเส้น ๐.๕ ETo เป็นหลัก เพื่อหาช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการปลูกพืช ของตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย สามารถสรุปได้ดังนี้

๑) ช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการเพาะปลูก จะอยู่ในช่วงต้นเดือนเมษายนถึงปลายเดือนตุลาคม และหลังจากหมดฤดูฝนประมาณหนึ่งเดือน ในดินยังคงมีความชื้นหลงเหลืออยู่ พอเพียงพอสำหรับปลูกพืชไร่ หรือพืชผักอายุสั้นได้ และอาจใช้แหล่งน้ำในไร่นาช่วยเสริมการเพาะปลูกได้บ้าง แต่ทั้งนี้ควรวางแผนจัดระบบการปลูกพืชให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่

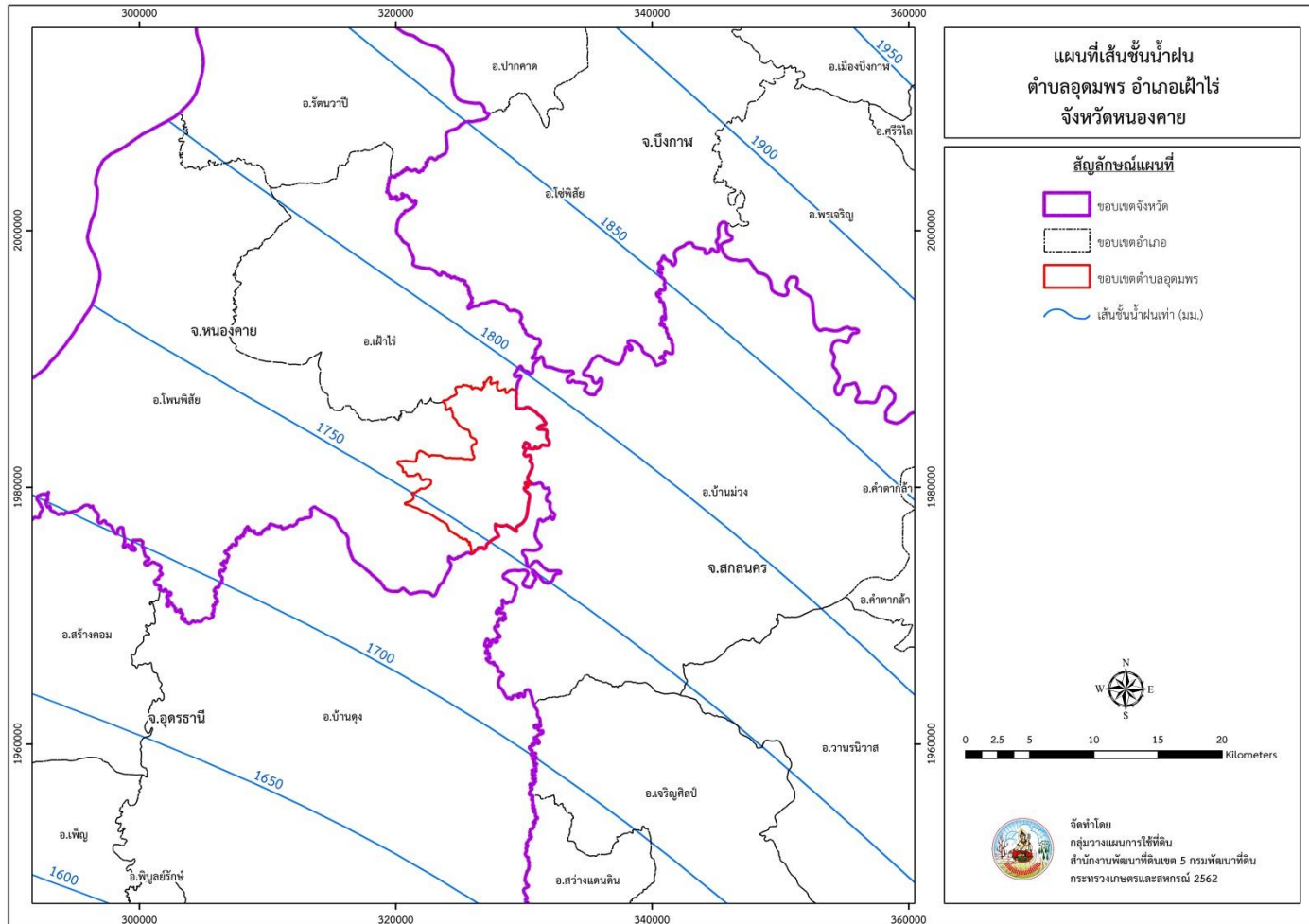
๒) ช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก แบ่งเป็นช่วงขาดน้ำ มีปริมาณน้ำฝนและการกระจายน้อยหรือไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของพืชจะอยู่ในช่วงต้นเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนเมษายนของทุกปี ในช่วงเวลาดังกล่าวถ้าได้รับน้ำชลประทานช่วยก็สามารถปลูกพืชฤดูแล้งได้ ช่วงน้ำมากเกินไปอยู่ในช่วงปลายเดือนเมษายนถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มีปริมาณน้ำฝนมากบริเวณที่ลุ่มหรือบริเวณริมฝั่งแม่น้ำ อาจเกิดน้ำท่วมซึ่งส่งผลเสียหายกับผลผลิตได้ (รูปที่ ๒ - ๔)

ตารางที่ ๒ - ๑ สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย (ปี พ.ศ.๒๕๓๒-๒๕๖๑)

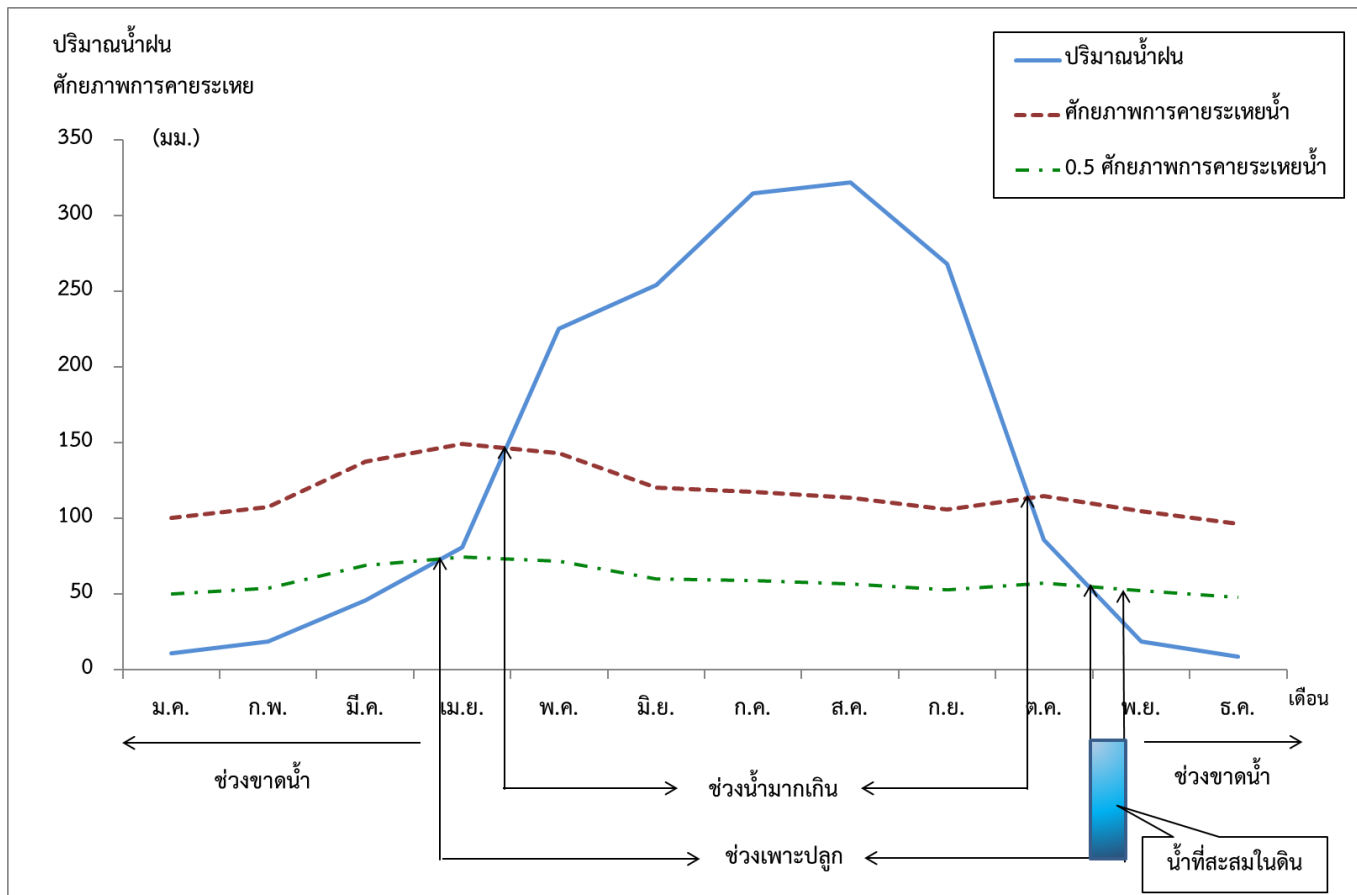
เดือน	ปริมาณ น้ำฝน (มม.)	น้ำฝนที่ใช้ ประโยชน์ (มม.)*	จำนวนวัน ที่ฝนตก (วัน)	อุณหภูมิ สูงสุด (°ซ.)	อุณหภูมิ ต่ำสุด (°ซ.)	อุณหภูมิ เฉลี่ย (°ซ.)	ความชื้น สัมพัทธ์ (%)	ศักยภาพการ คายระเหยน้ำ (มม.)*
ม.ค.	๑๑.๑	๑๐.๙	๒.๐	๒๙.๗	๑๗.๒	๒๒.๘	๖๙.๐	๑๐๐.๓
ก.พ.	๑๘.๘	๑๘.๒	๒.๙	๓๒.๐	๑๙.๐	๒๔.๙	๖๕.๐	๑๐๗.๕
มี.ค.	๔๖.๑	๔๒.๗	๕.๘	๓๔.๕	๒๒.๑	๒๗.๗	๖๕.๐	๑๓๗.๘
เม.ย.	๘๐.๘	๗๐.๔	๘.๓	๓๖.๒	๒๔.๔	๒๙.๖	๖๗.๐	๑๔๙.๔
พ.ค.	๒๒๕.๕	๑๔๔.๑	๑๖.๙	๓๔.๕	๒๔.๘	๒๘.๘	๗๗.๐	๑๔๓.๒
มิ.ย.	๒๕๕.๑	๑๕๐.๔	๑๙.๕	๓๓.๒	๒๕.๐	๒๘.๔	๘๒.๐	๑๒๐.๔
ก.ค.	๓๑๔.๗	๑๕๖.๕	๒๑.๔	๓๒.๔	๒๔.๘	๒๗.๙	๘๔.๐	๑๑๗.๖
ส.ค.	๓๒๒.๐	๑๕๗.๒	๒๒.๒	๓๒.๑	๒๔.๖	๒๗.๗	๘๕.๐	๑๑๓.๖
ก.ย.	๒๖๘.๐	๑๕๑.๘	๑๗.๗	๓๒.๒	๒๔.๓	๒๗.๗	๘๓.๐	๑๐๖.๑
ต.ค.	๘๕.๘	๗๔.๐	๘.๐	๓๒.๑	๒๓.๑	๒๗.๑	๗๖.๐	๑๑๔.๖
พ.ย.	๑๘.๗	๑๘.๑	๒.๔	๓๑.๒	๒๐.๓	๒๕.๒	๗๐.๐	๑๐๕.๐
ธ.ค.	๘.๕	๘.๔	๑.๑	๒๙.๔	๑๗.๔	๒๒.๘	๖๙.๐	๙๖.๓
รวม	๑,๖๕๔.๑	๑,๐๐๒.๘	๑๒๘.๒	-	-	-	-	๑,๔๑๑.๘
เฉลี่ย	-	-	-	๓๒.๕	๒๒.๓	๒๖.๗	๗๔.๐	๑๑๗.๗

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (๒๕๖๒)

หมายเหตุ : * จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version ๘.๐

รูปที่ ๒ - ๓ แผนที่เส้นชั้นน้ำฝนในคาบ ๓๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๓๑ - ๒๕๖๒) ตำบลลุดมพร อำเภอเมืองเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

รูปที่ ๒-๔ สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดหนองคาย (ปี พ.ศ. ๒๕๓๒ -๒๕๖๑)

หมายเหตุ : จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version ๘.๐

ตารางที่ ๒ - ๒ สถิติข้อมูลอุตุณิยมหาวิทยาลัยรายเดือน ปี พ.ศ. ๒๕๕๗

เดือน	อุณหภูมิ (ซ)			RH (%)	ปริมาณน้ำฝนรวม (มม.)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (มม.)	วันฝนตก (วัน)	หมายเหตุ
	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย					
มกราคม	๒๔.๕	๑๓.๖	๑๙.๑	๖๓.๖	-	-	-	อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๒๙.๓ °ซ อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย ๒๑.๘ °ซ อุณหภูมิเฉลี่ย ๒๕.๖ °ซ ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ย ๗๓.๓ % ปริมาณน้ำฝนรวม ๑,๙๖๗.๔ มม จำนวนวันฝนตกทั้งปี ๑๐๒ วัน
กุมภาพันธ์	๒๘.๗	๑๘.๗	๒๓.๗	๖๓.๕	-	-	-	
มีนาคม	๓๑.๔	๒๒.๔	๒๖.๙	๖๔.๕	๑๔.๔	๔.๘	๓	
เมษายน	๓๒.๔	๒๔.๓	๒๘.๓	๖๙.๘	๘๐.๐	๑๓.๓	๖	
พฤษภาคม	๓๒.๒	๒๔.๖	๒๘.๔	๗๓.๓	๑๕๙.๓	๑๑.๔	๑๔	
มิถุนายน	๒๙.๗	๒๔.๕	๒๗.๑	๘๕.๒	๓๘๓.๗	๑๗.๔	๒๒	
กรกฎาคม	๒๘.๗	๒๔.๐	๒๖.๔	๘๘.๐	๔๑๔.๗	๒๐.๗	๒๐	
สิงหาคม	๒๙.๔	๒๔.๐	๒๖.๗	๘๓.๓	๕๕๙.๒	๒๙.๔	๑๙	
กันยายน	๒๙.๖	๒๔.๑	๒๖.๙	๘๒.๔	๓๔๒.๙	๒๑.๔	๑๖	
ตุลาคม	๓๐.๕	๒๒.๘	๒๖.๗	๗๑.๓	-	-	-	
พฤศจิกายน	๒๙.๔	๒๑.๑	๒๕.๓	๗๐.๗	๑๓.๒	๖.๖	๒	
ธันวาคม	๒๕.๔	๑๗.๑	๒๑.๒	๖๓.๔	-	-	-	
รวม					๑,๙๖๗.๔		๑๐๒	
เฉลี่ย	๒๙.๓	๒๑.๘	๒๕.๖	๗๓.๓		๑๕.๖		

ที่มา : ศูนย์วิจัยยางหนองคาย กรมวิชาการเกษตร

ตารางที่ ๒ - ๓ สถิติข้อมูลอุตุณิยมหาวิทยาลัยรายเดือน ปี พ.ศ. ๒๕๕๘

เดือน	อุณหภูมิ (ช)			RH (%)	ปริมาณน้ำฝน รวม (มม.)	ปริมาณน้ำฝน เฉลี่ย (มม.)	วันฝนตก (วัน)	หมายเหตุ
	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย					
มกราคม	๒๕.๔	๑๕.๐	๒๐.๒	๖๑.๑	๑๒.๕	๑๒.๕	๑	อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๒๙.๘ °ซ
กุมภาพันธ์	๒๗.๖	๑๘.๗	๒๓.๒	๖๓.๐	๒๗.๘	๑๓.๙	๒	
มีนาคม	๓๒.๒	๒๓.๕	๒๗.๘	๖๓.๘	๒๔.๗	๑๒.๔	๒	
เมษายน	๓๓.๔	๒๓.๓	๒๘.๓	๕๘.๘	๑๗.๒	๕.๗	๓	อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย ๒๒.๐ °ซ
พฤษภาคม	๓๓.๘	๒๕.๒	๒๙.๕	๖๖.๓	๖๘.๐	๑๓.๖	๕	อุณหภูมิเฉลี่ย ๒๕.๙ °ซ
มิถุนายน	๓๒.๓	๒๔.๕	๒๘.๔	๖๘.๑	๑๑๐.๐	๑๓.๘	๘	
กรกฎาคม	๒๙.๐	๒๔.๒	๒๖.๖	๘๐.๕	๕๒๖.๙	๒๗.๗	๒๑	ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ย ๗๐.๕ %
สิงหาคม	๒๙.๘	๒๓.๘	๒๖.๘	๘๐.๖	๓๖๘.๗	๒๔.๖	๑๕	
กันยายน	๒๙.๐	๒๓.๙	๒๖.๕	๘๒.๒	๔๗๘.๙	๓๖.๘	๑๓	ปริมาณน้ำฝนรวม ๑,๙๐๙.๙ มม
ตุลาคม	๒๘.๗	๒๒.๐	๒๕.๔	๗๗.๒	๒๖๔.๖	๔๔.๑	๗	
พฤศจิกายน	๒๙.๙	๒๑.๐	๒๕.๕	๗๐.๗	-	-	-	
ธันวาคม	๒๖.๔	๑๘.๔	๒๒.๔	๗๓.๑	๑๐.๖	๑๐.๖	๑	จำนวนวันฝนตกทั้งปี ๗๘ วัน
รวม					๑,๙๐๙.๙		๗๘	
เฉลี่ย	๒๙.๘	๒๒.๐	๒๕.๙	๗๐.๕		๑๙.๖		

ที่มา : ศูนย์วิจัยยางหนองคาย กรมวิชาการเกษตร

ตารางที่ ๒ - ๔ สถิติข้อมูลอุตุนิยมวิทยาเฉลี่ยรายเดือน ปี พ.ศ. ๒๕๖๐

เดือน	อุณหภูมิ (ช)			RH (%)	ปริมาณน้ำฝน รวม (มม.)	ปริมาณน้ำฝน เฉลี่ย (มม.)	วันฝนตก (วัน)	หมายเหตุ
	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย					
มกราคม	๒๗.๒	๑๘.๖	๒๒.๙	๖๓.๙	๐.๙	๐.๙	๑	อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๒๘.๘ °ซ อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย ๒๑.๕ °ซ อุณหภูมิเฉลี่ย ๒๕.๒ °ซ ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ย ๗๕.๓ % ปริมาณน้ำฝนรวม ๒,๐๓๒.๕ มม จำนวนวันฝนตกทั้งปี ๘๗ วัน
กุมภาพันธ์	๒๕.๙	๑๕.๔	๒๐.๖	๕๘.๗	๖.๓	๖.๓	๑	
มีนาคม	๓๐.๘	๒๑.๓	๒๖.๑	๖๔.๓	๑๒๙.๖	๓๒.๔	๔	
เมษายน	๓๑.๐	๒๓.๑	๒๗.๑	๗๐.๑	๙๖.๖	๒๔.๒	๔	
พฤษภาคม	๓๑.๓	๒๔.๐	๒๗.๖	๗๘.๔	๑๑๖.๙	๑๔.๖	๘	
มิถุนายน	๒๙.๘	๒๔.๑	๒๖.๙	๘๓.๐	๓๙๓.๑	๒๖.๒	๑๕	
กรกฎาคม	๒๗.๑	๒๓.๒	๒๕.๒	๙๐.๕	๔๘๖.๖	๒๗.๐	๑๗	
สิงหาคม	๒๙.๐	๒๓.๕	๒๖.๓	๘๗.๕	๓๖๘.๐	๒๓.๐	๑๖	
กันยายน	๒๙.๒	๒๓.๕	๒๖.๔	๘๗.๑	๒๙๐.๔	๒๖.๔	๑๑	
ตุลาคม	๒๘.๙	๒๒.๖	๒๕.๘	๗๙.๖	๑๔๐.๔	๑๗.๖	๙	
พฤศจิกายน	๒๙.๖	๒๑.๕	๒๕.๖	๗๑.๑	-	-	-	
ธันวาคม	๒๕.๒	๑๗.๖	๒๑.๔	๖๙.๖	๓.๗	๓.๗	๑	
รวม					๒,๐๓๒.๕		๘๗	
เฉลี่ย	๒๘.๘	๒๑.๕	๒๕.๒	๗๕.๓		๑๘.๔		

๒๑-๑

ที่มา : ศูนย์วิจัยยางหนองคาย กรมวิชาการเกษตร

ตารางที่ ๒ - ๕ สถิติข้อมูลอุณหภูมิมหาวิทยาลัยรายเดือน ปี พ.ศ. ๒๕๖๑

เดือน	อุณหภูมิ (๐ซ)			RH (%)	ปริมาณน้ำฝน รวม (มม.)	ปริมาณน้ำฝน เฉลี่ย (มม.)	วันฝนตก (วัน)	หมายเหตุ
	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย					
มกราคม	๒๖.๓	๑๗.๘	๒๒.๑	๖๖.๙	๐.๐	๐.๐	๐	อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย ๒๘.๘ ๐ซ อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย ๒๑.๕ ๐ซ อุณหภูมิเฉลี่ย ๒๕.๒ ๐ซ ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ย ๗๕.๓ % ปริมาณน้ำฝนรวม ๒,๐๓๒.๕ มม จำนวนวันฝนตกทั้งปี ๘๗ วัน
กุมภาพันธ์	๒๗.๒	๑๘.๑	๒๒.๗	๖๓.๙	๑๖.๐	๕.๓	๓	
มีนาคม	๓๐.๒	๒๑.๐	๒๕.๖	๖๔.๙	๖๖.๔	๑๖.๖	๔	
เมษายน	๓๑.๕	๒๒.๙	๒๗.๒	๖๘.๒	๑๔๙.๖	๑๘.๗	๘	
พฤษภาคม	๓๑.๘	๒๔.๓	๒๘.๑	๗๖.๕	๑๗๔.๘	๑๙.๔	๙	
มิถุนายน	๒๙.๙	๒๔.๐	๒๗.๐	๘๕.๗	๒๓๓.๙	๑๒.๓	๑๙	
กรกฎาคม	๒๘.๗	๒๔.๒	๒๖.๔	๘๘.๗	๓๖๙.๐	๑๖.๘	๒๒	
สิงหาคม	๒๗.๙	๒๓.๙	๒๕.๙	๘๙.๘	๕๗๗.๕	๒๘.๙	๒๐	
กันยายน	๓๐.๙	๒๓.๘	๒๗.๓	๘๔.๓	๑๗๗.๐	๑๗.๗	๑๐	
ตุลาคม	๓๑.๒	๒๒.๖	๒๖.๙	๗๗.๒	๕๗.๕	๑๔.๔	๔	
พฤศจิกายน	๒๙.๐	๒๐.๖	๒๔.๘	๗๓.๘	๔๐.๒	๔๐.๒	๑	
ธันวาคม	๒๗.๓	๑๘.๘	๒๓.๐	๗๑.๕	๐.๐	๐.๐	๐	
รวม					๑,๘๖๑.๙		๑๐๐	
เฉลี่ย	๒๙.๓	๒๑.๘	๒๕.๖	๗๖.๐		๑๕.๙		

๒.๖ สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน (๒๕๖๐:๑) ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

(๑) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ ๑,๔๐๖ ไร่ หรือร้อยละ ๒.๗๗ ของพื้นที่ตำบล

(๒) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ ๔๔,๕๑๖ ไร่ หรือร้อยละ ๘๗.๗๓ ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ

(๒.๑) นาไร่ มีเนื้อที่ ๕๒ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๑๐ ของพื้นที่ตำบล

(๒.๑) นาข้าว มีเนื้อที่ ๑๖,๐๒๙ ไร่ หรือร้อยละ ๓๑.๕๙ ของพื้นที่ตำบล

(๒.๒) นาข้าวและยาสูบ มีเนื้อที่ ๓๙๐ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๗๗ ของพื้นที่ตำบล

(๒.๓) พืชไร่ มีเนื้อที่ ๑,๕๑๕ ไร่ หรือร้อยละ ๒.๙๙ พื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชไร่ผสม ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ยางสูบ

(๒.๔) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ ๒๖,๔๔๖ ไร่ หรือร้อยละ ๕๒.๑ ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ยูคาลิปตัส ยางพารา ปาล์ม สัก

(๒.๕) ไม้ผล มีเนื้อที่ ๔๐ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๙ ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ มะม่วง กล้วย ลำไย

(๒.๖) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ ๔๔ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๙ ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

(๓) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ ๑๑๘ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๒๓ ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ป่าผลัดใบสมบูรณ์

(๔) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ ๑,๗๖๙ ไร่ หรือร้อยละ ๓.๔๙ ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา

(๕) พื้นที่เบ็ดเตล็ดอื่นๆ มีเนื้อที่ ๒,๙๓๔ ไร่ หรือร้อยละ ๕.๗๘ ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่งหญ้าและไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม พื้นที่ลุ่มและนาข้าว พื้นที่ถม นาร้าง

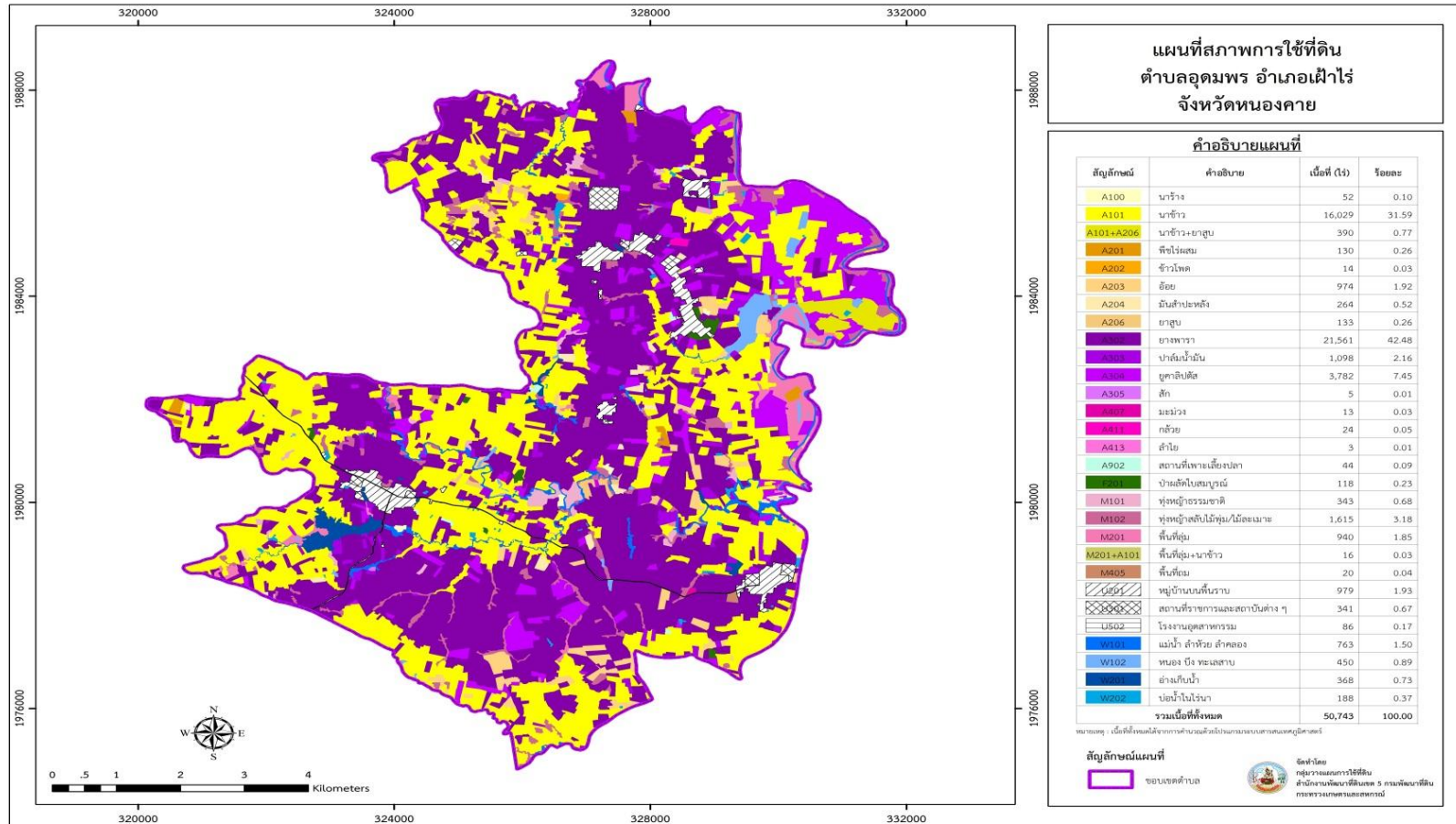
ดังรายละเอียดในตารางที่ ๒ - ๗ และรูปที่ ๒ - ๕

ตารางที่ ๒ - ๖ สภาพการใช้ที่ดินตำบลอุ้มผาง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

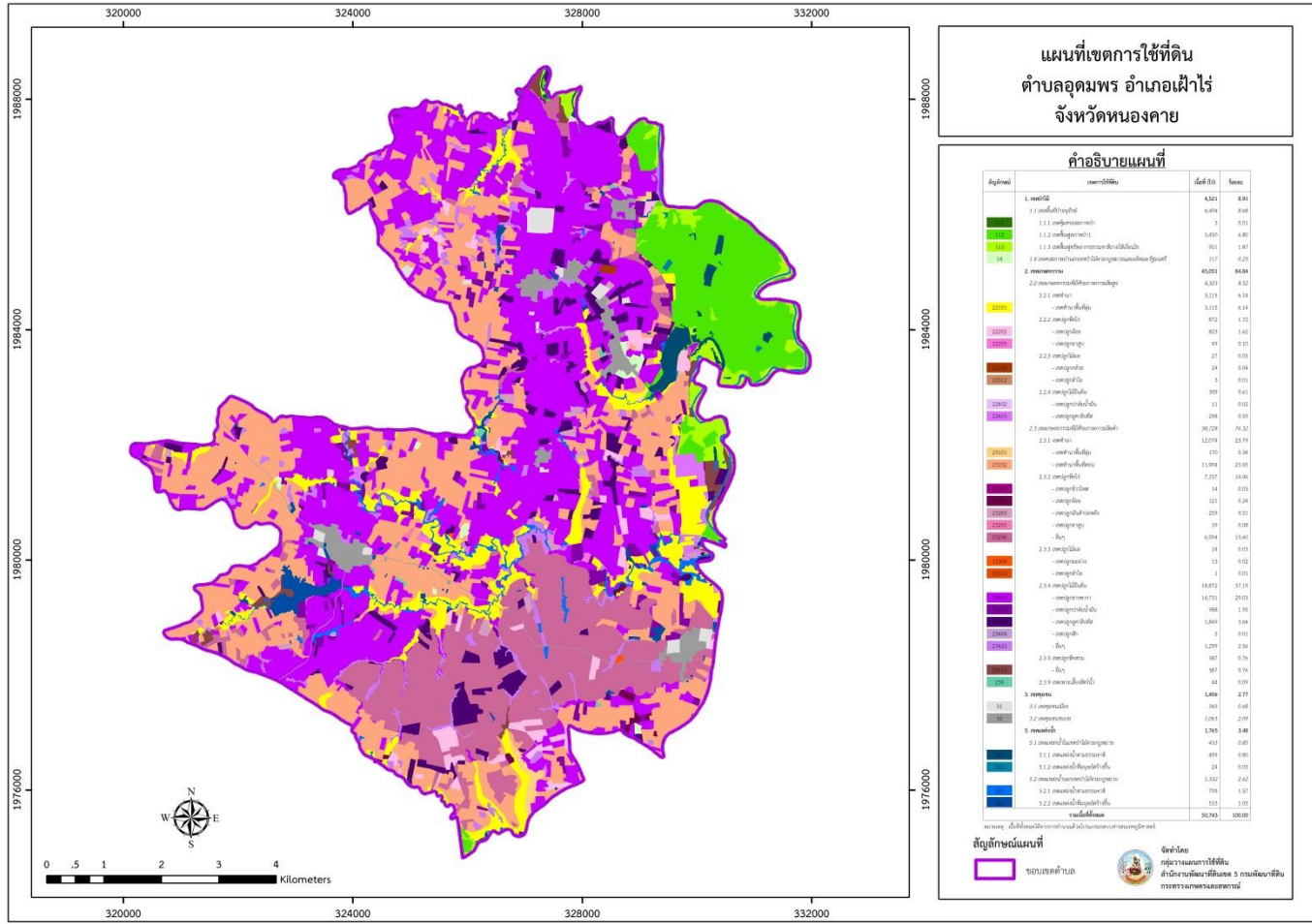
หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	<u>พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง</u>	<u>๑,๔๐๖</u>	<u>๒.๗๗</u>
A	<u>พื้นที่เกษตร</u>	<u>๔๔,๕๑๖</u>	<u>๘๗.๗๓</u>
A๑๐๐	นาร้าง	๕๒	๐.๑๐
A๑๐๑	นาข้าว	๑๖,๐๒๙	๓๑.๕๙
A๑๐๑ + A๒๐๖	นาข้าว + ยาสูบ	๓๙๐	๐.๗๗
A๒๐๑	พืชไร่ผสม	๑๓๐	๐.๒๖
A๒๐๒	ข้าวโพด	๑๔	๐.๐๓
A๒๐๓	อ้อย	๙๗๔	๑.๙๒
A๒๐๔	มันสำปะหลัง	๒๖๔	๐.๕๒
A๒๐๖	ยาสูบ	๑๓๓	๐.๒๖
A๓๐๒	ยางพารา	๒๑,๕๖๑	๔๒.๔๘
A๓๐๓	ปาล์มน้ำมัน	๑,๐๙๘	๒.๑๖

A๓๐๔	ยูคาลิปตัส	๓,๗๘๒	๗.๔๕
A๓๐๕	สัก	๕	๐.๐๑
A๔๐๗	มะม่วง	๑๓	๐.๐๓
A๔๑๑	กล้วย	๒๔	๐.๐๕
A๔๑๓	ลำไย	๓	๐.๐๑
A๙๐๒	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	๔๔	๐.๐๙
F	พื้นที่ป่าไม้	๑๑๘	๐.๒๓
F๒๐๑	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	๑๑๘	๐.๒๓
M	พื้นที่เปิดเตล็ด	๒,๙๓๔	๕.๗๘
M๑๐๑	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	๓๔๓	๐.๖๘
M๑๐๒	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	๑,๖๑๕	๓.๑๘
M๒๐๑	พื้นที่ลุ่ม	๙๔๐	๑.๘๕
M๒๐ ๑+ A๑๐๑	พื้นที่ลุ่ม + นาข้าว	๑๖	๐.๐๓
M๔๐๕	พื้นที่ถม	๒๐	๐.๐๔
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	๑,๗๖๙	๓.๕๙
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		<u>๕๐,๗๔๓</u>	<u>๑๐๐.๐๐</u>

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (๒๕๖๒:๑)

รูปที่ ๒ - ๕ สภาพการใช้ที่ดินตำบลอุดมพร อำเภอเมืองเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

รูปที่ ๒ - ๖ แผนที่เขตการใช้ที่ดินตำบลลุดมพร อำเภอเมืองฝางไร่ จังหวัดหนองคาย

๒.๗ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๒.๗.๑) สภาพสังคมโดยทั่วไป

(๑) ประชากร

ประกอบด้วยประชาชนสัญชาติไทย เป็นจำนวนมาก ที่เหลือเป็นคนสัญชาติญวน อพยพและต่างด้าว จำนวนประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลอุทุมพร สถิติทะเบียนราษฎร เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (ณ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๙) มีทั้งสิ้น ๗,๗๕๔ คน เป็นชาย ๓,๘๙๐ คน เป็นหญิง ๓,๘๕๔ คน จำนวน บ้านเรือน ๒,๑๖๘ หลังคาเรือน ดังรายละเอียดในตารางที่ ๒ - ๘ และ ตารางที่ ๒ - ๙

(๒) แหล่งน้ำใช้ในครัวเรือน

มีแหล่งน้ำที่ใช้อุปโภค บริโภค จำนวน ๑๑ แห่ง เคยเป็นแหล่งน้ำที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและตำบลอุทุมพรได้ดำเนินการปรับปรุงก่อสร้างขึ้นใหม่เพื่อเพียงพอกับการอุปโภคและบริโภคของประชาชน

ตารางที่ ๒ - ๗ จำนวนประชากรในพื้นที่ตำบลอุทุมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ประชากรทั้งหมด (คน)	๗,๘๒๕	
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด (หลังคาเรือน)	๒,๒๖๓	๑๐๐.๐๐
จำนวนครัวเรือนเกษตรกร (หลังคาเรือน)	๑,๐๐๘	๔๔.๕๔
จำนวนครัวเรือนที่ไม่ได้ทำอาชีพเกษตรกร (หลังคาเรือน)	๑,๒๕๕	๕๕.๔๖

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลอุทุมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย,๒๕๖๑

ตารางที่ ๒ - ๘ จำนวนประชากรแต่ละหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลอุทุมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	จำนวนครัวเรือนทั้งหมด (หลั้วคาเรือน)	ครัวเรือนเกษตรกร (หลั้วคาเรือน)	ประชากร			ผู้นำชุมชน	
				ชาย	หญิง	รวม	ชื่อ	เบอร์โทรศัพท์
๑	บ้านโคกอุดม	๑๔๐	๖๘	๒๓๗	๒๑๖	๔๕๓	นายบพิตร คำมัส	๐๙๘-๒๐๔๖๙๙๓
๒	บ้านคำชี	๑๙๘	๑๐๐	๓๓๒	๓๓๑	๖๖๓	นางธัญญรัตน์ ไปเจออะ	๐๙๙-๒๖๐๙๘๓๒
๓	บ้านหนองบัวเงิน	๑๓๖	๒๓	๒๒๕	๒๓๕	๔๖๐	นายชาติรี แก้วเกิดมี	๐๙๕-๖๖๒๘๑๐๗
๔	บ้านนาคูณ	๙๖	๓๒	๑๑๐	๑๐๔	๒๑๔	นายปัญญา หัดโนนตุ่น	๐๙๗-๑๐๔๖๙๑๒
๕	บ้านโนนสะอาด	๒๔๕	๑๕๒	๔๓๐	๔๒๓	๘๕๓	นางเรืองเดช บึงตำรวจ	๐๙๘-๕๓๘๗๘๐๒
๖	บ้านคำสะอาด	๒๐๖	๑๐๕	๓๕๙	๓๘๙	๗๔๘	นายใส ศรีพลลา	๐๙๐-๗๔๒๔๑๘๕
๗	บ้านคำโคนสว่าง	๒๓๗	๘๒	๔๒๔	๔๑๓	๘๓๗	นายพะยอม สุทธิประภา	๐๙๑-๖๘๙๔๙๘๖
๘	บ้านอุทุมพร	๑๔๙	๑๑๕	๒๓๗	๒๕๐	๔๘๗	นายวิทยา ลำไผ่	๐๙๗-๙๓๓๙๑๑๗
๙	บ้านโพธิ์จุมพล	๑๒๓	๔๑	๑๗๔	๑๙๕	๓๖๙	นายนิพล กะวีกุล	๐๙๐-๗๘๘๓๑๑๐
๑๐	บ้านคำบุญมี	๑๓๐	๒๑	๒๑๗	๒๐๒	๔๑๙	นายแอ๊ด สุวิชล	๐๙๒-๓๓๐๖๗๗๘
๑๑	บ้านบุรพา	๒๕๖	๑๐๘	๕๐๘	๕๓๐	๑๐๓๘	นายประยูร พันธศิริ	๐๙๒-๑๒๐๔๑๐๔
๑๒	บ้านคำแก้ว	๑๑๒	๔๑	๑๙๘	๑๙๖	๓๙๔	นายใบศรี ชัยโพนงาม	๐๙๗-๙๔๗๓๓๐๙
๑๓	บ้านแสงสว่าง	๑๒๓	๙๕	๑๙๐	๑๙๐	๓๘๐	นางสุภาพรรณ วงขารี	๐๙๓-๓๘๖๐๔๕๘
๑๔	บ้านใหม่พัฒนา	๑๑๓	๒๕	๒๓๐	๒๔๒	๔๗๒	นายลำดวน กิตนาม	๐๙๘-๗๕๗๕๒๕๗
	รวม	๒,๒๖๓	๑,๐๐๘	๓,๙๙๐	๓,๙๑๖	๗,๘๒๕		

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลอุทุมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

(๓) บริการสาธารณะ / โครงสร้างพื้นฐาน

- มีโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๓ แห่ง
- ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ๔ แห่ง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน ๑ แห่ง
- วัดพุทธ ๑๕ แห่ง คือ วัดศรีอุดมธรรม , วัดบ้านโนนสะอาด , วัดสามัคคีธรรม , วัดป่าคาหัวช้าง, วัดบ้านคาแก้ว , วัดพระเชตุพนาราม, วัดคาโคนสว่าง, วัดพุทธธรรมราช,วัดราษฎร์ศิริมังคลาราม,วัดศิริธรรมวนาราม ,วัดศรีบุญเรืองธรรมวนาราม, วัดคลองทิพย์,วัดปุคาพระองค์ ,วัดเทพนิมิตจุมพลและวัดป่าโชคแสงธรรม
- การสาธารณสุข
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน ๒ แห่ง
- มีที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จำนวน ๓ แห่ง
- ศิลปวัฒนธรรม เป็นแบบอีสานคือ “ฮีตสิบสอง คลองสิบสี่”
- ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อยู่ในความรับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรเฝ้าไร่ องค์การบริหารส่วนตำบลอุดมพร ได้จัดตั้งศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน อบต.อุดมพร เพื่อช่วยเหลือราษฎรที่ประสบสาธารณภัยตลอด ๒๔ ชั่วโมง ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลอุดมพรมีความพร้อมทางด้านอุปกรณ์และเจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
 - ๑ . สถิติเพลิงไหม้ในรอบปี (๑ ม.ค ๕๕ - ๓๑ ธ.ค. ๕๙)
จำนวน ๓๕ ครั้ง แยกเป็นไฟฟ้า ๓๑ ครั้ง ที่อยู่อาศัย ๒ ครั้ง และช่วยเหลือภัยแล้ง ๑๐๕ ครั้ง
 ๒. ความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินจากเพลิงไหม้ในรอบปีที่ผ่านมา ไม่มี)
(ผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บ ผู้เสียชีวิต - คน ผู้บาดเจ็บ - ครั้ง ทรัพย์สินมูลค่า - บาท

๓ บริการช่วยเหลือ ผู้ประสบเหตุ และผู้ป่วยในเขตพื้นที่ ในรอบปี ๒๕๕๗

จำนวน ๓๑๘ ราย

๔ รถบรรทุกน้ำ ขนาดบรรจุ ๖๐,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๑ คัน

๕ รถยนต์ยนต์สำนักงานและรถกู้ชีพ (รถปิคอัพ) จำนวน ๓ คัน

๖ ถังเคมีชนิดผงเคมีชนิดแห้ง จำนวน ๕๐ ถัง

- ธนาคารในพื้นที่ คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ให้บริการรับฝากเงินและบริการด้านสินเชื่อแก่ลูกค้า การคลังขององค์การบริหารส่วนตำบลอุ้มผาง รายรับขององค์การบริหารส่วนตำบลอุ้มผาง ประกอบด้วย รายได้และเงินอื่นๆ

-การคมนาคม ภายในเขตพื้นที่และกับภายนอกพื้นที่ เป็นไปอย่างสะดวกสบาย กล่าวคือ การติดต่อกับนอกพื้นที่ อาศัยทางหลวงแผ่นดิน ที่มีขารุดเสียหายจากการใช้งานมานานปีการติดต่อกภายในพื้นที่ อาศัยถนนสายหลักที่สำคัญ ๆ ๓ สาย คือ ถนนอุ้มผาง – โพนพิสัย,ถนนอุ้มผาง – บ้านดุง และถนนอุ้มผาง – โซพิสัย นอกจากนี้ยังมีถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ภายในหมู่บ้าน ทั้ง ๑๔ หมู่บ้าน

- การไฟฟ้า ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลอุ้มผาง ประชาชนมีไฟฟ้าใช้กันอย่างทั่วถึงและเพียงพอ โดนการบริการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การไฟฟ้าส่วนสาธารณะตามถนนและซอยได้ดำเนินการติดตั้งไปแล้วบางส่วน

- การประปา องค์การบริหารส่วนตำบลอุ้มผาง ดำเนินกิจการประปาเอง ประชาชนมีน้ำใช้อย่างทั่วถึง เพียงพอตลอดทั้งปี

- การโทรคมนาคม อาศัยโทรศัพท์ส่วนบุคคล และโทรศัพท์สาธารณะ ตลอดจนโทรศัพท์มือถือ ติดต่อสื่อสารภายในพื้นที่กับภายนอกพื้นที่เป็นไปอย่างสะดวก

- การใช้ที่ดิน พื้นที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลอุดมพร สามารถแยกประเภทได้

ดังนี้

๑. เจ้าของกรรมสิทธิ์หรือผู้มีสิทธิ์ครอบครอง (ที่ สปก. ๔-๐๑)
๒. ที่เอกชน
๓. ที่วัด โรงเรียน
๔. ที่ของราชการ (ที่ราชพัสดุที่สาธารณะประโยชน์)
๕. การใช้ที่ดิน เนื้อที่ส่วนมากใช้เป็นประกอบการทำนา ทำสวน ไร่นา

การค้าและที่อยู่อาศัย

(๔) การศึกษา มีโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น

พื้นฐาน ๓ แห่ง คือ

๑. โรงเรียนบ้านคาโคนสว่าง
๒. โรงเรียนบ้านโนนสะอาด
๓. โรงเรียนเวที่ราษฎร์บำรุง

มีศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ๔ แห่ง คือ

๑. ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์บ้านโนนสะอาด
๒. ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์บ้านคาโคนสว่าง
๓. ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์บ้านโคกอุดม
๔. ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์บ้านใหม่พัฒนา

ศูนย์การเรียนนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน ๑ แห่ง

(๕) บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลอุดมพร ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทาง การเมืองการปกครองตนเอง ในรูปของกรรมการพัฒนาตำบล ตัวแทนประชาคม กรรมการหมู่บ้าน เพื่อ ทาหน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของท้องถิ่น เสนอปัญหาและความต้องการ ของ ชุมชน และร่วมกันแสดงความคิดเห็น ในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน “ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ”

ปัญหาและอุปสรรค

ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจในการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นว่าคณะผู้บริหารที่ได้รับ คัดเลือกมานั้นมีความสำคัญอย่างไร มีภารกิจอะไรบ้าง โดยเฉพาะในเรื่องการบริหารการพัฒนาท้องถิ่น ให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง จึงไม่ให้ความสำคัญในการออกมาใช้สิทธิเท่าใดนัก จำนวนผู้มาใช้สิทธิในการ เลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลอุดมพร ๕,๒๖๐ คน

(๖) หมอдинอาสา กรมพัฒนาที่ดิน หมอдинอาสาในตำบลอุดมพร มีจำนวน ๑๖

ราย

๑. นายบุญพา มะโนมัย	หมอдинอาสาประจำอำเภอเฝ้าไร่
๒. นายวิหาร คงสูงเนิน	หมอдинอาสาประจำตำบลอุดมพร
๓. นายเหลือบ พระเทพ	หมอдинอาสาประจำหมู่บ้านโคกอุดม
๔. นายบุญเยี่ยม รัตนประเสริฐ	หมอдинอาสาประจำหมู่บ้านคำชี
๕. นายเชียง รัตน์เนตร	หมอдинอาสาประจำหมู่บ้านหนองบัวเงิน
๖. นายลำไพ พรหมโนพาด	หมอдинอาสาประจำหมู่บ้านนาคุณ
๗. นายฉลอง แก้วม่วง	หมอдинอาสาประจำหมู่บ้านโนนสะอาด
๘. นายสมัย ชนะบุญ	หมอдинอาสาประจำหมู่บ้านคำสะอาด
๙. นายไพฑูถย์ บุญส่ง	หมอдинอาสาประจำหมู่บ้านคำโคนสว่าง
๑๐. นายจำปา พิลาวัน	หมอдинอาสาประจำหมู่บ้านอุดมพร
๑๑. นายนิพล กะวีกุล	หมอдинอาสาประจำหมู่บ้านโพธิ์จุมพล

๑๒.นายทองวัน เป้าทอง	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านคำบุญมี
๑๓.นายอิสระ บ้างตำรวจ	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านบูรพา
๑๔.นายอวน ดวงเนตร	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านคำแก้ว
๑๕.นายสิทธิ์ น้อยทะรง	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านแสงสว่าง
๑๖.นายลำดวน จิตนาม	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านใหม่พัฒนา

(๗) การถือครองที่ดิน

(๗.๑) การถือครองที่ดินในภาพรวม การถือครองที่ดินของเกษตรกรในตำบลอุดมพรเป็นพื้นที่ สปก.

(๗.๒) ปัญหาการถือครอง มี ๓ ประการ คือ

(๗.๒.๑) ปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์ กลุ่มประชากรที่เป็นผู้ไร้กรรมสิทธิ์ คือผู้ที่อยู่ในพื้นที่ของรัฐ เช่น เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตป่าสงวนแห่งชาติ ที่ราชพัสดุ ที่สาธารณะประโยชน์ มีที่ดินทำกินอยู่แต่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน หรือการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์รวมทั้งไม่มีการอนุญาตให้มีสิทธิทำกิน เป็นการเข้าทำกินและถือครองที่ดินมือเปล่า บางรายอ้างว่ามี ภ.บ.ท. ๕ คือ การเสียภาษีที่ดินแต่ ภ.บ.ท. ๕ มิใช่เอกสารสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายที่ดิน และในพื้นที่ป่าไม้นั้น กรมป่าไม้ได้เคยแจ้งให้จังหวัดต่างๆ ยุติการเก็บ ภ.บ.ท. ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ

ในปี ๒๕๕๙ ได้มีข้อมูลจากคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติว่ามีผู้ไร้กรรมสิทธิ์ ที่มาขึ้นทะเบียนมากถึง ๔๑๒,๖๓๒ ราย

ข้อมูลผู้ไร้กรรมสิทธิ์ ในปัจจุบันให้ประสานขอข้อมูลจากสำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอ ซึ่งดำเนินการภายใต้คณะกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด (คทช.จังหวัด)

(๗.๒.๒) ปัญหาการไร้ที่ดินทำกิน

กลุ่มประชากรที่ไร้ที่ดินทำกิน คือผู้ที่ไร้ที่ดินทำกิน มิใช่ผู้ที่ทำกินอยู่ในที่ดินของรัฐ ปัจจุบันอาจจะเป็นผู้เช่าที่ดินทำกินหรือเป็นแรงงานรับจ้าง

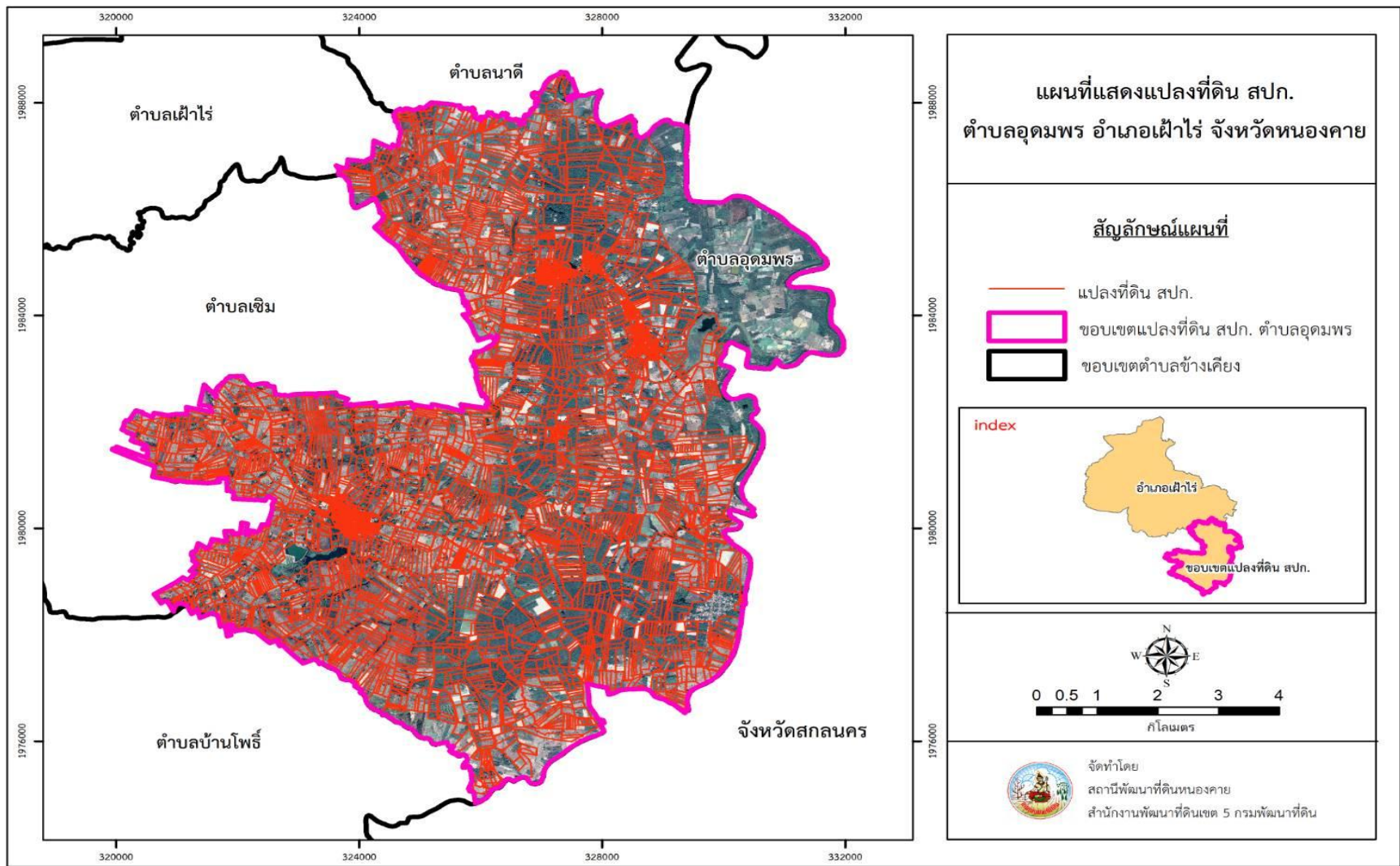
ข้อมูลผู้ไร้ที่ดินทำกินในปัจจุบันให้ประสานขอข้อมูลจากสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) จังหวัดต่างๆ ในปี ๒๕๕๙ ส.ป.ก. ได้รายงานให้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) ทราบว่ามีผู้ไร้ที่ดินทำกินมากถึง ๔๐๐,๔๒๒ ราย

(๗.๒.๓) ปัญหาการเช่าที่ดินทำการเกษตร

กลุ่มประชากรที่มีปัญหาการเช่าที่ดิน คือผู้เช่าที่ดินทำกินในปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วยผู้ไร้ที่ดินทำกิน หรือมีที่ดินน้อยไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต

ข้อมูลผู้เช่าที่ดินในปัจจุบัน ไม่มีหน่วยงานที่ดำเนินการโดยตรง โดยที่ข้อมูลพื้นที่ที่เกษตรกรเช่าซึ่งปรากฏในเอกสารของ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ระบุเฉพาะ "พื้นที่เช่า" ว่ามีเนื้อที่ประมาณ ๓๐ ล้านไร่ แต่มิได้ระบุจำนวนผู้เช่า อีกส่วนราชการหนึ่งที่มีข้อมูลการเช่าที่ดิน คือ สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)

อเนิงการเช่าที่ดินเพื่อการเกษตรมีแนวคิด ด้าน คือด้านที่ดี เป็นการเข้าสู่ ๒) ที่ดินAccessผู้เช่าต้องจ่ายค่าเช่าใน ของผู้ไร้ที่ดินทำกินได้เร็วที่สุด ส่วนแนวคิดด้านที่ไม่เห็นด้วยคือ (รูปตัวเงินหรือผลผลิตพืชบางรายในอัตราที่สูง

รูปที่ ๒ - ๗ แผนที่แสดงแปลงที่ดิน ส.ป.ก. ตำบลลุดมพร อำเภอเมืองเฝ้าไร่ จังหวัด

(๘). เศรษฐกิจโดยรวมของตำบลอุดมพร

โครงสร้างของระบบเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลอุดมพร กล่าวโดยภาพรวมได้ว่ามีภาคบริการเป็นภาคนำส่วนการผลิตอื่นๆ เช่น ภาคอุตสาหกรรม แทบจะไม่มีบทบาทแต่อย่างใด และในภาคการบริการ และมีสถาบันการเงิน เพียง แห่งเดียว คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

- อาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ ๗๐ ของประชากรทั้งหมด
- อาชีพปศุสัตว์ ร้อยละ ๑๓ ของประชากรทั้งหมด
- อาชีพรับจ้าง ร้อยละ ๘ ของประชากรทั้งหมด
- อาชีพค้าขาย ร้อยละ ๙ ของประชากรทั้งหมด
- การประมงในแม่น้ำสงคราม เพื่อบริโภคและจำหน่ายในชุมชนปาก
กลุ่มอาชีพ

(๘.๑) การประกอบอาชีพ

(๘.๑.๑) การเกษตรกรรม ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลอุดมพร มีการใช้พื้นที่เพื่อการเกษตร เช่นการทำนา ทำไร่ ทำสวน และเป็นศูนย์กลางการจำหน่ายหรือตลาดสำหรับสินค้าการเกษตรบ้างบางส่วน ประชากรในเขตตำบลอุดมพร ร้อยละ ๗๐ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ยางพารา มันปะหลัง อ้อย

(๘.๑.๒) การอุตสาหกรรม ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลอุดมพร ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรม แต่มีการนำภูมิปัญญาที่สืบสานจากบรรพบุรุษหรือสิ่งที่บุคคลคนหนึ่งทำขึ้นมา เช่น การสานไซ สานสวิง ผ้าไหมหมัดหมี่ ผ้าห่มนวม เป็นต้น โดยรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนขึ้นมา และมีการแปรรูปสินค้าเกษตรที่หลากหลายในชุมชน

มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพต่างภายในชุมชน จำนวน ๑๒ กลุ่ม

๑. กลุ่มผลิตเตา ม.๕/ม.๖/ม.๑๑/ม.๑๒ ๗. กลุ่มเลี้ยงกบเลี้ยงปลา ม.๑
๒. กลุ่มเย็บกระเป๋า ม.๓ ๘. กลุ่มอนุรักษ์กอลงยาว ม.๑๓
๓. กลุ่มทอเสื่อ ม.๘ ๙. กลุ่มปลูกมะนาว ม.๑/ม.๘

๔. กลุ่มผลิตข้าวกล้อง ม.๑๑	๑๐. กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงม.๑๐
๕. กลุ่มสานไม้ไผ่ ม.๑/ม.๘	๑๑. กลุ่มเย็บจักร ม.๑๑
๖. กลุ่มเลี้ยงไหม ม.๑	๑๒. กลุ่มแปรรูปนม ม.๑๑

(๘.๒) แรงงาน

จากการลงสำรวจพื้นที่พบว่า ประชากรที่มีอายุ ๑๕ – ๖๐ ปีอยู่ในกำลังแรงงาน คิดเป็นร้อยละ ๙๕ เมื่อเทียบอัตราส่วนกับจังหวัดหนองคาย ร้อยละ ๗๓.๙๙ ซึ่งสูงมากกว่า แต่ค่าแรงในพื้นที่ต่ำกว่าระดับจังหวัด ประชากรอายุระหว่าง ๒๕ – ๕๐ ปีบางส่วนไปรับจ้างนอกพื้นที่ รวมทั้งแรงงานที่ไปต่างประเทศ ปัญหาด้านแรงงานที่พบคือ ขาดแรงงานในพื้นที่ เนื่องจากแรงงานส่วนใหญ่ต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่ เพราะในพื้นที่ไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมที่มีการจ้างแรงงาน

(๘.๓) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือน

- โดยเฉลี่ยแล้วรายได้ต่อครัวเรือนประมาณ ๒๕,๐๐๐ บาท ต่อปี
- รายจ่ายต่อครัวเรือนประมาณ ๑๕,๘๐๐ บาท ต่อปี

(๘.๔) พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ พืชที่มีอนาคต และพืชเสริมรายได้

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญในปัจจุบัน สภาพการใช้ที่ดินตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน (๒๕๖๐:๑) ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

(๑) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ ๑,๔๐๖ ไร่ หรือร้อยละ ๒.๗๗ ของพื้นที่ตำบล

(๒) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ ๔๔,๕๑๖ ไร่ หรือร้อยละ ๘๗.๗๓ ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ

(๒.๑) นาไร่ มีเนื้อที่ ๕๒ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๑๐ ของพื้นที่ตำบล

(๒.๒) นาข้าว มีเนื้อที่ ๑๖,๐๒๙ ไร่ หรือร้อยละ ๓๑.๕๙ ของพื้นที่ตำบล

(๒.๓) นาข้าวและยาสูบ มีเนื้อที่ ๓๙๐ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๗๗ของพื้นที่ตำบล

(๒.๔) พืชไร่ มีเนื้อที่ ๑,๕๑๕ ไร่ หรือร้อยละ ๒.๙๙ พื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชไร่ผสม ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ยางสุบ

(๒.๕) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ ๒๖,๔๔๖ ไร่ หรือร้อยละ ๕๒.๑ ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ยูคาลิปตัส ยางพารา ปาล์ม สัก

(๒.๖) ไม้ผล มีเนื้อที่ ๔๐ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๘ ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ มะม่วง กล้วย ลำไย

(๒.๗) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ ๔๔ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๘ ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

(๓) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ ๑๑๘ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๒๓ ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ป่าผลัดใบสมบูรณ์

(๔) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ ๑,๗๖๙ ไร่ หรือร้อยละ ๓.๔๙ ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา

(๕) พื้นที่เบ็ดเตล็ดอื่นๆ มีเนื้อที่ ๒,๙๓๔ ไร่ หรือร้อยละ ๕.๗๘ ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย พุ่หญ้าธรรมชาติ พุ่หญ้าและไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม พื้นที่ลุ่มและนาข้าว พื้นที่ถม นาไร่

พืชที่มีอนาคต เกษตรกรมีความต้องการอย่างมากที่จะปรับเปลี่ยน จากนาข้าวเป็นปลูกพืชอย่างอื่น เช่น เกษตรผสมผสาน อ้อย ไม้ผล ไม้ไผ่ มะพร้าว ปศุสัตว์ เนื่องจากประสบปัญหาขาดทุนในการปลูกข้าว

พืชเสริมรายได้ ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกพืชเสริมรายได้ หลังฤดูการทำนา เช่น กระเทียมพันธุ์พื้นเมือง ที่อยู่ในขั้นตอนการขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ พืชผักต่างๆ เพื่อจำหน่ายในตลาดชุมชน

การสังเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม

จุดแข็ง (strength)	จุดอ่อน (Weakness)
๑. มีแหล่งน้ำธรรมชาติ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น และแหล่งน้ำในไร่นา	๑. พื้นที่ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน ดินเสื่อมคุณภาพ
๒. มีการปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีตลาดรองรับ เช่น ข้าว ยางพารา ยูคาลิปตัส เป็นต้น	๒. แหล่งน้ำต้นทุนในฤดูแล้งไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร
๓. เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็ง	๓. ระยะทางไกลจากตลาดที่รองรับสินค้าเกษตร
๔. เกษตรกรมีการปลูกพืชหลังนาเพื่อเสริมรายได้	๔. บางพื้นที่ทำการเกษตรประสบกับปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก

โอกาส (Opportunity)	อุปสรรค (Threat)
<p>๑. ปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด ปุ๋ยหมัก สารชีวภาพ</p> <p>๒. จัดให้มีตลาดกลางรองรับผลผลิตทางการเกษตร</p> <p>๓. ส่งเสริมปลูกพืชที่ทนแล้งและสามารถเจริญโตได้ดีในสภาพน้ำท่วมขัง</p> <p>๔. ปรับปรุง / ขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติในเขตพื้นที่ประสบภัย เพิ่มแหล่งน้ำในไร่นา</p> <p>๕. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอรับการสนับสนุน</p> <p>๖. จัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเกษตร</p>	<p>๑. งบประมาณที่ให้การสนับสนุนมีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอ</p> <p>๒. เกิดการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช เกิดภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัย และภัยแล้ง</p> <p>๓. ปัจจัยการผลิตมีราคาสูงทำให้ต้นทุนสูง</p> <p>๔. ราคาผลผลิตทางการเกษตรไม่แน่นอน</p>

บทที่ ๓

ทรัพยากรธรรมชาติ

บทที่ ๓

ทรัพยากรธรรมชาติในตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

๓.๑ ทรัพยากรป่าไม้

จากการสำรวจของส่วนวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดินที่ ๑ กรมพัฒนาที่ดิน ๒๕๔๙ พบว่าตำบลอุดมพร มีพื้นที่ที่มีสภาพเป็นป่าไม้อยู่ ๑,๐๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑.๙๗ ของพื้นที่ตำบล ส่วนใหญ่กระจายอยู่ทั่วทั้งตำบล

๓.๒ ทรัพยากรน้ำ

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญคือ แม่น้ำสงคราม ห้วยยางน้อย และห้วยกาน้อย และมีระบบชลประทานสูบน้ำด้วยไฟฟ้า จากแหล่งน้ำดังกล่าวทำให้สามารถจัดให้มีระบบชลประทานและปลูกพืชในฤดูแล้งได้ประมาณ ๒๓๓ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๔๖ ของพื้นที่ตำบล แต่พื้นที่การเกษตรส่วนใหญ่อาศัยน้ำจากน้ำฝนเป็นหลัก

๓.๓ ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ประกอบด้วย

๓.๓.๑ **ชุดดินชุมพลบุรี** มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อที่ ๒,๐๗๔ ไร่ หรือร้อยละ ๔.๐๙ ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

- หน่วยแผนที่ดิน Chp-s1A ชุดดินชุมพลบุรี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ ๒,๐๗๔ ไร่ หรือร้อยละ ๔.๐๙ ของพื้นที่ตำบล

๓.๓.๒ **ชุดดินหนองบุญมาก** มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว มีเนื้อที่ ๕,๑๓๓ ไร่ หรือร้อยละ ๑๐.๑๒ ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

- หน่วยแผนที่ดิน Nbn-sIA/csub ชุดดินหนองบุญมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ มีดินล่างเป็นดินเหนียว มีเนื้อที่ ๕,๑๓๓ ไร่ หรือร้อยละ ๑๐.๑๒ ของพื้นที่ตำบล

๓.๓.๓ ชุดดินโนนแดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย สภาพพื้นที่ราบเรียบค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว มีเนื้อที่ ๖๔๘ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๒๗ ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

- หน่วยแผนที่ดิน Ndg-sIB ชุดดินโนนแดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน ๒-๕ เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ ๓๙๗ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๗๘ ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Ndg-sIA/csub ชุดดินโนนแดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ ที่มีดินล่างเป็นดินเหนียว มีเนื้อที่ ๑๓๔ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๒๖ ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Ndg-pic-sIA ดินคล้ายชุดดินโนนแดง พบชั้นศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ ๑๑๗ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๒๓ ของพื้นที่ตำบล

๓.๓.๔ ชุดดินโพนพิสัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อที่ ๒๙,๙๑๓ ไร่ หรือร้อยละ ๕๘.๙๔ ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

- หน่วยแผนที่ดิน Pp-sIB ชุดดินโพนพิสัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน ๒-๕ เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ ๔,๔๗๙ ไร่ หรือร้อยละ ๘.๘๓ ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Pp-gsIB ชุดดินโพนพิสัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน ๒-๕ เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ ๕๖๔ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๑๑ ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Pp-md-sIB/dm ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัย เป็นดินลึกปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน ๒-๕ เปอร์เซ็นต์ พบกรวดลูกรัง ความลึก ๕๐-๑๐๐ เซนติเมตร มีเนื้อที่ ๑๐,๒๒๒ ไร่ หรือร้อยละ ๒๐.๑๔ ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Pp-gm-gsIA/b ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัยที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ มีคันทา มีเนื้อที่ ๑,๕๗๐ ไร่ หรือร้อยละ ๓.๐๙ ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Pp-gm-gsIB/b ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัยที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน ๒-๕ เปอร์เซ็นต์ มีคันทา มีเนื้อที่ ๔,๓๔๓ ไร่ หรือร้อยละ ๘.๕๖ ของพื้นที่ตำบล

- หน่วยแผนที่ดิน Pp-gm-sIB/b ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัยที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน ๒-๕ เปอร์เซ็นต์ มีคันทา มีเนื้อที่ ๘,๗๓๕ ไร่ หรือร้อยละ ๑๗.๒๑ ของพื้นที่ตำบล

๓.๓.๕ ชุดดินพระทองคำ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย สภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อที่ ๘,๙๕๐ ไร่ หรือร้อยละ ๑๗.๖๔ ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

- หน่วยแผนที่ดิน Ptk-sIB/dmc ชุดดินพระทองคำ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน ๒-๕ เปอร์เซ็นต์ พบกรวดลูกรัง ความลึก ๕๐-๑๐๐ เซนติเมตร มีเนื้อที่ ๘,๙๕๐ ไร่ หรือร้อยละ ๑๗.๖๔ ของพื้นที่ตำบล

๓.๓.๖ ชุดดินร้อยเอ็ด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว มีเนื้อที่ ๙๑๗ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๘๑ ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

- หน่วยแผนที่ดิน Re-pic-sIA ดินคล้ายชุดดินร้อยเอ็ดพบชั้นศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ ๙๑๗ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๘๑ ของพื้นที่ตำบล

๓.๓.๗ ชุดดินศรีขรภูมิ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว มีเนื้อที่ ๑๓๑ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๒๖ ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

- หน่วยแผนที่ดิน Sik-siA ชุดดินศรีขรภูมิ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ ๑๓๑ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๒๖ ของพื้นที่ตำบล

๓.๓.๘ ชุดดินสีทน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำค่อนข้างเลว มีเนื้อที่ ๔๑๑ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๘๑ ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

- หน่วยแผนที่ดิน St-siA ชุดดินสีทน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ ๔๑๑ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๘๑ ของพื้นที่ตำบล

๓.๓.๙ ชุดดินธวัชบุรี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำค่อนข้างเลว มีเนื้อที่ ๑,๙๘๔ ไร่ หรือร้อยละ ๓.๙๑ ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย

- หน่วยแผนที่ดิน Th-fsi-siA ดินคล้ายชุดดินธวัชบุรี ดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ ๑,๙๘๔ ไร่ หรือร้อยละ ๓.๙๑ ของพื้นที่ตำบล

ตารางที่ ๓ - ๑ หน่วยแผนที่ดิน ตำบลอุ้มผาง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

หน่วยแผนที่ที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
Chp-sIA	ชุดดินชุมพลบุรี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์	๒,๐๗๔	๔.๐๙
Nbn-sIA/csub	ชุดดินหนองบุญมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ มีดินล่างเป็นดินเหนียว	๕,๑๓๓	๑๐.๑๒
Ndg-pic-sIA	ดินคล้ายชุดดินโนนแดง พบชั้นศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์	๑๑๗	๐.๒๓
Ndg-sIA/csub	ชุดดินโนนแดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ ที่มีดินล่างเป็นดินเหนียว	๑๓๔	๐.๒๖
Ndg-slB	ชุดดินโนนแดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน ๒-๕ เปอร์เซ็นต์	๓๙๗	๐.๗๘
Pp-gm-gsIA/b	ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัยที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	๑,๕๗๐	๓.๐๙
Pp-gm-gsIB/b	ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัยที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน ๒-๕ เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	๔,๓๔๓	๘.๕๖
Pp-gm-slB/b	ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัยที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน ๒-๕ เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา	๘,๗๓๕	๑๗.๒๑

ตารางที่ ๓ - ๑ หน่วยแผนที่ดิน ตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย (ต่อ)

หน่วยแผนที่ที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
Pp-gslB	ชุดดินโพนพิสัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน ๒-๕ เปอร์เซ็นต์	๕๖๔	๑.๑๑
Pp-md-slB/dmc	ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัย เป็นดินลึกปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน ๒-๕ เปอร์เซ็นต์ พบกรวดลูกรัง ความลึก ๕๐-๑๐๐ เซนติเมตร	๑๐,๒๒๒	๒๐.๑๔
Pp-slB	ชุดดินโพนพิสัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน ๒-๕ เปอร์เซ็นต์	๔,๔๗๙	๘.๘๓
Ptk-slB/dmc	ชุดดินพระทองคำ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน ๒-๕ เปอร์เซ็นต์ พบกรวดลูกรัง ความลึก ๕๐-๑๐๐ เซนติเมตร	๘,๙๕๐	๑๗.๖๔
Re-pic-slA	ดินคล้ายชุดดินร้อยเอ็ดพบชั้นศิลาแลงอ่อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์	๙๑๗	๑.๘๑
Sik-slA	ชุดดินศรีขรภูมิ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์	๑๓๑	๐.๒๖
St-slA	ชุดดินสีทัน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์	๔๑๑	๐.๘๑
Th-fsi-slA	ดินคล้ายชุดดินธวัชบุรี ดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน ๐-๒ เปอร์เซ็นต์	๑,๙๘๔	๓.๙๑
W	แหล่งน้ำ	๕๘๒	๑.๑๕
รวมเนื้อที่ทั้งหมด		๕๐,๗๔๓	๑๐๐.๐๐

ที่มา : กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (๒๕๖๑)

ตารางที่ ๓ - ๒ สมบัติดิน ตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

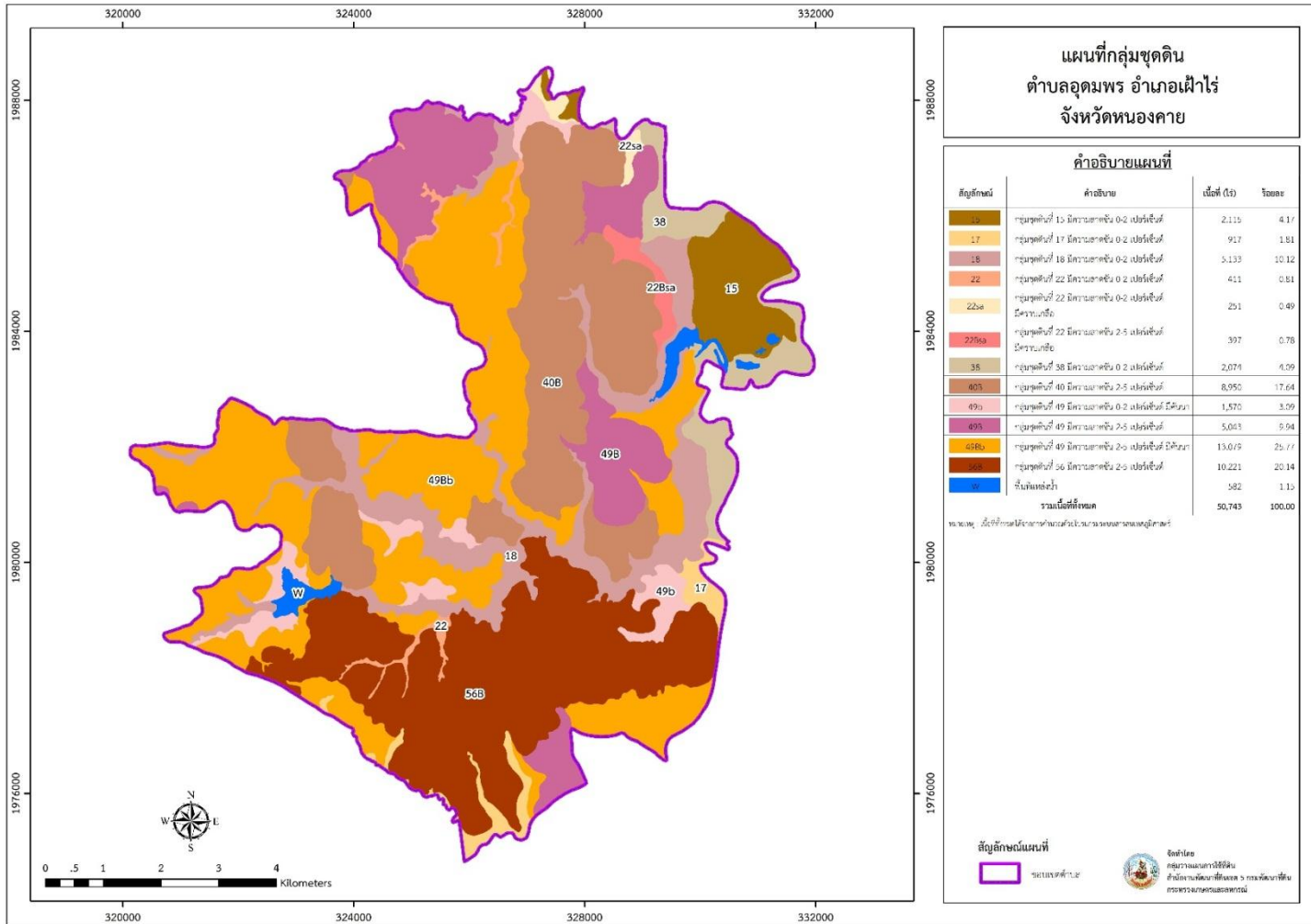
หน่วยแผน ที่ดิน	ความลาด ชัน	การระบายน้ำ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน (CEC)	ความ อิ่ม ตัวเบส (BS)	ความ ลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ฟอสฟอรัส ที่เป็น ประโยชน์ (P ₂ O _๕)	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์ (K _๒ O)	ความ อุดม สมบูรณ์	เนื้อที่	
										ไร่	ร้อยละ
Chp-slA	๐-๒	ดีปานกลาง	<๑๐	<๓๕	>๑๕๐	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	๒,๐๗๔	๔.๐๙
Nbn- slA/csub	๐-๒	ค่อนข้างเลว	<๑๐	<๓๕	>๑๕๐	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	๕,๑๓๓	๑๐.๑๒
Ndg-pic-slA	๐-๒	ค่อนข้างเลว-ดี ปานกลาง	<๑๐	<๓๕	>๑๕๐	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	๑๑๗	๐.๒๓
Ndg- slA/csub	๐-๒	ค่อนข้างเลว-ดี ปานกลาง	<๑๐	<๓๕	>๑๕๐	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	๑๓๔	๐.๒๖
Ndg-slB	๒-๕	ค่อนข้างเลว-ดี ปานกลาง	<๑๐	<๓๕	>๑๕๐	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	๓๙๗	๐.๗๘
Pp-gm- gsA/b	๐-๒	ดีปานกลาง- ค่อนข้างเลว	<๑๐	<๓๕	๐-๕๐	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ต่ำ	๑,๕๗๐	๓.๐๙
p-gm- gsB/b	๒-๕	ดีปานกลาง- ค่อนข้างเลว	<๑๐	<๓๕	๐-๕๐	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ต่ำ	๔,๓๔๓	๘.๕๖

ตารางที่ ๓ - ๒ สมบัติดิน ตำบลอุตมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน	การระบายน้ำ	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน	ความอึมตัวเบส	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์	เนื้อที่	
										ไร่	ร้อยละ
Pp-gm-slB/b	๒-๕	ดีปานกลาง-ค่อนข้างเลว	<๑๐	<๓๕	๐-๕๐	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ต่ำ	๘,๗๓๕	๑๗.๒๑
Pp-gslB	๒-๕	ดีปานกลาง	<๑๐	<๓๕	๐-๕๐	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ต่ำ	๕๖๔	๑.๑๑
Pp-md-slB/dmc	๒-๕	ดีปานกลาง	<๑๐	<๓๕	๕๐-๑๐๐	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ต่ำ	๑๐,๒๒๒	๒๐.๑๔
Pp-slB	๒-๕	ดีปานกลาง	<๑๐	<๓๕	๐-๕๐	ต่ำ	ต่ำ	สูง	ต่ำ	๔,๔๗๙	๘.๘๓
Ptk-slB/dmc	๒-๕	ดีปานกลาง	<๑๐	<๓๕	๕๐-๑๐๐	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	๘,๙๕๐	๑๗.๖๔
Re-pic-sIA	๐-๒	ค่อนข้างเลว	<๑๐	๓๕-๗๕	>๑๕๐	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	๙๑๗	๑.๘๑
Sik-sIA	๐-๒	ค่อนข้างเลว	<๑๐	<๓๕	>๑๕๐	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	๑๓๑	๐.๒๖
St-sIA	๐-๒	ค่อนข้างเลว	<๑๐	<๓๕	>๑๕๐	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	๔๑๑	๐.๘๑
Th-fsi-sIA	๐-๒	ค่อนข้างเลว	๑๐-๒๐	๓๕-๗๕	>๑๕๐	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	๑,๙๘๔	๓.๙๑
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	๕๘๒	๑.๑๕
เนื้อที่รวมทั้งหมด										๕๐,๗๔๓	๑๐๐.๐๐

๓๒

ที่มา : กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (๒๕๖๑)

รูปที่ ๓ - ๑ ทรัพยากรดินตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

บทที่ ๔

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

บทที่ ๔

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

๔.๑. หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก ๓ ประการ คือ

- (๑) พื้นที่ (Area)
- (๒) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- (๓) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

- (๑) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- (๒) ความต้องการของชุมชน
- (๓) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- (๔) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการคือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- (๑) ปัญหาทรัพยากรดิน
- (๒) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- (๓) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- (๔) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน ๔ ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่างๆ

๔.๒ การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

ดังที่กล่าวข้างต้นว่า วัตถุประสงค์ของการจัดทำ PRA ก็เพื่อให้ทราบความต้องการของชุมชน เกษตรกร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการใช้ที่ดินมีผลตอบสนองสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่และเป็นไปอย่าง ยั่งยืน

การวิเคราะห์จึงมีความจำเป็นต้องแบ่งเป็น ๒ ส่วน

ส่วนที่ ๑ เป็นกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๖

ส่วนที่ ๒ เป็นการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชน เกษตรกร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จำเป็นต้องขอการสนับสนุนจากส่วนราชการต่างๆ ดังตัวอย่างในตารางที่ ๔-๑ และ ๔-๒

ตารางที่ ๔-๑ การวิเคราะห์เพื่อกำหนดเขตการใช้ที่ดินระดับตำบลจากความต้องการของชุมชนและเกษตรกร (ส่วนที่ ๑)

PRA		การใช้ที่ดินในปัจจุบัน	Soil Suitability	เขตการใช้ที่ดินที่พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ	กิจกรรมตามแผนงานของกรมพัฒนาที่ดิน
ปัญหา	ความต้องการ				
ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ	ปรับปรุงดิน	นาข้าว ยางพารา อ้อย ยูคาลิปตัส - พืชหลังนา	S๓ S๒ S๒	นาข้าว ยางพารา อ้อย ยูคาลิปตัส - พืชหลังนา	- พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง พืชตระกูลถั่ว และอื่นๆ) - จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ - ส่งเสริมการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์
ขาดแคลนน้ำ	จัดหาแหล่งน้ำเพิ่มเติม	นาข้าว	S๒	นาข้าว	- สระน้ำนอกเขตชลประทาน ๑,๒๖๐ ไร่ - ขุดลอกแหล่งน้ำตามธรรมชาติ
	เกษตรอินทรีย์	ข้าว	S๒	ข้าว	- สนับสนุนการจัดทำปุ๋ยหมัก - สนับสนุนแหล่งน้ำเพื่อการผลิต - จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
	กระเทียม	พืชหลังนา	?	กระเทียม	วิเคราะห์ความเหมาะสมของดิน
	ยกระดับรายได้	นาข้าว	S๒	นาข้าวผลิต “พันธุ์ข้าว” แทนการปลูกข้าวเพื่อการบริโภค	- พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง พืชตระกูลถั่ว และอื่นๆ) - จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ - ส่งเสริมการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์

ตารางที่ ๔-๑ การวิเคราะห์ความต้องการ จากกลุ่มจังหวัด/เทศบาล/อบต. (ส่วนที่ ๑) (ต่อ)

นโยบาย	ความต้องการ	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน	เขตการใช้ที่ดิน
กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน๑	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตรเพื่อสนับสนุนเกษตรกร - ยกระดับภาคการเกษตรเกษตรสู่การเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ลดต้นทุนการผลิต - ส่งเสริมการผลิตและใช้สารอินทรีย์ - สระน้ำในไร่นา ๑,๒๖๐ ไร่ - ขุดลอกแหล่งน้ำตามธรรมชาติ - จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ 	เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพในการผลิตต่ำ
จังหวัดหนองคาย	พัฒนาการเกษตรยั่งยืน	<ul style="list-style-type: none"> - ลดต้นทุนการผลิต - ส่งเสริมการผลิตและใช้สารอินทรีย์ - สระน้ำในไร่นา ๑,๒๖๐ ไร่ - ขุดลอกแหล่งน้ำตามธรรมชาติ - จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ 	เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพในการผลิตต่ำ
องค์การบริหารส่วนตำบลอุดมพร	<ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงบำรุงดินเพื่อให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ - พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร 	<ul style="list-style-type: none"> - ลดต้นทุนการผลิต - ส่งเสริมการผลิตและใช้สารอินทรีย์ - สระน้ำในไร่นา ๑,๒๖๐ ไร่ - ขุดลอกแหล่งน้ำตามธรรมชาติ - จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ 	เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพในการผลิตต่ำ

ตารางที่ ๔ - ๒ การวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ส่วนที่ ๒)

PRA		การใช้ที่ดินใน ปัจจุบัน	Soil Suitability	เขตการใช้ที่ดินที่ กำหนด/ข้อเสนอแนะ	หน่วยงานที่สนับสนุน
ปัญหา	ความต้องการ				
ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร	<ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงบำรุงดินเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ - ลดการใช้สารเคมี - ต้องการเปลี่ยนเป็นเกษตรผสมผสาน - เพิ่มแหล่งน้ำในไร่นา - ขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ - ระบบการกระจายน้ำ - เพิ่มแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร - ฝายชะลอน้ำเพื่อการกักเก็บน้ำ - ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ - การเจาะบ่อบาดาล 	<ul style="list-style-type: none"> ข้าว ยางพารา อ้อย มันสำปะหลัง พืชหลังนา 	<ul style="list-style-type: none"> S๓ S๒ S๒ S๒ 	<ul style="list-style-type: none"> ข้าว ยางพารา อ้อย มันสำปะหลัง พืชหลังนา 	<ul style="list-style-type: none"> กรมพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงพลังงาน กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
ราคาผลผลิตตกต่ำ	<ul style="list-style-type: none"> - ผลิต “พันธุ์ข้าว” แทนการปลูกข้าวเพื่อบริโภค - ปลูกพืชเศรษฐกิจเสริมรายได้ - ปลูกพืชหลังนา - ลดต้นทุนการผลิต 	นาข้าว	S๓	นาข้าว “ผลิตพันธุ์ข้าว”	กรมการข้าว
โรคแมลงในข้าว	พันธุ์ข้าวที่ต้านทานโรคแมลงและทนแล้ง	ข้าว	S๓	ข้าว	กรมการข้าว
ปัญหาการถือครองที่ดินใน เขตพื้นที่ ภ.บ.๕	ต้องการเอกสารสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน	ข้าว	S๓	ข้าว	ส.ป.ก.และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔.๓ การวิเคราะห์

ผลจากการวิเคราะห์การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ดังกล่าวข้างต้นจึงได้มีการสรุปปัญหาของชุมชน เกษตรกร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

๔.๓.๑ ตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

มีการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

(๑) ปัญหาหลักของตำบลอุดมพร คือ

- (๑.๑) ดินเสื่อมโทรมขาดความอุดมสมบูรณ์
- (๑.๒) ขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- (๑.๓) การถือครองที่ดิน
- (๑.๔) ราคาผลผลิตตกต่ำ
- (๑.๕) โรคและแมลงศัตรูข้าว

(๒) ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และองค์การบริหารส่วนตำบลอุดมพร

ความต้องการหลักจะมี ๗ ประการ คือ

- (๒.๑) ปรับปรุงบำรุงดินเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ (ปูนโดโลไมต์, เมล็ดพันธุ์ปอเทือง, ปุ๋ยหมักชีวภาพ, น้ำหมักชีวภาพ, สารเร่ง พด., หญ้าแฝก, ถังหมัก, กากน้ำตาล)
- (๒.๒) ลดต้นทุนการผลิต
- (๒.๓) ลดการใช้สารเคมี
- (๒.๔) ต้องการเปลี่ยนเป็นเกษตรผสมผสาน
- (๒.๕) เพิ่มแหล่งน้ำในไร่นา
- (๒.๖) ขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ
- (๒.๗) ต้องการระบบการกระจายน้ำ
- (๒.๘) เพิ่มแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- (๒.๙) ฝายชะลอน้ำเพื่อการกักเก็บน้ำ

- (๒.๑๐) ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์
- (๒.๑๑) การเจาะบ่อบาดาล
- (๒.๑๒) ผลิต “พันธุ์ข้าว” แทนการปลูกข้าวเพื่อบริโภค
- (๒.๑๓) ปลูกพืชเศรษฐกิจเสริมรายได้
- (๒.๑๔) ปลูกพืชหลังนา
- (๒.๑๕) พันธุ์ข้าวที่ต้านทานโรคแมลงและทนแล้ง
- (๒.๑๖) ต้องการเอกสารสิทธิ์ในการถือครองที่ดิน

(๓) ที่มาของรายได้จากการเกษตรในปัจจุบัน

(๓.๑) พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของเทศบาลตำบลอุดมพรในปัจจุบัน คือ ข้าว ทั้งข้าวเจ้าพันธุ์ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ และ ข้าวเหนียวพันธุ์ กข ๖ กข๑๒ กข ๑๘ ยางพารา อ้อย มันสำปะหลัง ยูคาลิปตัส และพืชหลังนา เช่น พืชผัก กระเทียม ข้าวโพด

(๓.๒) ปศุสัตว์ มีการเลี้ยง โค และ กระบือ

(๔) ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาคือสิ่งที่สืบสานจากบรรพบุรุษหรือสิ่งทีบุคคลคนหนึ่งทำขึ้นมา เช่น การประกอบอาชีพ ด้านการเกษตร อาทิเช่น การสานไซ สานสวิง เป็นต้น, การปศุสัตว์ และวิถีชีวิตอื่นๆ ที่เหมือน หรือคล้ายคลึงกันกับท้องถิ่นอื่น นอกจากนี้แล้วยังได้เรียนรู้จากแหล่งต่างๆ ได้แก่ การฝึกอบรมจากส่วนราชการต่างๆ ,ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ,ศูนย์การเรียนรู้รวมกลุ่มคน. ,ห้องสมุดจากโรงเรียน ,หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ,ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน ,รายการจากสถานีวิทยุ / โทรทัศน์ ,เอกสารต่างๆ จากทางราชการ เช่น การเกษตรสาขาต่าง จากผู้นำชุมชน / ข้าราชการ/ ภูมิปัญญาจากท้องถิ่น

จากผลการจัดทำ PRA ในตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ที่ระบุถึง ปัญหาและความต้องการของเกษตรกร/ชุมชน/เทศบาล ไว้ข้างต้นนั้น การวิเคราะห์ที่จะเริ่มต้นด้วยการนำระบบ DPSIR มาใช้เพื่อระบุปัญหาในภาพรวม หลังจากนั้นจะเป็นการจัดทำตาราง (Matrix) ที่ระบุปัญหาความต้องการ การใช้ที่ดินในปัจจุบัน ความเหมาะสมของดิน การกำหนดเขตการใช้ที่ดินในอนาคตพร้อมข้อเสนอแนะ และกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนด

จากรูปที่ ๔-๑ การวิเคราะห์ภาพรวมในระบบ DPSIR แสดงให้เห็นว่าตำบลอุดมพร มีปัญหาดินเสื่อมโทรม และขาดแคลนน้ำ ทำให้ผลผลิตของพืชที่ปลูกค่อนข้างต่ำ ต้องลงทุนซื้อปุ๋ยเคมี และต้องจ่ายน้ำมันเป็นเชื้อเพลิงเพื่อสูบน้ำเข้าพื้นที่ บางปีพืชผลเสียหายจากการขาดแคลนน้ำ

การวิเคราะห์โดยจัดทำตาราง (Matrix) ดังตัวอย่างในตารางที่ ๔-๑ และ ๔-๒ แสดงให้เห็นปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ การใช้ที่ดินเป็นนาข้าว ความเหมาะสมของดินอยู่ในชั้น S๓ การกำหนดเขตการใช้ที่ดินในอนาคต เกษตรกรต้องการทำนาต่อไป จึงกำหนดไว้เป็นนาข้าว แต่จะมีการเปลี่ยนจากการผลิตข้าวเพื่อบริโภคเป็น “การผลิตพันธุ์ข้าว” แทน ดังนั้นกิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการตามบทบัญญัติมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงควรมีการสนับสนุนการปลูกพืชปุ๋ยสด การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การปลูกพืชตระกูลถั่วหลังนา ควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหการขาดแคลนน้ำ ซึ่งจะมีการก่อสร้างบ่อน้ำในไร่นา แหล่งน้ำขนาดเล็ก ขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามยังมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการสำรวจรายละเอียดเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง โดยจำเป็นต้องดำเนินการ ดังนี้

๑. เก็บตัวอย่างดินในที่ดินของเกษตรกร โดยระบุรายชื่อ พิกัด การใช้ที่ดินในปัจจุบัน

เพื่อตรวจสอบปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่ต่ำตามปัญหาที่เกษตรกรต้องการไปแก้ไขและปรับปรุง

การวิเคราะห์เพิ่มเติมจากปัญหาดินขาดความสมบูรณ์

ความต้องการของเกษตรกร : ปรับปรุงบำรุงดิน

สาเหตุ

จากผลการวิเคราะห์ดิน ๖ ตัวอย่าง (ตารางที่ ๔-๓ และรูปภาพที่ ๔.๑) มีรายละเอียดดังนี้

๑. ปฏิกริยาของดิน (pH)

๔.๕ - ๕.๐	กรดจัดมาก	= ๓ ตัวอย่าง
๕.๐ - ๕.๕	กรดจัด	= ๒ ตัวอย่าง
๕.๕ - ๖.๐	กรดปานกลาง	= ๐ ตัวอย่าง
๖.๐ - ๖.๕	กรดเล็กน้อย	= ๑ ตัวอย่าง
๖.๖ - ๗.๐	เป็นกลาง	= ๐ ตัวอย่าง

สรุปได้ว่าพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นกรด

ควร ปรับสภาพยกระดับความเป็นกรด

กิจกรรมของกรมฯ : สาธิต แนะนำ สนับสนุนให้ใช้ โดโลไมท์

๒. อินทรีย์วัตถุ %

< ๐.๕ = ๒ ตัวอย่าง

๐.๕ - ๑ = ๔ ตัวอย่าง

(ต่ำสุด ๐.๓๙)

สรุปได้ว่าพื้นที่ทั้งหมดมีอินทรีย์วัตถุต่ำ มีความจำเป็นต้องเพิ่มให้สูงขึ้น
กิจกรรมของกรมฯ : สาธิต แนะนำ สนับสนุนการใช้ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมักและพืชปุ๋ยสด รวมทั้งเมล็ดพันธุ์ปุ๋ย
พืชสดชนิดต่างๆ

๓. ฟอสฟอรัส (P)

< ๑๐ mg/kg = ๖ ตัวอย่าง

๑๐ - ๒๕ = ๐ ตัวอย่าง

> ๒๕ = ๐ ตัวอย่าง

สรุปได้ว่า ดินส่วนใหญ่ ฟอสฟอรัส ต่ำ
กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน
คำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ใช้ในอัตราที่เหมาะสม

๔. โปแตสเซียม (K)

< ๖๐ mg/kg = ๔ ตัวอย่าง

๖๐ - ๙๐ mg/kg = ๒ ตัวอย่าง

สรุปได้ว่า ดินส่วนใหญ่ โปแตสเซียม ต่ำ
กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน
คำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ใช้ในอัตราที่เหมาะสม

ตาราง ๔- ๓ ผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน ตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

รายงานผลการวิเคราะห์ดินทางเคมี
กลุ่มวิเคราะห์ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 5

ผู้ส่งตัวอย่าง	สถานีพัฒนาที่ดินหนองคาย	ชื่อหน่วยงาน/โครงการ										
จำนวน	6 ตัวอย่าง	วันที่ส่งรายงานผล										
รายการวิเคราะห์ pH LR EC OM N P Ext.K												
Lab. No	Sender's Code No.	Depth/ Horizon (cm)	pH (1:1 H ₂ O)	Lime Requirement (1:5 H ₂ O) kg/rai	EC (1:5 H ₂ O) (dSm ⁻¹)	OM Walkley&Black % (w/w)	Total N %	P Bray II mgkg ⁻¹	Extractable (NH ₄ OAc pH7)			
									K	Na	Ca	Mg
									mgkg ⁻¹			
2989	ภบท.5		5.2	624	0.01	0.42	0.021	2.00	11	-	-	-
2990	นางมิ่ง นางทอง		5.5	-	0.01	0.39	0.020	2.00	7	-	-	-
2991	ภบท.5		4.6	1404	0.08	2.85	0.142	6.90	60	-	-	-
2992	นายบัวลา คำมีส		6.1	-	0.02	0.81	0.041	1.45	67	-	-	-
2993	นางบุญส่ง เซสตัน		5.0	312	0.01	1.48	0.074	2.65	20	-	-	-
2994	นายสิทธิ์ น้อยทะระ		5.0	468	0.02	0.73	0.037	2.65	33	-	-	-

ผู้รับรองผลการวิเคราะห์

กตี่ กิม

นางกตี่ โคตรขารี

นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ

๒. การขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร

ความต้องการของเกษตรกร : แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรเพิ่มเติมจากที่มีอยู่ในปัจจุบัน พร้อมขุดลอกแหล่งน้ำที่ตื้นเขินที่ไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ตามประสิทธิภาพความจุ

สาเหตุ จากการวิเคราะห์ถึงสภาพภูมิอากาศ ตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย มีปริมาณฝนเฉลี่ย ๑,๖๕๔.๑ มิลลิเมตรต่อปี มีช่วงที่ขาดแคลนน้ำ คือ ช่วงเดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม และ มกราคม - พฤษภาคม เป็นเวลาประมาณ ๘ เดือน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรคือ (๑) บ่อน้ำในไร่นา ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร (๒) แหล่งน้ำขนาดเล็ก และ (๓) การขุดลอกแหล่งน้ำตามธรรมชาติ หนึ่งบ่อน้ำในไร่นา มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำมาทำนาแต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะลงในเขตการใช้ที่ดินซึ่งจะมีทั้งที่นาข้าวและที่ปลูกพืชไร่ อาจจะเป็นบ่อน้ำในไร่นาเพิ่มเติม หรือขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ คือ อ่างเก็บน้ำห้วยเปือย ห้วยโคน ห้วยโคนแล้ง อ่างเก็บน้ำบ้านโนนสะอาด อ่างเก็บน้ำบ้านคำซิว เป็นต้น

จากการร้องขอของเกษตรกรในบางรายให้นำน้ำใต้ดินมาใช้ นั้น กรมพัฒนาที่ดินควรประสานกับส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง เช่น กรมทรัพยากรน้ำบาดาล เป็นต้น

อนึ่ง การที่พื้นที่การเกษตรขาดความชื้นในดินเร็วกว่าปกติหลังฝนทิ้งช่วงนั้น มีสาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ขาดอินทรีย์วัตถุในดินที่จะช่วยอุ้มน้ำไว้เพื่อการเติบโตของพืช โดยเฉพาะในดินชุดดินโพนพิสัยที่พบในตำบลอุทุมพร

รูปที่ ๔-๑ การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลอุทุมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

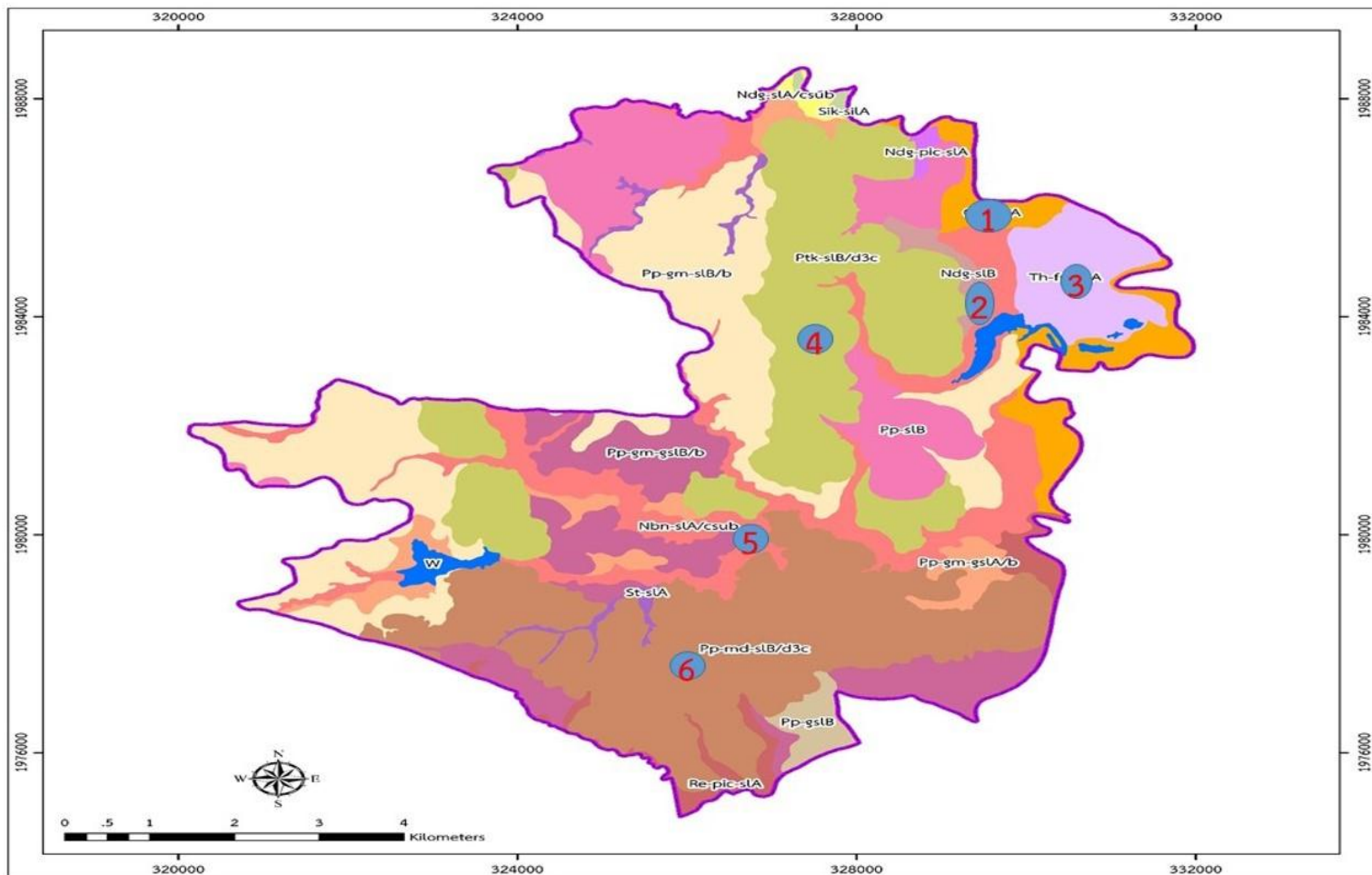
ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันของตำบลอุทุมพร อำเภอเมืองเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย มีรายละเอียดดังนี้

ในที่ลุ่มจะทำนาในช่วงเดือนพฤษภาคม – พฤศจิกายน หลังการเก็บเกี่ยวจะปลูกกระเทียม หรือ พืชผัก ในช่วงเดือนมกราคม – เมษายน

ส่วนพื้นที่นาดอนจะมีการทำนาในช่วงเดือนมิถุนายน – พฤศจิกายน หลังเก็บเกี่ยวมิได้มีการใช้ที่ดิน “พื้นที่ส่วนอื่นๆ บรรยายให้ครบทุกพืช” ดังรูปที่ ๔-๒

เดือน ระบบเกษตร	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
นาลุ่ม (ข้าว)						เหนียวพันธุ์ กข6						
	กระเทียม					เหนียวพันธุ์ กข12						
	พืชผัก					เหนียวพันธุ์ กข18						
นาดอน (ข้าว)						หอมมะลิ 105,กข6,กข18						
	มันสำปะหลัง อ้อย											
ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	อินทผลัม,มะม่วง,มะพร้าว,ทุเรียน เงาะ ลำไย ปาล์มน้ำมัน ยูคาลิปตัส											
เกษตรผสมผสาน	นาข้าว ไร่ มะนาว มะเฟือง พืชผัก ขนุน พืชสมุนไพร เช่น ขิง ข่า ตะไคร้ ประมง เช่น เลี้ยงปลา กุ้ง ปลูกสัตว์ เช่น เลี้ยงเป็ดและไก่											

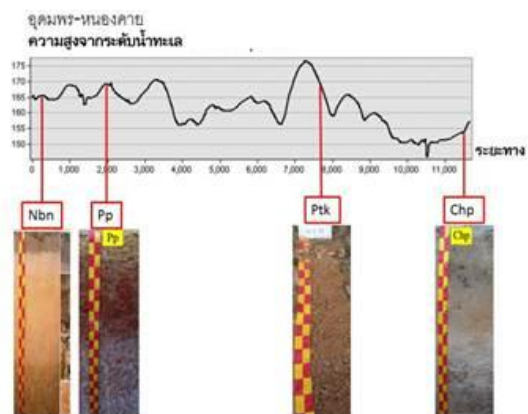
รูปที่ ๔-๒ ระบบการปลูกพืช ตำบลอุทุมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

รูปที่ ๔ - ๓ จุดเก็บตัวอย่างดินในที่ดินของเกษตรกร

บทที่ ๕

การประเมินคุณภาพดิน

บทที่ ๕ การประเมินคุณภาพที่ดิน

๕.๑ ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดินตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย โดยกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน พบว่ามีดิน ๓ ชุด โดยมีการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังแสดงไว้ในตารางที่ ๕-๑ และตารางที่ ๕-๒

๕.๒ ประเภทการใช้ที่ดิน

ประกอบด้วยพืชเศรษฐกิจหลัก หรือพืชอัตลักษณ์ (Signature crops) ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของตำบลอุดมพร ได้แก่ ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ยาสูบพันธุ์เตอร์กิส (หลังฤดูการทำนา) พืชที่มีอนาคตทั้งด้านคุณภาพและราคาตลาด (Promising crop) ได้แก่ มะม่วง ลำไย กล้าย มะม่วง พืชทางเลือกที่ปลูกเป็นรายได้เสริมหลังฤดูการทำนา ได้แก่ ยาสูบ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พืชทางเลือกเพิ่มเติมในอนาคต คือ กล้วยน้ำว้า เป็ยร์

๕.๓ ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน

จากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลและระดับจังหวัด (คันสนีย์ และคำรณ ๒๕๖๒) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพ และข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

ข้าวนาปี

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S๒)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) และความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอิ่มตัวด้วยต่าง (b) ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) ได้แก่ ดินคล้ายชุดดินร้อยเอ็ดที่มีศิลาแลงอ่อน Re-pic-sIA และมีข้อจำกัดด้านความอิ่มตัวด้วยต่าง (b) และความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปฏิกิริยาของดิน (a) ได้แก่ชุดดินหนองบุญนา Nbn-sIA/csub ดินคล้ายชุดดินโนนแดงที่มีศิลาแลงอ่อน Ndg-pic-sIA และมี สภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน ได้แก่ชุด

ดินโพนพิสัยที่มีจุดประสีเทา ที่มีคัณนา Pp-gm-gsIA/b หรือมีสภาพการเขตกรรม มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของพื้นที่ (g) ได้แก่ชุดดินโนนแดง Ndg-sLB และความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารมีข้อจำกัดด้านปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) หรือ มีข้อจำกัดด้านปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ (k) ได้แก่ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัยที่มีจุดประสีเทา มีคัณนา Pp-gm-sLB/b และมีข้อจำกัดด้านปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m) ได้แก่ ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัยที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด มีคัณนา Pp-gm-gsLB/b

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) และความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m) ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) ปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ (k) ได้แก่ ได้แก่ ดินคล้ายชุดดินธวัชบุรีที่เป็นดินเนื้อละเอียด Th-fsi-silA

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) และความจุในการดูดยึดธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m) ความเป็นประโยชน์ของฟอสฟอรัส (p) และความเป็นประโยชน์ของโพแทสเซียม (k) การมีเกลือมากเกินไป มีข้อจำกัดด้านการนำไฟฟ้าของดิน (x) ได้แก่ชุดดินโนนแดง Ngg-sIA/csub

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ ชุดดินชุมพลบุรี Chp-sIA ชุดดินโนนแดง Ndg-sIA/csub ชุดดินโพนพิสัย Pp-gsLB ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัย เป็นดินลึกปานกลาง Pp-md-sLB/dmc ชุดดินโพนพิสัย Pp-sLB และชุดดินพระทองคำ Ptk-sLB/dmc

ข้าวโพด

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S๒)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ ชุดดินชุมพลบุรี Chp-sIA ชุดดินโพนพิสัย

Pp-slB ,Pp-gslB ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัย Pp-md-slB/dmc ชุดดินพระทองคำที่เป็นดินลิกปานกลาง
Ptk-slB/dmc

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S๒)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) มีข้อจำกัดด้านความอึดตัวด้วยต่างต่ำ (b) ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) และสภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) หรือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารมีข้อจำกัดด้านปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) และสภาพการหยั่งลึกของรากพืช มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) ได้แก่ ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัย เป็นดินลิกปานกลาง

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) การเก็บรักษาธาตุอาหารในดินมีข้อจำกัดด้านความอึดตัวด้วยเบสต่ำ (b) ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปฏิกิริยาของดิน (a) สภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของ (d) หรือความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารมีข้อจำกัดด้านปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) หรือ มีข้อจำกัดด้านปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ (k) ร่วมด้วย ได้แก่ ชุดดินพระทองคำ Ptk-slB/dmc

อ้อย

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S๒)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) การเก็บรักษาธาตุอาหารในดินมีข้อจำกัดด้านความอึดตัวด้วยเบสต่ำ (b) ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดปฏิกิริยาดิน (a) ได้แก่ชุดดินชุดดินชุมพลบุรี Chp-slA ชุดดินโนนแดง Ndg-slA/csub

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) การเก็บรักษาธาตุอาหารในดินมีข้อจำกัดด้านความอึดตัวด้วยเบสต่ำ (b) ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารมีข้อจำกัดด้านปฏิกิริยาดิน (a) สภาพการหยั่งลึกของรากพืช มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) ความเป็น

ประโยชน์ของธาตุอาหารมีข้อจำกัดด้านปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) โปแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ (k) ร่วมด้วย ได้แก่ ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัยเป็นดินลึกปานกลาง Pp-md-sLB/dmc

ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S๓)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านเนื้อดิน (s) การเก็บรักษาธาตุอาหารในดินมีข้อจำกัดด้านความอึดด้วยเบสต่ำ (b) ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) หรือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารมีข้อจำกัดด้านปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) ได้แก่ ชุดดินพระทองคำ Ptk-sLB/dmc

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนมีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ชุดดินหนองบุญนา Nbn-sLA/csub ดินคล้ายชุดดินโนนแดงที่มีศิลาแลงอ่อน Ndg-pic-sLA ชุดดินโนนแดง Ndg-sLB ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัยที่มีจุดประสีเทา Pp-gm-gsLA/b Pp-gm-gsLB/b และ Pp-gm-sLB/b ดินคล้ายชุดดินร้อยเอ็ดที่มีศิลาแลงอ่อน Re-pic-sLA ชุดดินศรีขรภูมิ Sik-silA ชุดดินสีทัน St-sLA ดินคล้ายชุดดินธวัชบุรีเป็นดินทรายแป้งเนื้อละเอียด Th-fsi-silA

มันสำปะหลัง

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S๒)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความจุในการดูดยึดธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอึดด้วยต่าง (b) ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) และ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปฏิกิริยาของดิน (a) ได้แก่ ชุดดินชุมพลบุรี Chp-sLA และความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณอินทรีย์วัตถุ (m) ได้แก่ ชุดดินโนนแดง Ndg-sLA/csub

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความจุในการดูดยึดธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอึดด้วยต่าง (b) ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) และสภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) หรือความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มี

ข้อจำกัดด้านปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) ร่วมด้วย ได้แก่ ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัยเป็นดินลึกปานกลาง Pp-md-sLB/dmc

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความจุในการดูดยึดธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอึดตัวด้วยต่าง (b) ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) และความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร ข้อจำกัดด้านปฏิกิริยาของดิน (a) และสภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) หรือความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) ร่วมด้วย หรือมีข้อจำกัดด้านปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ (k) ร่วมด้วย ได้แก่ ชุดดินพระทองคำ Ptk-sLB/dmc

ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (S๓)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ ชุดดินหนองบุญมาก Nbn-sLA/csub ดินคล้ายชุดดินโนนแดง Ndg-pic-sLA ชุดดินโนนแดง Ndg-sLB ชุดดินโพนพิสัย Pp-gsLB ดินคล้ายชุดดินร้อยเอ็ดที่มีศิลาแลงอ่อน Re-pic-sLA ชุดดินศรีขรภูมิ Sik-silA ชุดดินสีทัน St-sLA ดินคล้ายชุดดินธวัชบุรีเนื้อดินทรายแป้งละเอียด (Th-fsi-silA) และสภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) ได้แก่ ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัยที่มีจุดประสีเทา Pp-gm-gsLA/b, Pp-gm-gsLB/b และ Pp-gm-sLB/b

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ สภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) ได้แก่ ชุดดินโพนพิสัย Pp-sLB

ลับประส

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S๒)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ การเก็บรักษาธาตุอาหารในดินมีข้อจำกัดด้านความอึดตัวด้วยเบสต่ำ (b) ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) ได้แก่ ชุดดินชุดดินชุมพลบุรี Chp-sLA ชุดดินโนนแดง Ndg-sLA/csub และชุดดินโพนพิสัย Pp-gsLB และความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปฏิกิริยาของดิน (a) และปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p)

ได้แก่ ดินคล้ายชุดดินโพนพิสัยที่เป็นดินลิกปานกลาง Pp-md-sLB/dmc พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านความอิ่มตัวด้วยต่าง (b) ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) สภาพการหยั่งลึกของรากพืช มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) หรือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารมีข้อจำกัดด้านปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) ได้แก่ ชุดดินโพนพิสัย Pp-sLB

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ การเก็บรักษาธาตุอาหารในดินมีข้อจำกัดด้านความอิ่มตัวด้วยเบสต่ำ (b) ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก (c) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปฏิกิริยา (a) สภาพการหยั่งลึกของรากพืช มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (d) หรือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารมีข้อจำกัดด้านปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ (p) หรือปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์ (k) ได้แก่ ชุดดินพระทองคำ Ptk-sLB/dmc

ชั้นที่มีความเหมาะสมเล็กน้อย (Sm)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ได้แก่ ชุดดินหนองบุญนา Nbn-sLA/csub ดินคล้ายชุดดินโนนแดง Ndg-pic-sLA ชุดดินโพนพิสัย Pp-gm-gsLA/b Pp-gm-gsLB/b Pp-gm-gsLB/b และ Pp-gm-sLB/b ดินคล้ายชุดดินร้อยเอ็ดที่มีศิลาแลงอ่อน Re-pic-sLA ชุดดินศรีขรภูมิ Sik-siLA ชุดดินสีทัน St-sLA และ ดินคล้ายชุดดินธวัชบุรีเนื้อทรายแบ่งละเอียด Th-fsi-siLA

ตารางที่ ๕ - ๑ ทรัพยากรดินตำบลอุ้มผาง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

กลุ่มชุดดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
๑๕,๑๗,๑๘,๒๒ ๒๒Bsa,๒๒sa	ดินในพื้นที่ราบลุ่ม กลุ่มเนื้อดินที่เป็นดินร่วน	๙,๒๒๔	๑๘.๑๘
๓๘	ดินบริเวณพื้นที่ตอนที่อยู่เขตดินแห้ง กลุ่มเนื้อดินที่เป็นดินเหนียว	๒,๐๗๔	๔.๐๙
๔๐,๕๖B	ดินบริเวณพื้นที่ตอนที่อยู่เขตดินแห้ง กลุ่มเนื้อดินที่เป็นดินร่วน	๑๙,๑๗๑	๓๗.๗๘
๔๙b,๔๙B,๔๙Bb	ดินบริเวณพื้นที่ตอนที่อยู่เขตดินแห้ง กลุ่มเนื้อดินที่เป็นดินตื้น	๑๙,๖๙๒	๓๘.๘๐
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	๕๘๒	๑.๑๕

ตารางที่ ๕ - ๒ ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

ชุดดิน	ข้าว	ข้าวโพด	อ้อย	มันสำปะหลัง	สับปะรด	ยางพารา
Chp-sIA	No	S๒trscbpk	S๒rsbcpk	S๒rcbpka	S๒bc	S๓s
Nbn-sIA/csub	S๒scma	S๓o	S๓o	S๓o	S๓o	S๒rcma
Ndg-pic-sIA	S๒scmpk	S๒trscmpk	S๒scmpk	S๒rcmpka	S๒rcmpka	S๓o
Ndg-sIA/csub	S๒scmpk	S๒trscmpk	S๒scmpk	S๒rcmpka	S๒rcmpka	S๓o
Ndg-sIB	S๒scmpk	S๒trscmpk	S๒scmpk	S๒scmpka	S๒scmpka	S๓o
Pp-gm-gsIA/b	Ns	Ns	S๓s	S๓s	S๓s	S๓od
Pp-gm-gsIB/b	Ns	Ns	S๓s	S๓s	S๓s	Ns
Pp-gm-sIB/b	S๒scbmpkag	S๓d	S๒scbmpad	S๓d	S๒rcbmad	S๓o
Pp-gsIB	Nso	S๓d	S๒sbcd	S๓o	S๒bc	Ns
Pp-md-sIB/dmc	Nso	S๓d	S๒srcbmpkd	S๒srcbmpkad	S๒scbmpkad	S๓o
Pp-sIB	Nso	S๓d	S๒sbcpd	S๓d	S๒bcpd	S๓o

ตารางที่ ๕ - ๒ ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย (ต่อ)

ชุดดิน	ข้าว	ข้าวโพด	อ้อย	มันสำปะหลัง	สับปะรด	ยางพารา
Ptk-slB/dmc	No	S๒sbcpkad	S๒sbcpk	S๒bcpkad	S๒bcpk	S๒rscbmkae
Re-pic-sIA	S๒socm	S๓o	S๓o	S๓o	S๓o	S๓o
Sik-sIA	S๒rcm	S๓o	S๓o	S๓o	S๓o	S๓o
St-sIA	S๒rscmpk	S๓o	S๓o	S๓o	S๓o	S๓o
Th-fsi-sIA	S๒rscmpk	S๓o	S๓o	S๓o	S๓o	S๓o
W	N	N	N	N	N	N

หมายเหตุ : ๑. คำอธิบายชุดดินดูจากตารางหน่วยแผนที่ดิน ตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

๒. ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน

r = ปริมาณน้ำฝน

b = ความอึดตัวด้วยต่าง

m = ปริมาณอินทรีย์วัตถุ

k = ปริมาณโพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์

d = ความลึกของดิน

o = การระบายน้ำ

c = ความจุในการแลกเปลี่ยนประจุบวก

p = ปริมาณฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์

a = ปฏิกริยาของดิน

g = ความลาดชัน

บทที่ ๖

แผนการใช้ที่ดิน

บทที่ ๖

แผนการใช้ที่ดิน

๖.๑ ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล

ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้ได้ใช้ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”^{๑)} เป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัย ความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกใน คุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก”

๖.๒ นโยบายแห่งรัฐ ในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลลุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

แผนการใช้ที่ดินตำบลลุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ได้กำหนดไว้ตามกรอบของนโยบายแห่งรัฐ ดังรายละเอียดในตารางที่ ๖-๑

ตารางที่ ๖ - ๑ นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลลุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
๑	รัฐธรรมนูญแห่งอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐	มาตรา ๗๒ (๑) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
๒	ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐)	ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๑) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (๒๕๕๐ :ฐ) ได้หมายเหตุว่า “ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่น ๆ โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปเผยแพร่ เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป

๓	แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	ประเด็นย่อยที่ ๒.๑ จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสม กับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ประเด็นย่อยที่ ๒.๒ ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
๔	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)	ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อหลัการพัฒนาอย่างยั่งยืน
๕	นโยบายและแผนการบริหาร จัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๐- ๒๕๗๙)	ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ด้านใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
๖	ยุทธศาสตร์ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การบริหารจัดการน้ำเพื่อการผลิตการเกษตร ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาที่ดินเพื่อการผลิตการเกษตร ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การใช้หลักพอเพียงประยุกต์กับการผลิตการเกษตร ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การยกระดับการแปรรูปข้าวหอมมะลิ ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การยกระดับการแปรรูปข้าวเหนียว ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การขับเคลื่อนขีดความสามารถเพื่อเพิ่มผลผลิตการเกษตรในพื้นที่ ลุ่มน้ำที่มีศักยภาพ ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การยกระดับการผลิตอ้อย ยุทธศาสตร์ที่ ๘ การยกระดับการผลิตมันสำปะหลัง ยุทธศาสตร์ที่ ๙ การแปรรูปยางพารา ยุทธศาสตร์ที่ ๑๐ การผลิตโคเนื้อ ยุทธศาสตร์ที่ ๑๑ การผลิตโคนม และผลิตภัณฑ์นม ยุทธศาสตร์ที่ ๑๒ การส่งเสริมสมรรถนะและเสริมสร้างศักยภาพของเกษตรกร และ กลุ่มสถาบันการเกษตร ยุทธศาสตร์ที่ ๑๓ การใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาการแปรรูปและการตลาดเพื่อสร้างความ แตกต่างของผลิตภัณฑ์
๗	แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน๑	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ ๑ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตรเพื่อสนับสนุนเกษตรกร ประมง และปศุสัตว์ ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ๒ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิต แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ส่งเสริมการตลาด และยกระดับภาคการเกษตรเกษตรสู่การเกษตรปลอดภัยและ เกษตรอินทรีย์
๘	แผนพัฒนาจังหวัดหนองคาย (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔)	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมการเกษตรยั่งยืน ๑ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การจัดการสินค้าเกษตร ๒ สร้างมูลค่าเพิ่มและจัดการตลาดสินค้าเกษตร ๓ พัฒนาศักยภาพเกษตรกร และสถาบันเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง
๙	แผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบลอุดมพร ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๔)	ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาปรับปรุงแหล่งน้ำเพื่อ การเกษตร พัฒนาระบบประปา ยุทธศาสตร์ที่ ๓ งานส่งเสริมการเกษตร สร้างคุณค่าและยกระดับมาตรฐานสินค้า เกษตรสินค้าภูมิปัญญาท้องถิ่น ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม สร้างจิตสำนึกและตระหนักในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ให้คงอยู่และเพิ่มขึ้น

๖.๓ แผนการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลอุทุมพร อำเภอเมืองเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ได้กำหนดออกเป็น ๔ เขต ดังนี้ (ตารางที่ ๖ - ๒ และรูปที่ ๖ - ๑)

๖.๓.๑ เขต พื้นที่ลุ่ม มีเนื้อที่ ๙,๒๒๔ ไร่

ดินในเขตการใช้ที่ดินเป็น ดินร่วนในชุดดินธวัชบุรี , ชุดดินหนองบุญนา , ชุดดินสีทอน , ชุดดินโนนแดง และดินศิธรภูมิ

ปัญหาในการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

๑.ดินเสื่อมโทรม ขาดความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากเป็นเขตเกษตรกรรมที่มีการใช้ประโยชน์มาเป็นเวลานานและมีการใช้สารเคมีจำนวนมาก

๒.เป็นพื้นที่น้ำท่วมในฤดูฝนและเป็นพื้นที่ขาดน้ำในการทำการเกษตรตอนฝนทิ้งช่วง เนื่องจากพื้นที่ราบลุ่มส่วนใหญ่ของตำบลอุทุมพรติดกับแม่น้ำสงคราม ช่วงที่ฝนตกหนักน้ำจากแม่น้ำสงคราม จะเข้าท่วมพื้นที่เกษตรกรรม แต่เมื่อน้ำลดก็จะขาดน้ำเนื่องจากไม่มีแหล่งกักเก็บ

การจัดการที่ดินในอนาคต

๑.ใช้ปุ๋ยพืชสดในการปรับปรุงบำรุงดิน.....ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมัก.....น้ำหมักชีวภาพเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดินและเป็นการช่วยเกษตรกรลดต้นทุนการผลิต

๒.การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

๓.เปลี่ยนระบบการปลูกพืช เช่น การทำเกษตรผสมผสาน

๔.จัดทำแหล่งน้ำเพื่อเกษตรกรรมพร้อมระบบการกระจายน้ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในเขตการใช้ที่ดิน

๑. ส่งเสริมการใช้พืชปุ๋ยสด
๒. สนับสนุนการใช้ปุ๋ยเคมีในพื้นที่ดินกรด
๓. ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี
๔. พัฒนาพื้นที่เพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่

เหมาะสมตาม Agri-Map

๕. การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน
๖. การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว
๗. การจัดหาแหล่งน้ำขนาดเล็ก
๘. การจัดทำแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
๙. ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
๑๐. พัฒนากลุ่มเกษตรกรที่ใช้สารอินทรีย์

๖.๓.๒ เขตพื้นที่ดอน มีเนื้อที่จำนวน ๔๐,๙๓๗ ไร่

ดินในเขตการใช้ที่ดินเป็นดิน

ดินบริเวณพื้นที่ดอนที่อยู่ในเขตดินแห้ง กลุ่มเนื้อดินที่เป็นดินเหนียวและดินตื้น
ในชุดดินโพนพิสัย , ชุดดินพระทองคำ , ชุดดินชุมพลบุรี

ปัญหาในการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- .๑ดินเสื่อมโทรมขาดความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากเป็นเขตเกษตรกรรมที่มีการใช้ประโยชน์มาเป็นเวลานาน และมีการใช้สารเคมีจำนวนมาก
- .๒เป็นพื้นที่แห้งแล้งขาดแคลนน้ำในการทำการเกษตร เนื่องจากพื้นที่ดอนส่วนใหญ่ของตำบลอุดมพรเป็นดินลูกรังหน้าดินตื้น การชะล้างพังทลายสูงมากเนื่องจากการทำการเกษตรที่ไม่มีการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- .๓ ขาดแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

การจัดการที่ดินในอนาคต

- .๑ ใช้ปุ๋ยพืชสดในการปรับปรุงบำรุงดิน
- .๒ ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมัก
- .๓ นำหมักชีวภาพเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดินเป็นการช่วยเกษตรกรลดต้นทุน

การผลิต

- .๔ การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- .๕ เปลี่ยนระบบการปลูกพืช เช่น การทำเกษตรผสมผสาน
- .๖ จัดทำแหล่งน้ำเพื่อเกษตรกรรมพร้อมระบบการกระจายน้ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในเขตการใช้ที่ดิน

- .๑ ส่งเสริมการใช้พืชปุ๋ยสด
- .๒ สนับสนุนการใช้ปุ๋ยโดโลไมท์ในพื้นที่ดินกรด
- .๓ ส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมี
- .๔ พัฒนาพื้นที่เพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม

Agri-Map

- .๕ การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่มดอน-
- .๖ การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว
- .๗ การจัดหาแหล่งน้ำขนาดเล็ก
- .๘ การจัดทำแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- .๙ พื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- ๑๐. พัฒนากลุ่มเกษตรกรที่ใช้สารอินทรีย์

ตารางที่ ๖ - ๒ เขตการใช้ที่ดิน

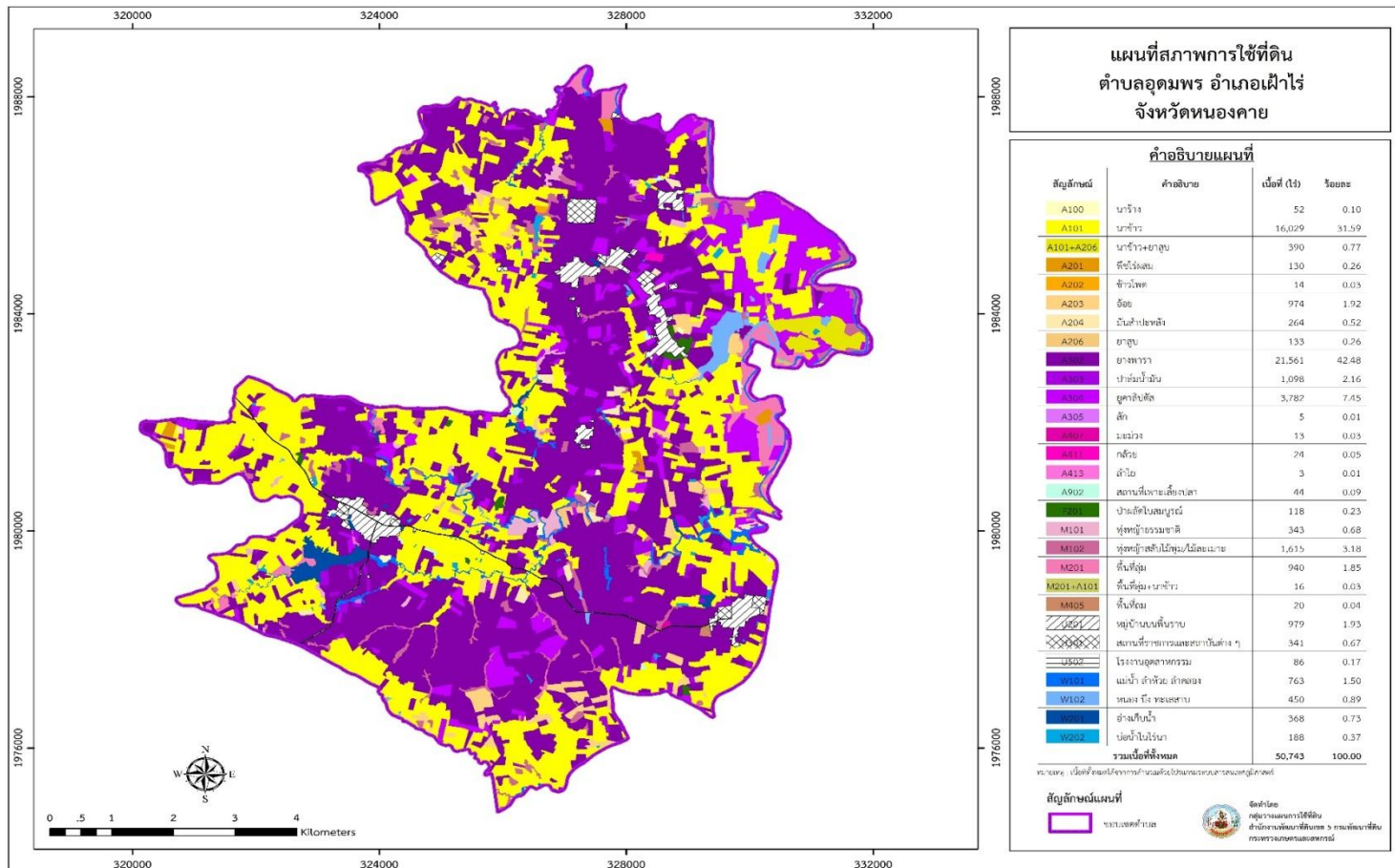
สัญลักษณ์	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
	๑. เขตป่าไม้	<u>๔,๕๒๑</u>	<u>๘.๙๑</u>
	๑.๑ เขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์	๔,๔๐๔	๘.๖๘
๑๑๑	๑.๑.๑ เขตคุ้มครองสภาพป่า	๓	๐.๐๑
๑๑๒	๑.๑.๒ เขตฟื้นฟูสภาพป่า	๓,๔๕๐	๖.๘๐
๑๑๓	๑.๑.๓ เขตฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติภายใต้เงื่อนไข	๙๕๑	๑.๘๗
๑๔	๑.๔ เขตคงสภาพป่านอกเขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติ คณะรัฐมนตรี	๑๑๗	๐.๒๓
	๒. เขตเกษตรกรรม	<u>๔๓,๐๕๑</u>	<u>๘๔.๘๔</u>
	๒.๒ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	๔,๓๒๓	๘.๕๒
	๒.๒.๑ เขตทำนา	๓,๑๑๕	๖.๑๔
๒๒๑๐๑	- เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม	๓,๑๑๕	๖.๑๔
	๒.๒.๒ เขตปลูกพืชไร่	๘๗๒	๑.๗๒
๒๒๒๐๒	- เขตปลูกอ้อย	๘๒๓	๑.๖๒
๒๒๒๐๕	- เขตปลูกยาสูบ	๔๙	๐.๑๐
	๒.๒.๓ เขตปลูกไม้ผล	๒๗	๐.๐๕
๒๒๓๑๐	- เขตปลูกกล้วย	๒๔	๐.๐๔
๒๒๓๑๒	- เขตปลูกลำไย	๓	๐.๐๑
	๒.๒.๔ เขตปลูกไม้ยืนต้น	๓๐๙	๐.๖๑
๒๒๔๐๒	- เขตปลูกปาล์มน้ำมัน	๑๑	๐.๐๒

ตารางที่ ๖ - ๒ เขตการใช้ที่ดิน (ต่อ)

สัญลักษณ์	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
๒๒๔๐๓	- เขตปลูกยูคาลิปตัส	๒๙๘	๐.๕๙
	๒.๓ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	๓๘๘,๗๒๘	๗๖.๓๒
	๒.๓.๑ เขตทำนา	๑๒,๐๗๔	๒.๓.๗๙
๒๓๑๐๑	- เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม	๑๗๐	๐.๓๔
๒๓๑๐๒	- เขตทำนาพื้นที่ดอน	๑๑,๙๐๔	๒.๓.๔๕
	๒.๓.๒ เขตปลูกพืชไร่	๗,๓๓๗	๑.๔.๖
๒๓๒๐๑	- เขตปลูกข้าวโพด	๑๔	๐.๐๓
๒๓๒๐๒	- เขตปลูกอ้อย	๑๒๑	๐.๒๔
๒๓๒๐๓	- เขตปลูกมันสำปะหลัง	๒๕๙	๐.๕๑
๒๓๒๐๕	- เขตปลูกยาสูบ	๓๙	๐.๐๘
๒๓๒๓๖	- อื่นๆ	๖,๙๐๔	๑.๓.๖๐
	๒.๓.๓ เขตปลูกไม้ผล	๑๔	๐.๐๓
๒๓๓๐๖	- เขตปลูกมะม่วง	๑๓	๐.๐๒
๒๓๓๑๒	- เขตปลูกลำไย	๑	๐.๐๑
	๒.๓.๔ เขตปลูกไม้ยืนต้น	๑๘,๘๗๒	๓.๗.๑๙
๒๓๔๐๑	- เขตปลูกยางพารา	๑๔,๗๓๑	๒.๙.๐๓
๒๓๔๐๒	- เขตปลูกปาล์มน้ำมัน	๙๘๘	๐.๑๙

ตารางที่ ๖ - ๒ เขตการใช้ที่ดิน (ต่อ)

สัญลักษณ์	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
๒๓๔๐๓	- เขตปลูกยูคาลิปตัส	๑,๘๔๙	๓.๖๔
๒๓๔๐๔	- เขตปลูกสัก	๕	๐.๐๑
	- อื่นๆ	๑,๒๙๙	๒.๕๖
	๒.๓.๕ เขตปลูกพืชสวน	๓๘๗	๐.๗๖
๒๓๕๑๕	- อื่นๆ	๓๘๗	๐.๗๖
๒๓๙	๒.๓.๙ เขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๔๔	๐.๐๙
	๓. เขตชุมชน	<u>๑,๔๐๖</u>	<u>๒.๗๗</u>
๓๑	๓.๑ เขตชุมชนเมือง	๓๔๓	๐.๖๘
๓๒	๓.๒ เขตชุมชนชนบท	๑,๐๖๓	๒.๐๙
	๔. เขตแหล่งน้ำ	<u>๑,๗๖๕</u>	<u>๓.๕๘</u>
	๔.๑ เขตแหล่งน้ำในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย	๔๓๓	๐.๘๕
๔๑๑	๔.๑.๑ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	๔๐๙	๐.๘๐
๔๑๒	๔.๑.๒ เขตแหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น	๒๔	๐.๐๕
	๔.๒ เขตแหล่งน้ำนอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย	๑,๓๓๒	๒.๖๒
๔๒๑	๔.๒.๑ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	๗๙๙	๑.๕๗
๔๒๒	๔.๒.๒ เขตแหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น	๕๓๓	๑.๐๕
	รวมเนื้อที่ทั้งหมด	<u>๕๐,๗๔๓</u>	<u>๑๐๐.๐๐</u>

รูปที่ ๖ - ๑ เขตการใช้ที่ดินตำบลลุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

๖.๔ ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน

หลังการวางแผนการใช้ที่ดินจะต้องจัดทำระบบการปลูกพืชขึ้นใหม่ว่ามีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมอย่างไรโดยเปรียบเทียบเป็นตารางดังตัวอย่าง ตารางที่ ๖ - ๓

เดือน ระบบเกษตร	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
นาลุ่ม (ข้าว)	หนึยวพันธุ์ กข6											
	กระเทียม				หนึยวพันธุ์ กข12							
	พืชผัก				หนึยวพันธุ์ กข18							
	นาปรัง				หอมมะลิ 105,กข6,กข18							
	เกษตรผสมผสาน/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น											
นาดอน (ข้าว)	มันสำปะหลัง อ้อย											
	กระเทียม				หนึยวพันธุ์ กข6							
	พืชผัก				หนึยวพันธุ์ กข12							
					หนึยวพันธุ์ กข18							
					หอมมะลิ 105,กข6,กข18							
เกษตรผสมผสาน/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น												
ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	อินทผลัม,มะม่วง,มะพร้าว,ทุเรียน เงาะ ลำไย ปาล์มน้ำมัน ยูคาลิปตัส											
เกษตรผสมผสาน	นาข้าว ไร่ มะนาว มะเฟือง พืชผัก ขนุน พืชสมุนไพร เช่น จิง ข่า ตะไคร้ ประมง เช่น เลี้ยงปลา กุ้ง ปศุสัตว์ เช่น เลี้ยงเป็ดและไก่											

รูปที่ ๖ - ๒ ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน

๖.๕ การจัดการความเสี่ยง (Risk management)

จากระบบการปลูกพืช (cropping pattern) ดังที่แนะนำในรูปที่ ๖-๒ นี้ อาจจะต้องอธิบายการจัดการความเสี่ยง (Risk management) ให้แก่เกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าใจถึงผลประโยชน์ของการประชุมระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน โดยมีตัวอย่างดังนี้

กรณี “เกษตรกร” ระบุว่าดินที่ทำนาอยู่ความสมบูรณ์ต่ำต้องใช้ปุ๋ยเคมีจำนวนมาก และมีโรคแมลงเข้ามาทำลาย

- การใช้ที่ดินในปัจจุบัน ทำนาทั้งนาปีและนาปรัง
- การใช้ที่ดินในอนาคต ยังคงใช้ทำนาแต่ไม่ทำนาปีระยะหนึ่งเป็นเวลา ๑-๒ ปี โดยพืชที่ปลูกหลังนาเป็น พืชตระกูลถั่ว หรือ พืชปุ๋ยสด เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน

ในกรณีนี้ เกษตรกรอาจจะมีคำถามว่า “ขาดรายได้” จากที่เคยได้รับ คำชี้แจงควรจะมีดังต่อไปนี้

(๑) ปลูกพืชเสริมหลังนา หรือการทำเกษตรแบบผสมผสาน ผลผลิตสินค้าจำหน่ายในชุมชน เพื่อเกษตรกรจะมีรายได้เสริมจากพืชหลักที่ปลูกและเป็นการลดรายจ่ายบางอย่างที่ไม่จำเป็น เช่น พืชผักต่าง ผักสวนครัว พืชตระกูลแตง และอื่นๆ

(๒) การปลูกพืชตระกูลถั่วหรือพืชปุ๋ยสดจะได้ประโยชน์ ๒ อย่าง คือ (๑) เป็นการเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดินทำให้ดินร่วนซุย ดูดซับน้ำได้ดีมากขึ้น ดูดซับปุ๋ยเคมีได้มากขึ้น (๒) หากสามารถเก็บเมล็ดจำหน่ายได้ เช่น ถั่วพริ้ว ถั่วเขียว ปอเทือง จะเป็นรายได้แทนข้าวนาปรังและกรมพัฒนาที่ดินมีงบประมาณรับซื้อ และ (๓) ถึงแม้ว่าจะไม่สามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ขายได้ แต่เกษตรกรจะได้ที่ดินทำกินที่มีคุณภาพสูงขึ้นจากอินทรีย์วัตถุที่มาจากพืชตระกูลถั่ว และพืชปุ๋ยสดเมื่อมีการไถกลบไปในดิน

หากเกษตรกรมีความประสงค์จะปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่น ต้องหาพืชทางเลือกหลายๆ ชนิด ดังที่ได้วิเคราะห์ไว้เป็นตัวอย่าง ในกรณีของความต้องการที่จะลดพื้นที่ปลูกยางพาราในตำบลอุดมพร อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดหนองคาย และมีความจำเป็นต้องมีงานวิจัยหรืออ้างอิงจากส่วนราชการต่างๆ และควรขอความร่วมมือและสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ เช่น กรณีเกษตรกรต้องการปรับปรุงและปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่น ตำบลอุดมพร อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดหนองคาย ควรขอความร่วมมือจากกรมวิชาการเกษตร มาร่วมทำการวิจัย เพื่อให้คำตอบแก่เกษตรกรในโอกาสต่อไป

ความต้องการของเกษตรกรที่จะเริ่มหรือขยายการผลิต “เกษตรอินทรีย์” นั้นจำเป็นต้องมี “น้ำที่สะอาด และพอเพียง” หากมีแหล่งน้ำธรรมชาติต้องตรวจสอบคุณภาพน้ำ หากมีน้ำได้เพียงพอจำเป็นต้องมีแผนการก่อสร้าง “บ่อน้ำในไร่นา” เพิ่มเติม

ตารางที่ ๖-๓ การเปรียบเทียบระบบการปลูกพืชก่อนและหลังมีแผนการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	ระบบการปลูกพืชปัจจุบัน	ระบบการปลูกพืชหลังมีแผนการใช้ที่ดิน
นาลุ่ม (P๑)	นาปี/นาปรัง	นาปี/ปอเทือง เกษตรผสมผสาน ไม้ผล
นาดอน (P๒)	นาปี	นาปี/ปอเทือง เกษตรผสมผสาน อ้อย มันสำปะหลัง ไม้ผล

บทที่ ๗

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

บทที่ ๗

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

๗.๑ ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย แล้ว จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

๗.๑.๑ จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๓

๗.๑.๒ นำ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบลอุดมพรไปเสนอต่อ สภามอบหมายการบริหารส่วนตำบล อุดมพรเพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

๗.๑.๓ สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดหนองคาย เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายการ มายังกรมพัฒนาที่ดิน

๗.๒ ตัวชี้วัด

๗.๒.๑ จำนวนกิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินดำเนินการในตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัด หนองคาย

๗.๒.๒ จำนวนโครงการวิจัยร่วมกับส่วนราชการอื่นในตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัด หนองคาย

ดังตัวอย่างในตารางที่ ๗ - ๑ และ ๗ - ๒

ตารางที่ ๗ - ๑ กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ ๒๕๖๓

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
เขตเกษตรกรรม	๑. การปรับปรุงบำรุงดิน	๑๐,๑๗๖,๕๐๐
	๑.๑ จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน	๒,๕๐๐,๐๐๐
	๑.๒ โครงการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	๑,๗๐๐,๐๐๐
	๑.๓ จัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	๘๕๐,๐๐๐
	๑.๔ ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	๓๗,๕๐๐
	๑.๕ ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	๑๕,๐๐๐
	๑.๖ ผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	๑,๔๘๗,๕๐๐
	๑.๗ ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน	๓๗,๕๐๐
	๑.๘ การทำปุ๋ยหมัก	๓,๔๐๐,๐๐๐
	๑.๙ รมรงค์ไถกลบตอซัง	๑๐๐,๐๐๐
	๑.๑๐ พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์	๔๙,๐๐๐
	๒. การจัดการน้ำ	๔,๙๔๘,๘๐๐
	๒.๑ ขุดลอกแหล่งน้ำขนาดเล็ก	
	๒.๒ แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	๓,๐๐๐,๐๐๐
	๓. พื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	๓.๑ ผลิตหญ้าแฝกเพื่อปลูก	๑,๙๔๘,๘๐๐
	๔. ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน	๖๐๐,๐๐๐
	๔.๑ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน	๖๐๐,๐๐๐
	๕. พัฒนาพื้นที่เพื่อการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map	๔,๐๐๐
	๕.๑ จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	๗๕๐,๐๐๐
	๗๕๐,๐๐๐	

ตารางที่ ๗ - ๒ สรุปกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินและหน่วยงานที่สนับสนุนในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน	กิจกรรมของหน่วยงานที่สนับสนุน
เกษตรกรรม	<p>๑. การปรับปรุงบำรุงดิน</p> <p>๑.๑ จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน</p> <p>๑.๒ โครงการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว</p> <p>๑.๓ จัดหาปูนโดโลไมท์</p> <p>๑.๔ ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด</p> <p>๑.๕ ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์</p> <p>๑.๖ ผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด</p> <p>๑.๗ ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน</p> <p>๑.๘ การทำปุ๋ยหมัก</p> <p>๑.๙ วรรณคดีไกลบตอซัง</p> <p>๑.๑๐ พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์</p> <p>๒. การจัดการน้ำ</p> <p>๒.๑ ขุดลอกแหล่งน้ำขนาดเล็ก</p> <p>๒.๒ แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน</p> <p>๓. พื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน</p> <p>๓.๑ ผลิตหญ้าแฝกเพื่อปลูก</p> <p>๔. ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน</p> <p>๔.๑ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน</p> <p>๕. พัฒนาพื้นที่เพื่อการสนับสนุนการปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map</p> <p>๕.๑ จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ</p>	

ตารางที่ ๗-๓ เป้าหมายการดำเนินงาน และงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ แผน ๔ ปี (ปี ๒๕๖๓-๒๕๖๖)
 หน่วยงาน.....สถานีพัฒนาที่ดินหนองคาย.....

เขต การใช้ ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม
			๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖		๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖	
	๑.การบริหารน้ำ											
	๑.๑ ขุดลอกแหล่งน้ำขนาดเล็ก	แห่ง	๑	๑	๑	๑	๔	๓,๐๐๐,๐๐๐	๓,๐๐๐,๐๐๐	๓,๐๐๐,๐๐๐	๓,๐๐๐,๐๐๐	๑๒,๐๐๐,๐๐๐
	๑.๒ แหล่งน้ำในไร่นานอกเขต ชลประทาน	บ่อ	๙๖	๒๐	๒๐	๒๐	๑๕๖	๑,๙๔๘,๘๐๐	๔๐๖,๐๐๐	๔๐๖,๐๐๐	๔๐๖,๐๐๐	๓,๑๖๖,๘๐๐
	๒. การปรับปรุงบำรุงดิน											
	๒.๑ จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ ลุ่ม-ดอน	ไร่	๓,๐๐๐	๓,๐๐๐	๓,๐๐๐	๓,๐๐๐	๑๒,๐๐๐	๒,๕๐๐,๐๐๐	๒,๕๐๐,๐๐๐	๒,๕๐๐,๐๐๐	๒,๕๐๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐,๐๐๐
	๒.๒ โครงการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและ น้ำ พร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	ไร่	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๔,๐๐๐	๑,๗๐๐,๐๐๐	๑,๗๐๐,๐๐๐	๑,๗๐๐,๐๐๐	๑,๗๐๐,๐๐๐	๖,๘๐๐,๐๐๐
	๒.๓ จัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	ตัน	๕๐๐	๕๐๐	๕๐๐	๕๐๐	๒,๐๐๐	๘๕๐,๐๐๐	๘๕๐,๐๐๐	๘๕๐,๐๐๐	๘๕๐,๐๐๐	๓,๔๐๐,๐๐๐
	๒.๔ ส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	๒,๕๐๐	๒,๕๐๐	๒,๕๐๐	๒,๕๐๐	๑๐,๐๐๐	๓๗,๕๐๐	๓๗,๕๐๐	๓๗,๕๐๐	๓๗,๕๐๐	๑๕๐,๐๐๐
	๒.๕ ส่งเสริมการผลิตและการใช้ สารอินทรีย์	ราย	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๔,๐๐๐	๕,๐๐๐	๑๕,๐๐๐	๑๕,๐๐๐	๑๕,๐๐๐	๖๐,๐๐๐
	๒.๖ ผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	๕๐	๕๐	๕๐	๕๐	๒๐๐	๑,๔๘๗,๕๐๐	๑,๔๘๗,๕๐๐	๑,๔๘๗,๕๐๐	๑,๔๘๗,๕๐๐	๕,๙๕๐,๐๐๐
	๒.๗ ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุง บำรุงดิน	ไร่	๒,๕๐๐	๒,๕๐๐	๒,๕๐๐	๒,๕๐๐	๑๐,๐๐๐	๓๗,๕๐๐	๓๗,๕๐๐	๓๗,๕๐๐	๓๗,๕๐๐	๑๕๐,๐๐๐
	๒.๘ การทำปุ๋ยหมัก	ตัน	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๔,๐๐๐	๓,๔๐๐,๐๐๐	๓,๔๐๐,๐๐๐	๓,๔๐๐,๐๐๐	๓,๔๐๐,๐๐๐	๑๓,๖๐๐,๐๐๐
	๒.๙ รมรงค์ไถกลบตอซัง	แปลง	๕	๕	๕	๕	๒๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๐๐๐	๔๐๐,๐๐๐
	๒.๑๐ พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์	กลุ่ม	๑๐	๑๐	๑๐	๑๐	๔๐	๔๙,๐๐๐	๔๙,๐๐๐	๔๙,๐๐๐	๔๙,๐๐๐	๑๙๖,๐๐๐

ตารางที่ ๗-๓ เป้าหมายการดำเนินงาน และงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลอุตุมพร อำเภอเฝ้าไร่ แพน ๔ ปี (ปี ๒๕๖๓-๒๕๖๖) (ต่อ)
 หน่วยงาน.....สถานีพัฒนาที่ดินหนองคาย.....

เขต การใช้ ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม
			๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖		๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖	
	๓. พื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลาย ของดิน											
	๓.๑ ผลิตหญ้าแฝกเพื่อปลูก	กล้า	๕๐๐,๐๐๐	๕๐๐,๐๐ ๐	๕๐๐,๐๐๐	๕๐๐,๐๐๐	๒,๐๐๐,๐๐๐	๖๐๐,๐๐๐	๖๐๐,๐๐๐	๖๐๐,๐๐๐	๖๐๐,๐๐๐	๒,๔๐๐,๐๐๐
	๔. ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน											
	๔.๑ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนา ที่ดิน	แห่ง					๑	๔,๐๐๐	๔,๐๐๐	๔,๐๐๐	๔,๐๐๐	๑๖,๐๐๐
	๕. พัฒนาพื้นที่เพื่อการสนับสนุนการ ปรับเปลี่ยน การผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map											
	-จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	ไร่	๕๐๐	๕๐๐	๕๐๐	๕๐๐	๒๐๐๐	๗๕๐,๐๐๐	๗๕๐,๐๐๐	๗๕๐,๐๐๐	๗๕๐,๐๐๐	๓,๐๐๐,๐๐๐
	รวม							๑๖,๔๗๙,๓๐๐	๑๔,๙๓๖,๕๐๐	๑๔,๙๓๖,๕๐๐	๑๔,๙๓๖,๕๐๐	๖๑,๒๘๘,๐๐

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. ๒๕๖๐. ข้อมูลจำนวนประชากรและบ้าน (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐). แหล่งที่มา: <http://www.dopa.go.th>, ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๒
- กรมวิชาการเกษตร ๒๕๖๒. สถิติข้อมูลอุตุนิยมวิทยาเฉลี่ยรายเดือน ปี ๒๕๕๗-๒๕๖๑ (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม. ๒๕๖๒. แผนที่ถือครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน(สปก.๔-๐๑) ปี ๒๕๖๒ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กรมพัฒนาที่ดิน.๒๕๕๗. ดิน นิยามและความหมาย. <https://www.ddd.go.th/ofsweb/thaisoil/pl๒.htm>, สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๑.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๕๓. ระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- กรมอุตุนิยมวิทยา. ๒๕๖๑. สถิติภูมิอากาศ พ.ศ. ๒๕๖๑ (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. เอกสารจากเครื่องคอมพิวเตอร์.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน. ๒๕๖๐. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน มาตรฐานส่วน ๑: ๒๕,๐๐๐ (Shapefile). กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. ๒๕๖๑. แผนที่ชุดดิน มาตรฐานส่วน ๑: ๒๕,๐๐๐ (Shapefile). กรมพัฒนาที่ดิน. กรุงเทพฯ.
- องค์การบริหารส่วนตำบลอุดมพร. ๒๕๕๙. แผนพัฒนาองค์การปกครองท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๖๔) องค์การบริหารส่วนตำบลอุดมพร. จังหวัดหนองคาย
- คันสนีย์ อรัญวาสน์ และคำรณ ไทรพิภ. ๒๕๖๒. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดินสำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลและระดับจังหวัด. กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- ไทยตำบลดอทคอม.ลิค้ำไอทอป ตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ หนองคาย, แหล่งที่มา <http://www.thaitambon.com/tambon/431505>, สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒.
- สารานุกรมวิกิพีเดีย.นิยามของโมเดล DPSIR, แหล่งที่มา <https://en.wikipedia.org/wiki/DPSIR>, สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ . ๒๕๕๙. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔). สำนักนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. ๒๕๖๐. ร่าง นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙).
- สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน๑. แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เลย อุดรธานี หนองบัวลำภู หนองคาย บึงกาฬ).แหล่งที่มา <http://www.osmnortheast-๑๑.moi.go.th>. ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๒
- สำนักพัฒนาอุตุนิยมวิทยา. ๒๕๖๑. ปริมาณน้ำฝน. กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

โสภณ ชมชาญ. ๒๕๒๑. การจัดการดินเพื่อการเกษตร. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

FAO. ๑๙๗๔. A Land Capability Appraisal.Indonesia Interim Report. (AGL / INS).Rome

๙. FAO. ๑๙๙๓. Guidelines for Land Use Planning. Rome

Kristensen P. ๒๐๐๔, The DPSIR Framework. National Environmental Research

Institute, Denmark. European Topic Centre, European Environment Agency.

กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน.๒๕๖๒ สภาพการใช้ที่ดินตำบลอุดมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย .๒๕๖๒.กรมพัฒนาที่ดิน

ภาคผนวกที่ ๑

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนพืชชนิดต่างๆ

๑. ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนชนิดพืชเศรษฐกิจ ตำบลอุดมพร

จากการทำ PRA ข้อมูลการผลิตต่างๆ ที่ได้จากเกษตรกรข้อมูล ดังนี้

๑) พืชหลักในตำบลอุดมพร มีพืชเศรษฐกิจหลัก ๓ ชนิด ได้แก่

๑.๑) ข้าว ๑๔,๓๗๙ ไร่ เขตนาข้าวฝน

- พื้นที่นาลุ่ม ๓,๒๘๕ ไร่

พันธุ์ที่ปลูก กข๖ กข๑๒ กข๑๕ กข๑๘ และ มะลิ๑๐๕

- พื้นที่นาดอน ๑๑,๐๙๔ ไร่

พันธุ์ที่ปลูก กข๖ กข๑๒ กข๑๕ กข๑๘ และ มะลิ๑๐๕

ต้นทุนการผลิต

- ไถนา ๒ รอบ รอบละ ๓๐๐/๒๕๐ บ./ไร่	๕๕๐	บาท/ไร่
- ค่ารถเกี่ยว ๓๕๐/คน ๗๐๐/รถ	๓๘๐ - ๗๐๐	บาท/ไร่
- ค่าพันธุ์ข้าว ๒๕กก/๖๐๐บ	๓๐๐	บาท/ไร่
- ค่าขนส่ง	๖๐	บาท/ไร่
- ค่าปุ๋ยเคมี	๑,๓๑๕	บาท/ไร่
- ค่าซ่อมอุปกรณ์ต่างๆ	๑,๐๐๐	บาท/ปี
- ค่าปุ๋ยคอก ปุ๋ยชีวภาพ ค่าน้ำหมัก เป็นต้น	-	
- ค่าเช่าที่ดิน/ค่าใช้ที่ดิน (ภาษี)	๕	บาท/ไร่
- ค่าสารเคมี เช่น ยาฆ่าแมลง ยาคลุมหญ้า	๒๗๐	บาท/ไร่
- ดอกเบี้ยเงินกู้ (ธ.ก.ส.) ๙ % / ปี	๒๗๐	บาท/ไร่
- ค่าแรงงานจ้าง และแรงงานตนเอง	๔๙๐	บาท/ไร่
- ค่าเสื่อมอุปกรณ์ทางการเกษตร	๕๐๐	บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิตข้าว	๕,๑๔๐ - ๕,๔๖๐	บาท/ไร่
ผลผลิตข้าวนาลุ่ม		
- ข้าวเหนียว	๓๐๐ - ๓๕๐	กก./ไร่
- ข้าวเจ้า	๓๐๐ - ๓๘๐	กก./ไร่
ผลผลิตข้าวนาดอน		
- ข้าวเหนียว	๒๕๐ - ๓๐๐	กก./ไร่
- ข้าวเจ้า	๓๐๐ - ๓๕๐	กก./ไร่
ราคาผลผลิตข้าวเปลือกเหนียวนาปี	๑๒ - ๑๕	บาท/ กก.
ราคาผลผลิตข้าวเปลือกเจ้านาปี	๑๕ - ๑๘	บาท/ กก.
รายรับข้าวนาลุ่ม		
- ข้าวเหนียว	๓,๖๐๐ - ๖,๓๐๐	บาท/ไร่
- ข้าวเจ้า	๔,๕๐๐ - ๖,๘๔๐	กก./ไร่
รายรับข้าวนาดอน		
- ข้าวเหนียว	๓,๐๐๐ - ๔,๕๐๐	กก./ไร่
- ข้าวเจ้า	๔,๕๐๐ - ๖,๓๐๐	กก./ไร่
สรุปกำไรจากการทำนาข้าว		
กำไรข้าวนาลุ่ม		
- ข้าวเหนียว	(-) ๑,๘๑๐ - ๘๔๐	บาท/ไร่
- ข้าวเจ้า	(-) ๖๔๐ - ๑,๓๘๐	บาท/ไร่
กำไรข้าวนาดอน		
- ข้าวเหนียว	(-) ๒,๑๔๐ - ๙๖๐	บาท/ไร่
- ข้าวเจ้า	(-) ๖๔๐ - ๘๔๐	บาท/ไร่

๑.๒)	ยางพารา	๑๔,๗๓๑	ไร่	
	พันธุ์ที่ปลูก	ยางชั้น ๑	RRIM๖๐๐	และ RRIT ๒๕๑
	ต้นทุนการผลิต (ยางกรี๊ด)			
	- ไถ		-	บาท/ไร่/ปี
	- ค่าแรงงานกรี๊ด		๑,๙๐๐ - ๒,๖๖๐	บาท/ไร่/ปี
	- ค่าพันธุ์ข้าว		-	บาท/ไร่/ปี
	- ค่าขนส่ง		๒๗๐	บาท/ไร่/ปี
	- ค่าปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕ - ๗ - ๑๘ ใส่ ๒ ครั้ง		๑,๔๔๐	บาท/ไร่/ปี
	- ค่าซ่อมอุปกรณ์ต่างๆ		๑,๐๐๐	บาท/ไร่/ปี
	- ค่าปุ๋ยคอก ปุ๋ยชีวภาพ ค่าน้ำหมัก เป็นต้น		-	บาท/ไร่/ปี
	- ค่าเช่าที่ดิน/ค่าใช้ที่ดิน (ภาษี)		๕	บาท/ไร่/ปี
	- ค่าสารเคมี เช่น ยาฆ่าแมลง ยาคลุมหญ้า		-	บาท/ไร่/ปี
	- ดอกเบี้ยเงินกู้ (ธ.ก.ส.) ๙ % / ปี		๒๗๐	บาท/ไร่/ปี
	- ค่าแรงงานจ้าง และแรงงานตนเอง(ตัดหญ้า)		๔๐๐	บาท/ไร่/ปี
	- ค่าเสื่อมอุปกรณ์ทางการเกษตร		๕๐๐	บาท/ไร่/ปี
	รวมต้นทุนการผลิตยางกรี๊ด		๕,๗๘๐ - ๖,๕๔๕	บาท/ไร่
	ผลผลิตยางพารา			
	- พันธุ์ RRIM ๖๐๐		๒๕๐	กก./ไร่
	- พันธุ์ RRIT ๒๕๑		๓๕๐	กก./ไร่
	ราคาผลผลิตยางพารา		๑๙	บาท/กก.
	รายได้จากยางพารา			
	- พันธุ์ RRIM ๖๐๐		๔,๗๕๐	บาท/ไร่
	- พันธุ์ RRIT ๒๕๑		๖,๖๕๐	บาท / ไร่

สรุปกำไรจากยางพารา

- พันธุ์ RRIM ๖๐๐	(-) ๑,๗๙๕ - (-) ๑,๐๑๓	บาท/ไร่
- พันธุ์ RRIT ๒๕๑	๑๐๕ - ๘๗๐	บาท/ไร่

๑.๓) อ้อย ๙๔๔ ไร่

พันธุ์ที่ปลูก ขอนแก่น ๓

ต้นทุนการผลิต อ้อย (ต่อ๑)

- ไถ	}	จ้างเหมาปลูก ๕,๐๐๐ บาท/ไร่/ปี
- ค่าแรงงานปลูก		
- ค่าท่อนพันธุ์		
- ค่าซ่อมอุปกรณ์ต่างๆ		
- ค่าปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕ - ๑๕ - ๑๕	๑,๓๖๐	บาท/ไร่/ปี
- ค่าปุ๋ยคอก ปุ๋ยชีวภาพ ค่าน้ำหมัก เป็นต้น	-	บาท/ไร่/ปี
- ค่าเช่าที่ดิน/ค่าใช้ที่ดิน (ภาษี)	๕	บาท/ไร่/ปี
- ค่ากำจัดวัชพืช	๔๕๐	บาท/ไร่/ปี
- ดอกเบี้ยเงินกู้ (ธ.ก.ส.) ๙ % / ปี	๒๗๐	บาท/ไร่/ปี
- ค่าขนส่ง	}	๖,๐๐๐ บาท/ไร่/ปี
- ค่าแรงงานจ้างตัด		
- ค่าเสื่อมอุปกรณ์ทางการเกษตร		

รวมต้นทุนการผลิตอ้อย	๑๓,๐๘๐	บาท/ไร่/ปี
ผลผลิตอ้อยพันธุ์ขอนแก่น ๓	๑๕	ตัน/ไร่/ปี
ราคาอ้อยโรงงาน	๖๐๐	บาท/ตัน
รายรับจากการปลูกอ้อย	๙,๐๐๐	บาท/ไร่/ปี
สรุปกำไรจากการปลูกอ้อย	(-) ๔,๐๘๐	บาท/ไร่/ปี

๒.) การวิเคราะห์พื้นที่

จากการทำ PRA ได้พบว่าเกษตรกรในพื้นที่ตำบลอุทุมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ประสบปัญหาาราคาและผลผลิตพืชเศรษฐกิจหลักตกต่ำเป็นอย่างมาก ต้นทุนในการผลิต/ไร่สูง เกษตรจึงต้องการทางเลือกในการประกอบอาชีพเพิ่มเติม โดยความต้องการของเกษตรกรที่จะปรับเปลี่ยน มีดังนี้

๑. เกษตรผสมผสาน
๒. ไม้ผล
๓. มะพร้าว
๔. ไม้ไผ่
๕. มะละกอ
๖. ปศุสัตว์
๗. อินทผลัม

จากการวิเคราะห์พื้นที่และเกษตรกรในพื้นที่ตำบลอุทุมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคายพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการลดพื้นที่ทำนา เปลี่ยนพื้นที่บางส่วนขุดสระน้ำในไร่นา พร้อมปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น เช่น ลำไย ทุเรียน ไม้ มะละกอ อินทผลัม หรือเปลี่ยนรูปแบบมาเป็นเกษตรผสมผสานและเลี้ยงสัตว์ เพราะเกษตรกรที่ทำนา ทั้งนาลุ่มและนาดอนส่วนใหญ่ผลิตเพื่อบริโภคแล้วจำหน่ายเพียงส่วนน้อยเท่านั้น แต่พื้นที่ส่วนในตำบลอุทุมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย เป็นพื้นที่ที่ยังขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร แหล่งน้ำต้นทุนที่จะนำมาผลิตสินค้าต่างๆ ตื่นเขิน เสื่อมโทรม จากการชะล้างพังทลายของดิน ที่เกิดจากการทำการเกษตรที่ขาดการจัดการระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และดินยังเสื่อมสภาพจากการทำเกษตรเคมี การใช้สารเคมีอย่างขาดจิตสำนึกมาเป็นเวลานาน จากเหตุผลดังกล่าว เกษตรในพื้นที่ตำบลอุทุมพรส่วนใหญ่ จึงเริ่มต้องการที่จะปรับเปลี่ยนพื้นที่ของตนเองมาเป็นเกษตรผสมผสาน ลดการใช้สารเคมีเพื่อลดต้นทุนการผลิต แต่เกษตรกรยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องของการใช้สารอินทรีย์ กรรมพัฒนาที่ดิน ในสถานะกรมชั้นนำด้านวิชาการ ที่ผลิตและส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์ เช่น สารเร่ง พด.ต่างๆ จึงต้องร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อพัฒนาเกษตรกรให้มีความยั่งยืนต่อ

ภาคผนวกที่ ๒

การวิเคราะห์ทางเลือกในการลดพื้นที่ปลูกยางพารา

ทางเลือกในการลดพื้นที่ปลูกยางพารา

สืบเนื่องจากยางพารามีราคาตกต่ำเกษตรกรในพื้นที่ตำบลอุทุมพร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ได้แสดงความจำนงที่จะหาพืชอื่นมาปลูกทดแทนยางพารา จึงได้มีการวิเคราะห์ทางเลือกในการลดพื้นที่ปลูกยางพารา โดยมีพืชที่จะทดแทน รวม ๖ ชนิด คือ

๑. ไม้โตเร็ว
๒. ไม้ไผ่
๓. โกโก้
๔. กาแฟ
๕. สมุนไพร
๖. ผักอินทรีย์

หลังจากมีการยกเลิกสัมปทานป่าไม้ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๒ แล้ว ประเทศไทยได้มีการนำเข้าไม้ท่อนไม้แปรรูปจากต่างประเทศมีมูลค่าสูงมาก ในปี ๒๕๖๑ ได้มีการนำเข้าไม้มีมูลค่า ๑๘,๐๓๙.๗๙ ล้านบาท

ความเป็นได้ที่จะนำไม้โตเร็วมาปลูกทดแทนยางพารามีหลักการและเหตุผลดังต่อไปนี้

เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๖๐ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้ลงนามความร่วมมือกับบริษัท JCS แห่งประเทศญี่ปุ่น เพื่อวิจัยและหาแนวทางการจัดการวัตถุดิบเชื้อเพลิงพลังงานจากไม้โตเร็วสำหรับโรงไฟฟ้าชีวมวลในประเทศญี่ปุ่นในระยะยาวโดยมุ่งเน้น “การผลิตไม้โตเร็วเพื่อพลังงาน” และการจัดการสวนยางพาราแบบผสมผสาน ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามระบบมาตรฐานการจัดการอย่างยั่งยืนโดยยึดแนวทางของ Forest Stewardship Council (FSC)

ความต้องการที่กำหนดไว้ในการลงนามความร่วมมือครั้งนี้ คือ “เชื้อเพลิงก้อนพลังงานอัดเม็ดหรือ Wood Pellet” เพื่อใช้ในโรงไฟฟ้าชีวมวล จำนวน ๒๐ โรง แต่ละโรงมีกำลังผลิตไฟฟ้าขนาด ๕๐ MW ที่ต้องใช้ Wood Pellet จากประเทศไทยไม่น้อยกว่าปีละ ๕ ล้านตัน (www.facebook.com/Kasetsart University/posts/๑๐๑๕๕๔๙๓๔๕๕๔๔๗๔๕๑)

ทั้งนี้ ได้ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์ว่าได้มีการจัดตั้งโรงงานแห่งแรกในประเทศไทย คือ ที่จังหวัดพังงา มีกำลังผลิตประมาณ ๗๐๐ ตันต่อวัน คาดว่าโรงงานนี้จะผลิตได้ประมาณ ๒๕๐,๐๐๐ ตัน/ปี

และส่งออกได้ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ นอกจากนี้ยังมีบริษัทอื่นๆ อีกหลายบริษัทที่กำลังดำเนินการก่อสร้างโรงงาน เช่น บริษัทกัลฟ์ เอเนอจี ได้ก่อสร้างโรงงาน Wood Pellet จำนวน ๓ โรง ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ และชลบุรี (www.ntbdays.com/kaset/๒๖๕๑)

กรณีของการยางแห่งประเทศไทยนั้น ได้ร่วมมือกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยได้ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือโครงการจัดหาวัตถุดิบจากเศษไม้ยางพาราและส่งเสริมการปลูกไม้โตเร็วเพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงโรงไฟฟ้าชีวมวลของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โดยสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกไม้โตเร็ว ๕ ชนิด ได้แก่ กระจินณรงค์ กระจินเทพา กระจินยักษ์ สนประดิพัทธ์ และยูคาลิปตัส ควบคู่ไปกับการทำสวนยาง

ทั้งนี้ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตได้ให้ข้อมูลว่า ภาครัฐมีนโยบายปรับเพิ่มสัดส่วนการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนให้สูงขึ้นประกอบกับการพัฒนาเทคโนโลยีพลังงานทดแทนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งตามแผนบูรณาการพลังงานระยะยาว พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๗๙ (Thailand Integrated Energy Blueprint : TIEB) นั้นได้กำหนดให้มีการพัฒนาโครงการโรงไฟฟ้าชีวมวล โดยใช้เชื้อเพลิงชีวมวลจากพื้นที่ที่มีศักยภาพ

ส่วนการยางแห่งประเทศไทยนั้น ได้ให้ข้อมูลว่า “โรงไฟฟ้าชีวมวล นอกจากจะเป็นพลังงานทดแทนแล้วยังเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรชาวสวนยาง และครอบครัว เพราะปัจจุบันตลาดมีความต้องการใช้ไม้ยางพารา และไม้ชนิดอื่นๆ สูงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอุตสาหกรรมพลังงานการปลูกไม้โตเร็วนั้นไม่ยาก สามารถปลูกได้พร้อมๆ กับการปลูกยางพารา และสามารถตัดขายได้ในช่วงระหว่างรอการเปิดกรีต (กทย. และ กฟผ. ๒๕๖๐ : ๑-๒)

ต่อมาเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ ได้มีการสัมมนาเรื่อง “อุตสาหกรรมไม้เศรษฐกิจ ขับเคลื่อนประเทศไทย ๔.๐ สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ไว้ ดังนี้

ยุทธศาสตร์และแผนงานการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจแบบครบวงจร พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๗๙

ประกอบด้วย ๗ ยุทธศาสตร์ ๒๑ แผนงาน และ ๖๗ โครงการ สรุปได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจ มุ่งเน้นการปรับปรุงกฎหมาย บังคับปลูกพื้นที่ ส.ป.ก. พัฒนาหลักเกณฑ์รับเกษตรกร

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การจัดเตรียมพื้นที่รองรับการส่งเสริมไม้เศรษฐกิจ เน้นเตรียมพื้นที่ปลูก

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนามาตรการทางการคลัง การเงิน และระบบตลาด เพื่อสร้างแรงจูงใจ เน้นลดหย่อนภาษี กองทุนไม้เศรษฐกิจ สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ บทบาทภาคเอกชนส่งเสริมปลูก

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร และผู้ประกอบการไม้เศรษฐกิจ เน้นการรวมกลุ่มเกษตรกร ต้นแบบเกษตรกร ถ่ายทอดเทคโนโลยี ผลักดันไม้เศรษฐกิจสู่อาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การวิจัยและพัฒนา เทคโนโลยี และนวัตกรรมไม้เศรษฐกิจ เน้นการวิจัยพัฒนาพันธุ์ไม้ การจัดการสวนไม้ การใช้ประโยชน์ไม้ ภาควิชาสหประชาชาติ สวนยางพารา ไม้เศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การเพิ่มประสิทธิภาพระบบการบริหารงานเพื่อส่งเสริมไม้เศรษฐกิจ เน้นการพัฒนาบุคลากรด้านส่งเสริม อาชีพนักส่งเสริมไม้เศรษฐกิจ พัฒนาระบบการให้บริการ ประชาสัมพันธ์เชิงรุก

ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การพัฒนาระบบการรับรองป่าไม้ เน้นการพัฒนาระบบการรับรองป่าไม้ เตรียมความพร้อมองค์กรรับรอง อบรมเกษตรกร ผู้ประกอบการ เพื่อรับการตรวจรับรอง

ทั้งนี้ไม่มีภาระระบุว่ามูลค่าทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมไม้มีมูลค่ามากกว่า ๓

แ ส น ลี า น บ า ท (www.facebook.com/greennewsagency/posts/๑๘๒๒๗๘๒๕๗๔๔๖๑๗๓๘

เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๑ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเรื่อง “การขับเคลื่อนโครงการชุมชนไม่มีค่า” โดยมีสาระสำคัญ คือ

๑. เป้าหมายการขับเคลื่อนโครงการชุมชนไม่มีค่าร่วมกัน ดังนี้

๑.๑) เกิดชุมชนไม่มีค่า ๒๐,๐๐๐ ชุมชน ใน ๑๐ ปี มีประชากร ๒,๖๐๐,๐๐๐ครัวเรือน โดยปลูกครัวเรือนละ ๔๐๐ ต้น มีจำนวนต้นไม้ ๑,๐๔๐ ล้านต้น จะได้พื้นที่ป่าเพิ่มขึ้น ๒๖ ล้านไร่ ซึ่งจะเกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ ๑,๐๔๐,๐๐๐ ล้านบาท

๑.๒) มีร่างกฎหมาย กฎ หรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการชุมชนไม่มีค่าเพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑) สร้างอาชีพที่ยั่งยืน มั่นคง ด้วยการทำชุมชนไม่มีค่าบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่

๒.๒) เพิ่มพื้นที่ปลูกต้นไม้อย่างหลากหลายในพื้นที่ต่างๆ เช่น ในสวนยางพารา ในสวนปาล์ม ในสวนผลไม้ และบ้านเรือน ในหัวไร่ปลายนา และในพื้นที่ว่าง เป็นต้น

๒.๓) จัดทำร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ประชาชนปลูกไม้มีค่าในที่ดินกรรมสิทธิ์ หรือที่ดินที่มีสิทธิ์ในการใช้ประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมาย

๓. การดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ

๑) สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ ขับเคลื่อนโครงการชุมชนไม่มีค่าโดยนำองค์ความรู้ด้านการวิจัยและนวัตกรรมที่มีอยู่ พร้อมทั้งให้มีการทำวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปรับปรุงพันธุ์ไม้มีค่าให้มีลักษณะเฉพาะที่สามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมเรื่องต่างๆ

๒) กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการจัดทำ ปรับปรุง แก้ไข และบริการวิชาการเรื่อง พระราชบัญญัติ กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับการปลูกและการตัดไม้ รวมทั้งสนับสนุนการคัดเลือก เพาะพันธุ์ไม้ และการขยายพันธุ์ไม้มีค่า รวมทั้งการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

๓) สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการเรื่องความหลากหลายทางพันธุกรรม การดำเนินการขับเคลื่อนโครงการชุมชนไม้มีค่า รวมทั้งจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการประเมินมูลค่าไม้ โดยพัฒนาจากโครงการที่ดำเนินการอยู่เดิม

๔) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ดำเนินการจัดทำรายละเอียดเกณฑ์มาตรฐานการประเมินมูลค่าไม้ และเรื่องการใช้ต้นไม้เป็นหลักประกัน รวมทั้งให้สินเชื่อในการจัดทำโรงเพาะชำแก่เกษตรกร

๕) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ดำเนินการวางแผนและวิจัยเรื่องต้นไม้ที่ควรปลูกในแต่ละพื้นที่ และร่วมจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการประเมินมูลค่าไม้

๖) กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ดำเนินเรื่องกฎกระทรวงรองรับ “ไม้ยืนต้นที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ” เป็นหลักประกันทางธุรกิจพร้อมผลักดันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้ประชาชนปลูกไม้ยืนต้นมูลค่าสูงในที่ดินกรรมสิทธิ์เพื่อการออมและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ

๗) กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการส่งเสริม กระตุ้น และปลูกจิตสำนึกให้ ประชาชน/ชุมชนมีความรู้สึกรหวงแหน และการมีส่วนร่วมในการดูแลทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อเป็นการรักษาสมดุลของระบบนิเวศ และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนความหลากหลายทางชีวภาพ

๘) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ดำเนินการเสนอแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจให้เจริญเติบโตและพัฒนาเศรษฐกิจอย่างทั่วถึง และมีศักยภาพในการแข่งขัน

๙) สมาคมธนาคารไทย ดำเนินการเรื่องความเหมาะสมของการนำ “ไม้ยืนต้นที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ” เป็นหลักประกันทางธุรกิจกับธนาคาร

๑๐) สมาคมธุรกิจไม้ สนับสนุนเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการรับซื้อไม้แปรรูป

๑๑) องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินการเรื่องการตลาดและส่งออกไม้แปรรูป และร่วมจัดทำเกณฑ์มาตรฐานการประเมินมูลค่าไม้

๑๒) กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำหนดและกำกับดูแลมาตรฐานกระบวนการปลูกไม้มีค่า และพัฒนาระบบตรวจสอบพันธุ์ไม้

๑๓) กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่และการใช้ประโยชน์ที่ดิน การจัดการที่ดินเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและลดต้นทุนการปลูก ศึกษาวิเคราะห์

๑๔) และจัดทำสำมะโนที่ดิน เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนการใช้ที่ดิน

๑๕) กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร และเครือข่ายชุมชนให้มีความพร้อมในการเพาะปลูก ให้คำปรึกษาในการดูแลรักษาต้นไม้ พร้อมทั้งศึกษา วิจัย และ จดทะเบียนต้นไม้

๑๖) สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ดำเนินการนำมาตรฐานการจัดการสวนป่าไม้เศรษฐกิจอย่างยั่งยืน (มอก.๑๔๐๖๑) และ มาตรฐานห่วงโซ่การควบคุมผลิตภัณฑ์จากป่าไม้ (มอก.๒๘๖๑) ซึ่งเป็นมาตรฐานชาติประกาศโดยกระทรวงอุตสาหกรรม เข้าเทียบเคียงกับมาตรฐานสากล PEFC (Program for the Endorsement of Forest Certification) เพื่อขยายการเข้าถึงตลาดการค้าไม้ และผลิตภัณฑ์จากไม้ผู้ต่างประเทศ ซึ่งในการรับรองดังกล่าวนี้ยังครอบคลุมไปถึงการรับรองการจัดการสวนป่าไม้เศรษฐกิจอย่างยั่งยืนแบบกลุ่ม อันจะช่วยเพิ่มศักยภาพให้แก่ เกษตรกรรายย่อยในโครงการชุมชนไม้มีค่าได้เข้าสู่การส่งออกไม้ได้อีกทางด้วย

เพื่อรองรับการดำเนินงานตามมติดังกล่าว ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๒ ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอน ๕๐ก ลงวันที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๖๒ โดยมีบทบัญญัติมาตรา ๔ บัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐๖/๒๕๕๗ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๗ ไม้ชนิดใดที่ขึ้นในป่าจะให้เป็นไม้หวงห้ามประเภทใด ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา สำหรับไม้ทุกชนิดที่ขึ้นในที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน ไม่เป็นไม้หวงห้าม หรือไม้ที่ปลูกขึ้นในที่ดินที่ได้รับอนุญาตให้ทำประโยชน์ตามประเภทหนังสือแสดงสิทธิที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี ให้ถือว่าไม่เป็นไม้หวงห้าม

การลงทุนปลูกสร้างสวนป่า

ส่วน ปลูกป่าภาคเอกชน สำนักส่งเสริมการปลูกป่า (กรมป่าไม้ , http://forestinfo.forest.go.th/pfd/kml๒-๑.aspx#kml๒๑_๕) ได้ให้ข้อมูล การลงทุนและผลตอบแทน การปลูกสวนป่า

การลงทุนในการปลูกสวนป่าทั้งของภาครัฐและเอกชนมีค่าใช้จ่ายที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวิธีปฏิบัติ การบำรุงดูแลรักษา สภาพและขนาดของพื้นที่ ค่าจ้างแรงงานในแต่ละท้องถิ่น โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ ๕,๐๐๐ - ๓๐,๐๐๐ บาท/ไร่ เป็นค่าใช้จ่ายในการสำรวจรังวัดพื้นที่ ค่าเตรียมพื้นที่ ค่าหลัก ค่าปักหลัก ค่ากล้าไม้ ค่าปลูก และปลูกซ่อม ค่ากำจัดวัชพืช ค่าปุ๋ย ค่าใส่ปุ๋ย ค่าป้องกันไฟ ค่าไถพรวน ค่าตัดฟัน ค่าลิดกิ่ง และค่าขนส่ง เป็นต้น ซึ่งค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วง ๑ - ๓ ปีแรก หลังจากนั้นค่าใช้จ่ายจะน้อยลง และการบำรุงดูแลรักษาก็จะน้อยลงด้วยซึ่งสามารถปล่อยให้ต้นไม้เติบโตตามธรรมชาติได้ ในด้านผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุน ได้แก่ รายได้จากการทำไม้ออก และรายได้จากการจำหน่ายไม้ที่ตัดขายระยะการลงทุนและผลตอบแทนของการปลูกสัก ยูคาลิปตัส กระจินเทพาและไม้เลื้อย ที่รอบตัดฟันต่างๆ ดังแสดงใน ดังตารางผนวกที่ ๒-๑

ตารางผนวกที่ ๒-๑ การลงทุนและผลตอบแทนการปลูกสัก ยูคาลิปตัส กระจินเทพาและไม้เลื้อย

ชนิดไม้	รอบตัดฟัน (ปี)	ระยะปลูก (เมตรxเมตร)	ต้น/ไร่	การลงทุน (บาท/ไร่)	รายได้ (บาท/ไร่)	ผลตอบแทน สุทธิ (บาท/ไร่)
สัก	๑๕	๓x๓	๑๗๘	๑๑,๑๒๕	๑๘๒,๖๙๗	๑๗๑,๕๗๒
	๓๐	๒x๔	๒๐๐	๒๙,๑๐๐	๑,๒๙๓,๕๐๒	๑,๒๖๔,๔๐๒
ยูคาลิปตัส	๕	๒x๒	๔๐๐	๘,๐๒๗	๑๖,๒๙๖	๘,๒๖๙
		๒x๓	๒๖๖	๗,๕๔๑.๘๘	๑๖,๒๓๖	๘,๖๙๔.๕๒
		๓x๓	๑๗๘	๗,๓๗๕.๘๔	๑๖,๙๓๒	๙,๕๕๖.๑๖
กระจิน เทพา	๕	๒x๓	๒๖๖	๗,๓๘๙	๑๒,๐๖๐	๔,๖๗๑
		๑x๔	๔๐๐	๗,๙๓๗	๑๒,๓๓๐	๔,๓๙๓
กระจิน เทพา	๘	๒x๒	๔๐๐	๑๐,๑๙๒	๑๗,๒๐๘	๗,๐๑๖
		๒x๓	๒๖๖	๑๐,๓๓๗	๑๙,๔๓๑	๙,๐๙๔
		๒x๔	๒๐๐	๑๒,๙๔๙	๒๙,๖๗๓	๑๖,๗๒๕

การปลูกไม้

การลงทุนและผลตอบแทนการปลูกไม้เลื้อยเพื่อผลิตหน่อและลำ มีรอบตัดฟัน ๑๒ ปี ระยะปลูก ๔x๕ เมตร (๘๐ กอ/ไร่) ได้มีการศึกษาค่าใช้จ่ายในการลงทุนปลูกไม้เลื้อยพบมีการบำรุงดูแลให้น้ำ ใส่ปุ๋ย การตัดแต่งกิ่งและลำซึ่งค่าใช้จ่ายของผู้ปลูกไม้มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับการผลิตหน่อหรือลำ ขนาดของพื้นที่ การจัดการและแรงงาน การปลูกในพื้นที่ขนาดเล็ก ๑-๓ ไร่ ถ้าผู้ปลูกสามารถดำเนินการได้ภายในครอบครัวสามารถทำให้ต้นทุนลดน้อยลง สำหรับพื้นที่ขนาดกลางค่าใช้จ่ายจะสูงขึ้นเนื่องจากต้องจ้างแรงงานในการดำเนินงาน สำหรับกล้าไม้ผู้ปลูกควรเริ่มปลูกจำนวนน้อยก่อนแล้วค่อยขยายพันธุ์จากพื้นที่ของตนเอง จะช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการลงทุน

การประเมินรายได้จากการปลูกไม้เลื้อยเพื่อผลิตหน่อและลำ โดยทั่วไปไม้เลื้อยผลผลิตหน่อและลำ โดยทั่วไปไม้เลื้อยผลผลิตหน่อไม้ ตั้งแต่ ๕๐-๓๐๐ กิโลกรัม/ไร่/เดือน ขึ้นอยู่กับชนิด พื้นที่ การให้น้ำ ซึ่งหน่อไม้จะมีราคาตั้งแต่ ๕-๒๐ บาท/กิโลกรัม โดยในช่วงฤดูฝนราคาหน่อไม้จะตกต่ำ อย่างไรก็ตามการปลูกไม้เพื่อการผลิตหน่อต้องมีการจัดการแต่งกอดตัดลำแก่ออก ปริมาณการตัดลำขึ้นกับขนาดกอและอายุ

ตั้งแต่ ๓-๑๐ ลำ/กอ ราคาตั้งแต่ ๑-๒๕ บาท ขึ้นอยู่กับขนาดของลำ การประเมินรายได้จากการปลูกไม้
เลื้อยเพื่อผลิตลำและหน่อ ในตารางผนวกที่ ๒-๒

จากการปลูกไม้เลื้อยจะเริ่มให้ผลผลิตหน่อตั้งแต่ปีที่ ๒ และผลผลิตลำตั้งแต่ปีที่ ๓ จนกระทั่ง
ถึงปีที่ ๑๒ รวมรายได้จากการขายลำและหน่อทั้งสิ้น ๒๓๙,๒๐๐ บาท/ไร่ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการปลูกและ
ดูแลรักษา ได้แก่ ค่าเตรียมพื้นที่ ค่ากิ่งพันธุ์ (กล้าไม้) ค่าจ้างปลูก ค่าใส่ปุ๋ย กำจัดวัชพืช ป้องกันไฟระบบ
น้ำและการให้น้ำ ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิต และค่าใช้จ่ายอื่นๆ รวมทั้งสิ้น ๑๑๕,๑๖๐ บาท/ไร่ เมื่อหักค่าใช้จ่าย
แล้วจะคงเหลือกำไร ๑๒๔,๐๔๐ บาท/ไร่/รอบตัดฟัน รายละเอียดปรากฏในตารางผนวกที่ ๒-๓

ตารางผนวกที่ ๒-๒ การลงทุนและผลตอบแทนของการปลูกไม้เลื้อย

ชนิดไม้	รอบตัดฟัน (ปี)	ระยะปลูก (เมตรxเมตร)	ต้น/ไร่	การลงทุน (บาท/ไร่)	รายได้ (บาท/ไร่)	ผลตอบแทนสุทธิ (บาท/ไร่)
ไม้เลื้อย	๑๒	๔x๕	๘๐	๑๑๕,๑๖๐	๒๓๙,๒๐๐	๑๒๔,๐๔๐

ตารางผนวกที่ ๒-๓ การประเมินรายได้จากการปลูกไม้เลื้อยเพื่อผลิตลำและหน่อ

ปีที่	ผลผลิตและรายได้ลำ				ผลผลิตและรายได้หน่อ	
	ผลผลิตลำ		ราคาลำ (บาทต่อปี)	รายได้ลำ (บาทต่อปี)	ผลผลิตหน่อ (กก./ปี)	รายได้ (บาทต่อไร่)
	ลำ/กอ/ปี	ลำ/ไร่/ปี				
๑	-	-	-	-	-	-
๒	-	-	-	-	๔๘๐	๕,๒๘๐
๓	๒	๑๖๐	๖	๙๖๐	๗๒๐	๗,๙๒๐
๔	๓	๒๔๐	๗	๑,๖๘๐	๙๖๐	๑๐,๕๖๐
๕	๔	๓๒๐	๘	๒,๕๖๐	๑,๒๐๐	๑๓,๒๐๐
๖	๕	๔๐๐	๙	๓,๖๐๐	๑,๔๔๐	๑๕,๘๔๐
๗	๖	๔๘๐	๑๐	๔,๘๐๐	๑,๖๘๐	๑๘,๔๘๐
๘	๖	๔๘๐	๑๑	๕,๒๘๐	๑,๙๒๐	๒๑,๑๒๐
๙	๗	๕๖๐	๑๒	๖,๗๒๐	๒,๑๖๐	๒๓,๗๖๐
๑๐	๗	๕๖๐	๑๒	๖,๗๒๐	๒,๔๐๐	๒๖,๔๐๐
๑๑	๖	๔๘๐	๑๒	๕,๗๖๐	๒,๔๐๐	๒๖,๔๐๐
๑๒	๖	๔๘๐	๑๒	๕,๗๖๐	๒,๔๐๐	๒๖,๔๐๐

“กรณีพืชทางเลือกอื่นๆ ให้มีการทบทวนเช่นเดียวกัน โดยให้ยึด “การตลาด” หรือการจำหน่ายเป็นสำคัญ”

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษาโครงการ

นายก่อกเกียรติ จันทร์พึงสุข ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๕

ผู้ดำเนินการโครงการ

นางสาวนุชจรี กองพลพรหม ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินหนองคาย

นายธีรวุฒิ ตุ่นคำ นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ

นายละมาตย์ ทะคง นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

นายศรารุช ศิริลักษณ์ นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

นายคเชนทร์ สุฝน นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

นางสาวอินทอร สันธชาติ นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ

กลุ่มวางแผนการใช้มลที่ดิน

นายชุมพร ศาสตราวาทะ ผู้อำนวยการกลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน

นางสาวชนันทิภรณ์ สวัสดิรัตน์ นักสำรวจดินชำนาญการพิเศษ

นางนิรชา แจ็กชั่น นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

นางสาวกชมล พลเยี่ยม นักสำรวจดิน

นางสาวณัฐนิชา โปธิจินดา เจ้าหน้าที่แผนที่ภาพถ่าย

วิสาหกิจ
ชุมชน
บ้านหนอง...